

CİMRİ

MOLIÈRE

*Dikmen
Gürün'ün
açıklayıcı
sunuşuyla*

Remzi Kitabevi

Moliere - Cimri

(oyun)

PERDE I

Sahne I

Valere — Nedir bu durum dilber Elise, neden böyle üzgün duruyorsunuz? Sevdiğinizi söyleyerek bana dünyaları bağışladınız diye mi? Yazık! Ben sevincimden ne yapacağımı bilemezken sizi dertli görüyorum. Söyleyin, beni mutlu ettiğinize pişman mı oldunuz? Belki de aşkıma kapılarak bana söz vermişsiniz, ona rını pişmansınız yoksa?

Elise — Hayır, Valere, sizin için yaptıklarına pişman olamam. Öyle sihirli bir kuvvet beni sürüklüyor ki keşke böyle olmasaydı demek bile elimden gelmiyor. Ama, doğrusunu ister misiniz, bu işin sonu beni ürkütüyor; sizi sevmekte ileri mi gittim, diye korkuyorum.

Valere —Aaa! Bana gösterdiğiniz ilgide korkulacak ne var, Elise?

Elise — Ne olacak! Bir sürü şey: Babam kızabilir, ailem paylar, elâlem dedikodu eder, ama hepsinden fazla, sizin değişeceğinizden korkarım, erkekler saf bir aşkın fazla ateşli ilgisine her zaman zalimce bir soğuklukla karşılık verirler.

Valere — Ne olur, beni başkalarına benzetmeyin, haksızlık edersiniz. Neyimden isterseniz şüphe edin, sadece size karşı nankörlük edebileceğimi aklınıza getirmeyin; istesem de elimden gelmez, sizi o kadar çok seviyorum ki, Ömrümün sonuna kadar da seveceğim.

Elise —Ah! Valere, herkes böyle der. İş lafa kaldı mı, bütün erkekler birdir, başka başka oldukları ancak hareketlerinden belli olur.

Valere — Madem ki bizi belli eden sadece hareketlerimizmiş, şu hâlde bekleyin, nasıl hareket edeceğimi görün de sevgim hakkında sonra karar verin, Kuruntularınızın size aşıladığı yersiz endişelere kapılarak beni suçlamayın. Yalvarırım, bana çok aşırı gelen, ta yüreğime işleyen bu türlü şüphelerle beni kahretmeyin; bana zaman ayırın, sevgimin dürüstlüğüne sizi bin bir kanıtla inandırayım.

Elise —Ah! İnsan sevdiğinin sözlerine ne çabuk kanıyor! Evet, Valere, bana ihanet edemeyeceğinizi biliyorum. Beni gerçek bir aşkla sevdiğinize, bana sadık kalacağınıza inanıyorum; bunlardan şüphe etmek hiç aklımdan geçmiyor, derdim bu değil, sadece beni ayıplayacaklarını düşünerek üzülüyorum.

Valere — Peki ama, bu endişeye sebep ne?

Elise — Herkes sizi benim gözümle görseydi, bir şeyden korkum kalmazdı. Uğrunuzda yaptıklarına sizi fazlasıyla layık buluyorum. Ne kadar iyi bir insana gönül verdiğimi düşünerek kendimi haklı görüyorum. Üstelik size bir de minnet borcum var ki, unutmama Allah da razı gelmez. Sizi bana, beni size tanıtan o korkunç kaza hiç gözümünden gitmiyor, beni suların pençesinden kurtarmak için hayatınızı tehlikeye attıran o eşsiz cesaret; sudan çıkardıktan sonra, bana

gösterdiğiniz o candan ilgi, zamanın ve güçlüklerin yenemediği o ateşli sevginin ardı arkası kesilmeyen delilleri, ailenizi, vatanınızı bile bırakarak burada kalışınız, uğrumda kimliğinizi gizleyerek beni görebilmek için babamın hizmetine girmeye katlanmanız... Bütün bunların üzerimde elbette derin etkileri oldu; verdiğim sözü yerinde görmem benim için yeterlidir; ama başkalarına haklı göstermeye belki yetmez; beni anlayabileceklerinden emin değilim.

Valere — Bütün bu söyledikleriniz içinde ben sadece sevgimle size layık olmaya çalışıyorum; çekindiğiniz şeylere gelince, babanız herkesin size hak vermesi için elinden geleni ardına koymuyor; aşırı pintiliği, çocuklarına karşı hoyrat davranması, çok daha aykırı hareketleri bile sizi haklı gösterebilir. Güzel Elise, yüzünüze karşı babanızdan böyle bahsettiğim için, beni hoş görün. Bilirsiniz ki onun lehinde bulunmaya imkân yoktur. Neyse, ümit ettiğim gibi, anamı babamı tekrar bulursam, babanızı bizden yana çevirmek çok güç olmaz. Ailem hakkında gelecek haberi sabırsızlıkla bekliyorum, biraz daha gecikirse, ne olduklarını öğrenmeye kendim gideceğim.

Elise — Ah! Valere, ne olursunuz, gitmeyin buradan; sadece babamın gözüne girmeye çalışın.

Valere — Bu uğurda neler yaptığımı görüyorsunuz, hizmetine girebilmek için ne ustaca yaltaklanmalarda bulunduğumu bilirsiniz; sırf hoşuna gideyim diye, nelere olur demedim, ne kılıklara girmedim. Güvenini kazanmak için her

gün onun yanında bambaşka bir insan oluyorum. Yavaş yavaş gözüne giriyorum; anlıyorum ki insanlara kendini sevdirmek için onların huylarını benimser görünmekten, görüşlerini paylaşmaktan, kusurlarım göklere çıkarıp her yaptıklarını alkışlamaktan iyisi yok. Yaltaklanmada fazla ileri gitmekten hiç korkma; ikiyüzlülüğün ne kadar açık olursa olsun, iş pohpohlamaya dayandı mı en kurnazlar bile, hemencecik kanıverirler. En küstahça, en gülünç şeyleri bile bir pohpohlama şekline koydun mu, kolayca yutturursun. Gerçi bu yaptığım iş biraz vicdana aykırı düşer ama, adamı elde etmek istedin mi suyuna gitmekten başka çare yok; madem ki insanlar ancak bu yoldan elde ediliyor, suç koltuklayanlarda değil, koltuklanmaya can atanlarda.

Elise — Ama ne diye ağabeyimin yardımını kazanmaya çalışmıyorsunuz? Olur ki hizmetçi kız tutar, sırrımızı ele verir.

Valere — Hem onu, hem ötekini idare etmek mümkün mü? Baba oğul o kadar ayrı yaradılıştaki insanlar ki, her ikisiyle birden canciğer olmak kolay değil, ama siz de bir yandan ağabeyinizi yola getirmeye çalışın, aranızdaki yakınlıktan istifade ederek onu bizden yana çevirmeye bakın. Hah! geliyor, ben gidiyorum. Fırsattır, hemen kendisiyle konuşun; ama ona işimizin sadece uygun göreceğiniz kadarını açın.

Elise — Bilmem ona bu sırrımı açmak elimden gelecek mi?

Sahne II

Cleante, Elise

Cleante — Seni yalnız gördüğüme sevindim, kardeşim; bir sırrımı açmak için seninle konuşmaya can atıyordum.

Elise — Sizi dinliyorum, ağabey. Nedir bana söyleyeceğiniz?

Cleante — Pek çok şey Elise, ama tek kelimeyle ifade edilebilir: Seviyorum.

Elise — Seviyor musunuz!!?

Cleante — Evet, seviyorum. Ama daha. ileri gitmeden önce bildiğim bir şey var: Babama bağlıyım, çocuğu olmam nedeniyle, onun sözünden dışarı çıkamam; hayatımızı kendilerine borçlu olduğumuz kimselerin onayını almadan söz kesmemiz doğru olmaz; Tanrı arzularımıza onları hâkim kılmış, isteklerimizi ancak onların izniyle yerine getirmek bize farz olmuş, çılgınca alışkanlıklara kapılacak yaşta olmadıklarından, bizden daha az yanılırlar, bizim iyiliğimizi bizden iyi takdir ederler; aşırı isteklerimizin yanlışına kapılacak yerde onların dikkatli görüşlerine inanmak daha doğru olur; sonra gençlik ateşi bizi çoğu kere tehlikeli uçurumlara sürükler. Sana bütün bunları söyleyişimin nedeni, bana aynı şeyleri söylemek zahmetine girmeyesin dyledir: Çünkü gönlüm laf dinleyecek halde değil, çok rica ederim, bana çıkışma.

Elise — Sevdiğiniz kimseye söz verdiniz mi, ağabey?

Cleante — Hayır, ama buna karar verdim; bir kere daha yalvarırım, ne olursun beni düşüncemden caydırmak içişi nedenler göstermeye kalkışma.

Elise — O kadar ham bir insan mıyım, ağabey?

Cleante — Yok, kardeşim; ama sen sevmiyorsun; içten bir sevdanın gönle nasıl etkin olduğunu bilmezsin; uslu akıllı bir kız olduğun için beni yadırgarsın diye korkuyorum.

Elise — Ne gezer, ağabey, keşke dediğin gibi olsaydım. Ömründe bir kerecik olsun yolunu şaşmamış kimse var mıdır? Size yüreğimi açsam, belki beni sizden de daha az uslu bulursunuz.

Cleante — Ne diyorsun! Tanrı vere de senin de gönlün benimki gibi...

Elise — Önce sizin konuyu bitirelim, söyleyin bana, kimi seviyorsunuz?

Cleante — Bir süreden beri bu civarda oturan bir genç kıızı. Sanki her gören âşık olsun diye dünyaya gelmiş. Yaradan özenmiş de yaratmış; görür görmez ona vuruldum. Adı Mariane, yaşlı annesiyle yaşıyor. Annesi hastalıklı bir kadın. Güzel kız ona kul köle... Annesine öyle iyi bakıyor, o kadar sevgiyle üstüne titreyip dertlerini avutuyor ki, görsen için titrer. Her hâli cana yakın, her hareketinde bin bir incelik var: Sevimli bir uysallık, ilgi çekici bir iyi kalplilik, eşsiz bir kibarlık, sonra... Ah, kardeşim, onu bir görmüş olsaydın!...

Elise— Bunları dinledikten sonra görmüş kadar oldum; oram nasıl bir kız olduğunu anlamak için sizin sevmeniz yeterli.

Cleante — Gizlice Öğrendiğime göre maddi durumları pek yerinde değilmiş, kıt kanaat geçindikleri hâlde, gene de gelirleri bütün ihtiyaçlarını karşılamaktan uzakmış. Düşün kardeşini; sevdiği bir kimsenin durumunu düzeltmek; temiz"bir ailenin basit ihtiyaçlarına el altından ufak tefek yardımlarda bulunabilmek ne büyük bir mutluluk olur; babamın cimriliği yüzünden bu mutluluğu tatmaktan yoksun

kalmak ve o güzel aşkımanın en küçük bir delilini göstermemek benim için en acı şey, bir tasavvur et.

Elise — Evet, ağabey, ne kadar üzöldüğünüzü tahmin ediyorum.

Cleante — Ah! Kardeşim, ne kadar üzöldüğümü kimse tahmin edemez. Hiç bu kadar haksızlık görölmüş şey mi? Nedir bu cimrilik yüzünden çektiğimiz? Yokluk içinde çırpınıp duruyoruz. Zengin olmuşuz, neye yarar; zevkini süreceğ yaşta elimize bir şey geçmedikten sonra, geçinmek için bile öteden beriden borç etmek zorunda kaldıktan sonra, seninle birlikte, insan içine çıkabilecek elbiseler giyebilmek için, her gün dükkân dükkân dolaşıp, veresiye satacak birini aramaya mecbur olduktan sonra? İşte böyle, bu konuda babamın ağzını arayarak bana yardım edebilirsin; olmaz derse, sevdiğim kızla birlikte başımı alıp gideceğim, Tanrı ne verirse onunla yetineceğim. Bu amaçla ödünç para bulmak için her yana başvuracağım; kardeşim, senin durumun da benimki gibiyse, babam da isteğimize karşı koyarsa, ikimiz de onu yüzüstü bırakır, çekilmez pintiliğinin bunca zamandır bize yaşattığı cehennem hayatından yakamızı kurtarıyoruz.

Elise — Doğru, sevgili anamızı her gün bize daha fazla arattırarak şeyler yapmaktan geri durmuyor, hem sonra...

Cleante — Sesi geliyor. Konumuzu tamamlamak için buradan biraz uzaklaşalım; sonra elbirliği edip, onun o katı yüreğini yumuşatmaya çalışırız.

Sahne III

Harpagon, La Fleche

Harpagon — Hemen defol buradan, söz istemem. Hadi, çek arabanı, kaşarlanmış haydut, seni, adı batasıca seni!

La Fleche, (Kendi kendine.) — Bu uğursuz ihtiyarın kötülükte bir eşini daha gördümse arap olayım, sözüm yabana, sanki şeytanla pazarlığı var herifin...

Harpagon — Ne mırıldanıp duruyorsun?

La Fleche — Ne diye kovuyorsunuz beni?

Harpagon — Benden hesap sormak sana mı kaldı, haydut? Çabuk çık, yoksa gebertirim.

La Fleche — Ne yaptım size ben?

Harpagon — Ne yaptınsa yaptın, çık diyorum sana!

La Fleche — Efendim, yani oğlunuz kendisini beklememi emretti.

Harpagon — Git sokakta bekle; evimde kazık gibi dikilip olanı biteni gözetlediğin, her şeyden kendine pay çıkardığın yeter. Kör olası gözleri bir hareketimi kaçırmayan, aç kurt gibi varımı yoğumu sömüren, aşıracak şey var mı diye, her yanı araştıran bir haini, bir hafiyeyi her dakika karşımda görmek canıma tak dedi artık.

La Fleche — Bir şeyinizi aşırarak kimin haddine düşmüş efendim? Soyulur adam mısınız siz? Her şeyinizi kilit altında tutup, gece gündüz nöbet beklemiyor musunuz?

Harpagon — Keyfimin kâhyası yok ya, istediğimi kilitler, istediğim kadar nöbet beklerim. Gördün mü bak, sağım solum hafiyeye dolu, gözlerinden bir şey kaçmaz ki. (Sessizce, kendi kendine) Tanrı vere de paramın kokusunu almış olmasa. (Yüksek sesle) Sen bu aklınla evimde saklı para bulunduğunu da herkese yaymaya kalkma sakın?

La Fleche — Efendim saklı paranız mı var?

Harpagon — Yok, hayvan! Onu demek istemedim. (*Kendi kendine*) Ayol çıldıracağım. (*Yüksek sesle*) Bozguncu olup parası var diye, bir laf çıkarma sakın, diyorum.

La Fleche — Hıh! Paranız olmuş olmamış bize göre hava hoş, ne hayrını gördük ki!

Harpagon — Bak ukalalık ediyorsun. Ukalalığı gösteririm ben sana (*Tokatlamak için elini kaldırır*). Defol buradan, dedik ya!

La Fleche — Pekâlâ! Gidiyorum o hâlde!

Harpagon — Dur. Bir şeyimi aşırımı ol-mayasın?

La Fleche — Neyinizi aşıracağım ki?

Harpagon — Gel buraya, bir bakayım. Göster ellerini.

La Fleche — İşte

Harpagon — Ötekileri de göster!

La Fêche — Ötekileri mi?

Harpagon — Evet.

La Fleche — işte."

Harpagon, (*La Fleche'e, külotunu göstererek.*) — Bunun içine bir şey koymadın mı? Doğru söyle.

La Fleche — Buyrun kendiniz bakın.

Harpagon, (*Külotunun alt tarafını yoklar.*) — Bu koca külotlar çalınan şeyleri saklamaya birebir; bunları bu işle kullananlardan birini ipte görmeyi çok isterdim.

La Fleche, (*Kendi kendine.*) — Ah! Böyle bir adam korktuğuna uğramayı ne de hak etmiştir ya! Bir şeyini çalmak çok hoşuma giderdi.

Harpagon — Ha?

La Fleche—Ne?

Harpagon - Çalmak malmak, ne söyleniyorsun?

La Fleehe — Bir şeyinizi çaldım mı diye her yanıma yokluyorsunuz, diyorum.

Harpagon — Yoklarım elbet. (*La Flec-he'nin ceplerini araştırır.*)

La Fîeche, (*Kendi kendine.*) — Cimriliğin de, pintilerin de Tanrı cezasını versin.

Harpagon — Ne? Ne dedin?

La Fleche — Ne mi dedim?

Harpagon — Evet, pintilik, ne dırlanıp duruyorsun?

La Fleche — Pintiliğin de, pintilerin de Tanrı cezasını versin diyorum.

Harpagon — Kimi kastediyorsun?

La Fleche — Pintileri.

Harpagon — Kimmiş bu pintiler?

La Fleche — Mendebur, cimri insanlar, işte.

Harpagon — Anladık, kimi kastediyorsun bu sözlerle?

La Fleche — Size ne oluyor sanki?

Harpagon — Ne oluyorsa oluyor, o benim bileceğim iş.

La Fleche — Yoksa sizi kastettiğimi mi sandınız?

Harpagon — Ne sandıysam sandım, yalnız sen söyle bakalım, kime diyorsun o lafları?

La Fleche — Kime mi? Kûlahıma.

Harpagon — Kûlahını kafana ters giydi-rirsem, görürsün gününü.

La Fleche — Pintilere lanet okumak da mı yasak?

Harpagon — Yok, ama dırlanman, küstahlık etmen yasak. Kes sesini.

La Fleche — Kimsenin adını ağzıma almadım.

Harpagon — Daha söylenirsen, yersin sopayı.

La Fleche — Yarası olan gocunsun.

Harpagon — Susacak mısın?

La Fleche — Ne yapalım, öyle gerekiyor.

Harpagon — Ha, ha!

La Fleche—(Ceketinin ceplerinden birini *göstererek*) — İşte bir cep daha: Keyfiniz oldu mu?

Harpagon — Hadi, üstünü bir daha aramadan ver onu bana.

La Fleche — Neyi?

Harpagon — Aldığın şeyi.

La Fleche — Bir şeyinizi almadım.

Harpagon — İnanayım mı?

La Fleche — İnanın. Ama yine de siz bilirsiniz!

Harpagon — Uğurlar olsun. Cehennem ol!

La Fleche — Tanrı için, uğurlanmak dediğin de bu kadar olur.

Harpagon — Bir şey aldım, zehir zıkkım olsun emi? Geberesice uşak, ciğerimi kuruttu, bunu gördükçe gönlüm bulanıyor,

Sahne IV

Elise, Cleante, Harpagon

Harpagon — Doğrusu, evinde büyük bir para saklamak kolay iş değil; varını yoğunu emin bir yere koyup da, yanında sadece harcamalarına yetecek kadar bir şey buldurana ne mutlu. Koca evde kimsenin bulamayacağı gizli bir köşe keşfetmek her babayiğidin harcı değil; kasa mı dedin, benden uzak olsun. Güvenim yok öyle şeylere: Hırsızlara yemlik vazifesi görürler, önüne gelen en önce ona saldırır. Ama dün bana geri verdikleri on bin eküyü bahçeme gömmekle iyi ettim mi bilmem. Evinde altın para on bin eküsü olmak adamı... (Burada kardeşle *kız kardeş usul usul konuşarak*

görünürler.) Aman, ne yaptım? Kendi kendimi ele verdim: Fena coşmuşum, galiba aklımdan geçenleri yüksek sesle söyledim."

Ne var?

Cleante — Hiç, baba.

Harpagon — Çoktan beri mi oradasınız?

Elise — Yok, daha şimdi geldik.

Harpagon — İşittiniz mi benim...

Elise — Neyi, baba?

Harpagon — Şeyi...

Elise — Neyi?

Harpagon — Söylediklerimi?

Cleante — Hayır.

Harpagon — İşittiniz, işittiniz.

Elise — Yanılıyorsunuz.

Harpagon — Görüyorum ki, bir iki kelime işitmişsiniz. Hani, para bulmak ne kadar zorlaştı, diye düşünüyor da evinde on bin eküsü olana ne mutlu diyordum.

Cleante — Sözüünüzü kesmekten korkarak yanınıza gelemiyorduk.

Harpagon — İşte haber veriyorum, olur a, lafımı ters anlar da benim on bin eküm var sanırsınız.

Cleante — Sizin işlerinize karışmayız biz.

Harpagon — Ah keşke on bin eküm olsaydı. Tanrı'dan başka bir şey istemezdim.

Cleante — Sanmam ki...

Harpagon — Hani keyfime diyecek olmazdı, öyle bir şey olsaydı.

Elise — Bütün bunlar...

Harpagon — Ne kadar da ihtiyacım var.

Cleante— Galiba...

Harpagon — Bu para çok işime yarardı.

Elise —Siz...

Harpagon — Ne kötü günlere kaldık diye böyle hep sızlanmazdım.

Cleante —Aman, babacığım, ne diye sızlanıyorsunuz, hayli zengin olduğunuzu bilmeyen var mı?

Harpagon — Ne? Hayli zengin mi? Kim demişse halt etmiş onu. Bundan büyük yalan olmaz; bu söylentileri çıkaranlar rezil, soysuz insanlar.

Elise — Kızmayın canım.

Harpagon — Görülmüş şey mi bu? Kendi çocuklarım bana ihanet ediyor, düşmanım oluyorlar!

Cleante — Zengin olduğunuzu söylemek, size düşmanlık etmek midir?

Harpagon — Öyle ya: Bu türlü laflarla ettiğin masraflar yüzünden günün birinde beni altın babası sanarak boğazlamaya gelecekler.

Cleante — Ne masrafı ediyorum ki?

Harpagon — Ne mi? Nedir o sokağa çıkarken takıp takıştırdığın süsler püsler? Ne rezalettir o? Dün kız kardeşine çıkışıyordum, ama sen beterini yapıyorsun. Tanrı razı gelir mi böyle şeylere? Tepeden tırnağa üstünüz-dekilerle bir irat almaya yeter." Sana seksen kere söyledim, oğlum, bu gidişatını beğenmiyorum: Kibarlık taslamaya kalkmışsın; böyle şıklaşmak için herhalde beni soyuyorsundur.

Cleante — Aman! Nasıl soyabilirim sizi?

Harpagon — Ne bileyim ben? Böyle iki dirhem bir çekirdek gezmek için parayı nereden buluyorsun?

Cleante — Ben mi, baba? Kumar oynuyorum; şansım var, kazanıyorum, bütün kazandığını parayı üstüme başıma harcıyorum.

Harpagon — Çok kötü ediyorsun. Kumarda kazanıyorsan, fırsattan yararlanıp kazandığın parayı uygun bir faizle yatırmalısın ki günün birinde tekrar elde edebilesin. Her şey bir yana, tepeden tırnağa takındığın o kurdelalar da ne oluyor, bir külotu tutturmak için beş altı tane kordon nene yetmez? Perukalara avuç dolusu para vermek de sanki şaşırtmış gibi,

parasız pulsuz kendi saçımız ne güne duruyor? İnan olsun bu perukalarla kurdelalar yirmi pistol eder; en az yüzde sekiz faizle yatırsan yirmi pistol, senede on sekiz frank altı metelik, sekiz mangır getirir.

Cleante — Hakkınız var.

Harpagon — Bu lafı bırakalım da başka bir şeyden bahsedelim. (Kendi Kendine) Vay? Galiba paramı çalmak için birbirlerine kaş göz ediyorlar. (Yüksek sesle) Bu işaretler de ne oluyor?

Elise — Ağabeyimle ben, hangimiz Önce söyleyelim diye kararsızlık içindeyiz, ikimizin de size söyleyecekleri var.

Harpagon — Benim de her ikinize söyleyecek bir çift sözüm var.

Cleante — Baba, size evlenmekten bahsetmek istiyoruz.

Harpagon — Ben de size evlenmekten söz açmak istiyordum.

Elise — Ne diyorsun, baba!

Harpagon — O çılgılık da nesi? Seni korkutan işin kendisi mi, yoksa lafı mı?

Cleante — Evlenmek, sizin anladığınız anlamda her ikimizi korkutabilir; seçiminizin gönlümüzce olmayacağından korkuyoruz.

Harpagon — Biraz sabırlı olun. Telaş etmeyin. İkinize de kimlerin uygun olduğunu bilirim, siz işi bana bırakın, hiçbirinizin bir diyeceği olmayacak. Hele bir başından başlayalım, (*Cleante'a*) bu yakınlarda oturan Mariane isminde bir kız var, gördün mü hiç?

Cleante — Evet, baba.

Harpagon — Ya sen?

Elise — Bahsini işittim.

Harpagon — Bu kızını nasıl buluyorsun, oğlum?

Cleante — Pek sevimli bir kız. **Harpagon** — Yüzü nasıl?

Cleante — Pek zarif, çok zeki bir yüzü var.

Harpagon — Hâli, tavrı?

Cleante — Çok cana yakın, tabii. **Harpagon** — Böyle bir kız beğenilmeye layık mıdır dersin?

Cleante — Evet, babacığım.

Harpagon — Uygun bir gelin olur mu? **Cleante** — Çok uygun.

Harpagon — İyi bir ev kadını olur mu dersin?

Cleante — Elbette.

Harpagon — Demek kocasını hoşnut edebilir sence?

Cleante — Ona ne şüphe!

Harpagon — Küçük bir zorluk var: Korkarım, serveti az olmasın.

Cleante — Ah, babacığım, insan yüksek meziyetleri olan bir kızla evlenirken hiç servetin sözü mü olur?

Harpagon— Affetmişsin, affetmişsin. Yalnız şu var ki, serveti istenildiği derecede olmasa bile, bu eksikliği başka şeylerle gidermeye çalışırız.

Cleante — Öyle ya.

Harpagon—Düşünceme ortak olmana çok memnun oldum; zarif, uysal haliyle bu kız hoşuma gitti, hele biraz parası da varsa, onu almaya karar verdim.

Cleante — Ha?

Harpagon — Ne o?

Cleante — Neye karar verdiniz, neye?

Harpagon — Mariane'ı almaya.

Cleante — Kim, siz? Siz mi?

Harpagon — Evet, ben, ben, ben. Bu da ne demek oluyor?

Cleante — Birdenbire başım döndü, gidiyorum ben.

Harpagon — Bir şey değildir. Hemen koş. mutfakta bir bardak temiz su iç. Şu çıtkırıldım züppeye bakın hele, koskoca delikanlı olacak, kuş kadar da canı yok. İşte kızım, kendim için verdiğim karar bu. Ağabeyine gelince, ona da

dul bir kadın alacağım, bu sabah bana önerdiler; seni de Senyör Anselme'e veriyorum.

Elise — Senyör Anselme'e mi?

Harpagon — Evet, olgun, akli başında, uslu akıllı, henüz ellisini bile aşmamış bir adam, hem çok zenginmiş diyorlar.

Elise(*Reverans yaparak.*) — İzninizle, kocaya varmaya niyetim yok, babacığım.

Harpagon (*Kızının reveransını taklit ederek.*) — Ben de izninizle kızcağızım, şekerim, kocaya varmanı istiyorum.

Elise — Beni hoş görün, babacığım.

Harpagon — Sen de beni mazur gör, kızım.

Elise — Senyör Anselme cenaplarına Tanrı uzun ömürler versin; ama, izninizle, ona varmayacağım.

Harpagon — Sana da Tanrı uzun ömürler versin; ama izninle hemen bu akşam ona varacaksın.

Elise — Bu akşam mı?

Harpagon — Evet, bu akşam.

Elise — İmkânı yok, baba.

Harpagon — İmkânı var, kızım.

Elise — Hayır.

Harpagon — Evet.

Elîse — Hayır, diyorum size,

Harpagon — Evet, diyorum sana.

Elise — Beni buna zorlayamazsınız.

Harpagon. — Seni buna zorlayabilirim.

Elise —. Böyle bir kocaya varmaktansa kendimi öldürürüm.

Harpagon — Kendini Öldürmeyecek, ona varacaksın. Hele şu küstahlığa bakın! Bir kızın babasına böyle karşı gelmesi görülmüş şey mi?

Elise — Ya bir babanın kızını böyle kocaya vermesi pek görülmüş şey mi?

Harpagon — Bu kismete hiç diyecek yok; herkes aman ne uygun düşmüş demezse adam değilim.

Elise — Aklı başında tek kimse uygun bulursa ben de adam değilim.

Harpagon, (*Uzaktan Valere'i görerek.*) — İşte Valere: İster inisin aramızda onu hakem yapalım?

Elîse — Kabul.

Harpagon — Ne derse razı olacak mısınız?

Elise — Evet, ne derse, onu yapacağım.

Harpagon — Tamam öyleyse.

Sahne V

Valere, Harpagon, Elîse

Harpagon — Valere, buraya gel. Sana sormaya karar verdik, söyle bakalım kim haklı: Kızım mı, ben mi?

Valere — Hiç şüphesiz siz, efendim.

Harpagon — Neden bahsettiğimizi biliyor musun?

Valere — Bilmiyorum ama, siz yanılmazsınız, akıl mantık demek siz demek.

Harpagon — Onu bu akşam akli başında, zengin bir adama nikahlamak istiyorum: Densiz, yüzüme karşı ona hiç varır mıyım, diyor. Ne dersin bu işe?

Valere — Ne mi derim?

Harpagon — Evet.

Valere — Bilme...

Harpagon — Ne?

Valere — Derim ki, esas itibariyle sizinle aynı fikirdeyim; haklı olmamanız mümkün mü? Ama onun da pek suçu yok, çünkü...

Harpagon — Nasıl? Senyör Anselme bence çok iyi bir kısmettir; yumuşak huylu, ilgili, aldı başında, çok zengin, bir soydan bir kişizade, ilk karısından da hiç çocuğu kalmamış, bundan iyisini mi bulacak?

Valere — Doğru, ama kızınız da size diyebilir ki, böyle palaspandıras olmaz, biraz zaman bırakmalı, düşünsün, taşınsın bakalım, gönlü o zatı...

Harpagon — Böyle fırsat her zaman ele geçmez, kaçırmamalı. Bu işte öyle bir yararım var ki, bir daha bulamam, kızı çeyizsiz almaya razı.

Valere — Çeyizsiz mi? **Harpagon** — Ya!

Valere — Öyleyse bir diyeceğim kalmaz. Hani bu öyle bir sebep ki, önünde akan sular durur; boyun eğmek gerekir.

Harpagon — Bu benim için büyük bir tasarruf olacak.

Valere — Muhakkak ki bunun su götürür yeri yok. Gerçi kızınız diyebilir ki, evlenmek sanıldığından çok daha önemli bir iştir: İnsanın bütün ömrünce mutlu veya mutsuz olması buna bağlıdır; ölüme kadar sürecek bir anlaşmaya girerken inceden inceye düşünmek gerekir.

Harpagon — Çeyizsiz.

Valere — Hakkınız var: Tabii, bu hiç kuşkuyla yer bırakmaz. Hani, birtakım kimseler çıkıp diyebilirler ki, böyle işlerde bir kızın

gönlünü de göz önünde tutmak elbette hayırlıdır: Hem iki taraf arasındaki büyük yaş, huy ve duygu farkı bir evlenmeyi kötü sonuçlara uğratabilir.

Harpagon — Çeyizsiz.

Valere — Ah! Buna ne denir: Malum; kim buna karşı gelebilir? Gerçi çok babalar vardır ki paraya bakmaz, kızlarının mutlu olmasına bakarlar. Kızlarını, yararları uğrunda feda etmek istemezler, onları başgöz ederken her şeyden fazla evlilikte dirliği, düzenliği, onuru, namusu koruyan karakter birliği dedikleri şey var mı, yok mu ona bakarlar, hem...

Harpagon — Çeyizsiz.

Valere — Doğru; bu söz karşısında herkese ağzını kapamak düşer, çeyizsiz. Böyle bir sebep olunca yelkenleri suya indirmemek mümkün mü hiç?

Harpagon--- (*Bahçeye doğru bakar-, kendi kendine.*) — Aman! Galiba bir köpek havlıyor. Salan paramı çalmaya gelmiş olmasınlar?(*Valere'e*) Kımıldamayın, şimdi geliyorum {Çıkar}

Elise — Ne yaptınız, Valere nedir ona bu söyledikleriniz?

Valere — Onu kızdırmamak, kollayarak amacımıza varmak için özellikle yaptım. Arzularına açıktan açığa karşı gelmek, işi büsbütün berbat etmekten başka bir şeye yaramaz; öyle insanlar vardır ki, ancak yalan dolanla elde edilebilirler, dedikleri dediktir, gerçeklerle karşılaştılar mı huysuz atlar gibi şahlanır, doğru gitmemekte ayak direrler, böylelerini istenilen yere götürmek için yolu biraz dolaştırmaktan başka çare yoktur. Suyuna gidiyormuş gibi göründün mü, muradına erdin gitti; sonra...

Elise — Ya şu evlenme konusu, Valere?

Valere—Suya düşürmek için bir yolunu buluruz.

Elise—İyi ama, nikâh hemen bu akşam kıyılacaksa, nasıl bir çare bulabiliriz?

Valere— Biraz zaman istemeli, yalancılıktan hastalanmalı falan.

Elise — Ya doktor getirtirlerse, yalan olduğu meydana çıkarsa.

Valere — Amma da yaptınız ha! Sanki doktorların bir şeyden anladıkları varmış gibi. Hiç merak etmeyin, keyfinizin istediği hastalığa tutulabilirsiniz, onlar da hastalığınıza yüz türlü kulp takarlar.

Harpagon(*Sahnenin dibinde, kendi kendine.*) — Çok şükür, bir şey yokmuş.

Valere — Nihayet, baktık ki olmadı, pıllıyı pırtıyı toplayıp beraberce kaçar, işin içinden sıyrılırız; canım Elise'm, beni her fedakârlığa katlanacak kadar seviyorsanız... (Harpagon'u görür). Evet, ne diyordum, bir kız babasının sözünden dışarı çıkmamalı, Bir kocanın boyuna posuna bakmamalı; çeyizsiz gibi su götürmez bir sebep olduktan sonra kime olursa olsun varmalı.

Harpagon — Aferin. İşte bu sözüne diyecek yok.

Valere — Efendim, biraz ileri gittimse, kızınıza haddim olmayan şeyler söyledimse, affınızı dilerim.

Harpagon — Ne diyorsun? Bayıldım söylediklerine, onun dizginlerini eline almanı istiyorum. (*Elise'e*) Evet, sen istediğin kadar kaç bakalım. Üzerindeki bütün hukukumu ona devrediyorum, onun her dediğini yerine getireceksin, anlıyor musun?

Valere — Bana bu hakkı verdiler ya, artık öğütlerimi dinlememezlik edin de göreyim! Verdiğim öğütlere devam etmek için onun peşini bırakmayacağım.

Harpagon — Git git, Tanrı senden razı olsun. Şüphesiz ki...

Valere — Dizginlerini biraz kısmak fena olmaz.

Harpagon — Doğru. Ona öyle bir...

Valere — Hiç merak etmeyin efendim. Hakkından geleceğime eminim.

Harpagon — Bildiğin gibi yap. Ben şimdi gideyim, çarşıda biraz işim var, birazdan gelirim.

Valere — Evet, para dünyada her şeyden kıymetlidir, böyle bir babanız olduğu için bir yiyip bin şükretmelisiniz. Görmüş geçirmiş adam. Bir kızı çeyizsiz almaya razı oldukları zaman başka bir şey aranmaz. Her şey bunun içindedir, çeyizsiz dendi mi bu her şeyin yerini tutar, güzelliğin de, gençliğin de, soyluluğun da, onurun da, aklın da, doğruluğun da.

Harpagon — Ah! Ne yaman çocuk! İşte aklı başında söz buna derler. Hizmetinde böyle bir adamı olana ne mutlu!

PERDE II

Sahne I Cleante, La Fleche

Cleante — Vay alçak herif, nereye cehennem oldun? Ne demiştin sana ben...

La Fleche — Biliyorum, efendim, sizi beklemek için buraya gelmiştim, bir yere ayrılmayacaktım; ama o huysuz babanız, beni kovdu, gitmem diyecek oldum da az kalsın beni dövüyordu.

Cleante — Nasıl oldu işimiz? Şimdi daha fena sıkıştık, acele etmek gerek; demin öğrendim: Meğerse babam bana rakip değil miymiş?

La Fleche — Babanız sevdaya mı tutulmuş'?

Cleante — Evet: Bu haberden ne kadar midem bulandığını ondan saklamak için akla karayı seçtim.

La Fleche — Bakın hele, bir de sevdalanmaya kalkışıyor! Ne akla uydu? Elâlemlle alay mı ediyor? O yaşta adamın nesine gerek gönül işleri?

Cleante — Bir bu eksikti zaten, başımıza bir de bu sevdayı çıkardı, keyfimiz tamam oldu artık.

La Fleche — İyi ama kızı sevdiğinizi ne diye gizliyorsunuz ondan?

Cleante — Onu büsbütün işkillendirmemek için, icabında bu evlenmeyi önlemek üzere elde daha kolay çareler bulundurmak için. Ne cevap verdiler sana?

La Fleche — Bilmem! Efendim, borç eden zaten yandı demektir; sizin gibi, adam bir kere tefecilerin eline düştü mü,

her şeyi göze almalı.

Cleante — İş bozuldu mu yoksa?

La Fleche — İzin verin. Bize salık verdikleri Simon usta, o boşboğaz ve gayretli simsar, sizi memnun etmek için elinden geleni yaptığını söylüyor; Sizi görünce pek sevinmiş, sadece beyimizin güzel hatırı için uğraşıyorum; diyor.

Cleante — İsteddiğim on beş bin frangı ve-recekler mi?

La Fleche — Evet; ama birtakım ufak tefek şartlar var, işin olmasını istiyorsanız, bunları kabul etmeniz gerekirmiş.

Cleante — Parayı verecek adamlarla, görüşürdün mü seni?

La Fleche — Yo! Kazın ayağı bildiğiniz gibi değil. O sizden fazla gizli kalmasını istiyor, tahmin edemeyeceğiniz kadar gizli kapaklı işler bunlar. Adını söylemeye biç yanaşmıyorlar, bugün sizi bir başkasının evinde onunla buluşturacaklar, servetiniz, aileniz hakkında ağzınızdan bilgi almak istiyormuş; eminim ki, yalnız babanızın adını söylemek işi kolaylaştırmaya yeterli gelecek.

Cleante — Hem ölen annemizin mirası da var, tabii hakkımı yiyemezler.

La Fleche — İşe girişmeden önce size gösterilmek üzere bizim aracıya kendisi birtakım şartlar yazdırmış. İşte okuyorum:

"Ödünç veren, parasının tamamıyla güvende olacağından emin olmak, ödünç alan reşit, aynı zamanda serveti büyük, sağlam, emin ve her türlü kuşkudan uzak bir aileye mensup bulunmak şartıyla noter huzurunda tam ve eksiksiz bir borç senedi yapılacak; senedin, usulü dairesinde düzenlenmesi, daha çok ödünç verenin yararı icabı olduğundan bunun için de noterin son derece dürüst bir adam olması gerektiğinden, noter onun tarafından seçilecektir."

Cleante — Buna diyecek yok.

La Fleche — "Ödünç veren sorumluluk altına girmek istemediğinden parasını sadece yüzde altı" faizle vermek niyetindedir."

Cleante — Yüzde altı mı? Aman çok insafli bir teklif. İnsanın bir şey demeye dili varmıyor.

La Fîeche — Doğru.

"Fakat, sözü geçen Ödünç verici, istenen para eli altında bulunmadığından ve sırf ödünç alana bir hizmet olsun diye bu parayı bir başkasından yüzde yirmi faizle alacağından, sözü geçen ilk ödünç alıcının öteki faizden başka bunu da ödemesi uygun olur, çünkü sözü geçen ödünç verici sırf ona bir iyilik olsun diye bu işe girişmektedir."

Cleante — Ne diyorsun! Vay çiftit vay, vay çingene vay! Bu, yüzde yirmi beşten de fazlaya geliyor.

La Fleche — Orası Öyle; ben de onu dedim. Artık siz düşünün taşının.

Cleante — Nasıl düşünüyüm? Paraya ihtiyacınız var; her istediklerine evet demekten başka çare yok.

La Fleche — Ben de onlara bu cevabı verdim.

Cleante — Başka bir şey de mi var?

La Fîeche — Bir maddecik daha.

"İstenen on beş bin franktan ödünç verici, ancak on iki bin frangını nakden ödeyebilecektir, geri kalan üç bin frank"¹ ödünç alıcının, bir listesi aşağıya çıkarılan kullanılmış elbise, çamaşır ve kıymetli eşyayı alması icap eder, sözü geçen ödünç verici, bunlara elinden geldiği kadar ucuz fiyatlar takdir etmiş-

Cleante— Bu da nesi?

La Fleche — Listeyi dinleyin.

"Önce zeytuni kumaşı Macar işi şeritlerle süslü dört ayaklı bir karyola, aynı kumaştan altı sandalyesiyle birlikte; hepsi iyi durumdadır ve kırmızı mavi yanar döner taftadan astarları vardır. Başkaca, gülkurusu nefis Aumale kumaşından ipek saçak ve sayvanlı karyola perdeleri."

Cleante — Ne işime yarar benim bunlar?

La Fleche — Daha durun bakalım.

"Başkaca, Gombaul ile Macet'nin sevişmelerini tasvir eden bir duvar halısı."

Başkaca, iki ucundan çekilerek açılan, Lorna işi on iki sütun veya destekli büyük bir ceviz masa, altı tane kenarsız sandalyesiyle birlikte."

Cleante — Ne yapayım bunları yahu?

La Fleche — Sabırlı olun.

"Başkaca, telleri tamam veya çok az eksik bir adet Bologna işi rebap. Başkaca, canı sıkılanların zaman geçirmesine pek elverişli bir dama tahtasıyla. trou-madame tâbir olunan" bir oyun tahtası ve eski Yunan tarzında bir adet kaz oyunu takımı. Başkaca, içi saman doldurulmuş iki arşın boyunda bir timsah ki, bir odanın tavanına asılırsa pek hoş a gidecek az bulunan bir süstür. Bütün bu sayılan şeyler dört bin beş yüz franktan fazla ederken ödünç verici insafly davranarak bunları üç bin franga elden çıkarmaktadır."

Cleante — İnsafly ha! Hay insafının da!...

onun da Tanrı belasını versin, alçak, canavar herif! Tefeciliğın böylesi de görülmüş şey mi? İstediyi o yüzüzce faiz yetmiyormuş gibi, öteden beriden topladığı süprüntüleri de bana üç bin franga yutturmaya kalkışıyor. Bütün bunlar altı yüz frank etmez, ama ne yaparsın, isler istemez kabul edeceğiz; gel de olmaz de bakalım, herif bıçağı dayamış gırtlağımıza.

La Fleche — Beyim, gücenmeyin ama, görüyorum siz tam Panurge'ün gittiğı yolu tutmuşsunuz: Borç eder, pahalı alıp, ucuz satar, hep sermayeden yermiş." Topu atmak için birebirdir bu yol.

Cleante — Ne halt edeyim? Babalarının insafsızca cimriliği yüzünden evlatların başına gelmedik kalmıyor, sonra da şaşıyorlar: Nasıl olur da bir oğul babasının ölümünü istermiş.

La Fleche — Doğrusu, babanızın pintiliği de en düzgün adamı bile çileden çıkarır ya! Tanrı'ya şükür, öyle iplik kodeslik işlerle başım hoş değildir, bin türlü dalaverelere burnunu sokan arkadaşlarım arasında ben öyle pek suya sabuna dokunmadan işimi beceririm, çürük tahtaya kolay kolay ayak basmam ama, doğrusunu ister misiniz, babanızın mendeburluğu o kadar canıma yetti ki, hani soy şu herifi de akli başına gelsin, diye aklımdan geçmiyor değil; böylelerini soymak herhâlde sevaptır, diyorum.

Cleante — Ver bana o kâğıdı, bir daha bakayım.

Sahne II

Simon Usta, Harpagon,

Cleante, La Fleche

Simon Usta — Evet, efendim, paraya ihtiyacı olan bir genç; başı sıkışmış, acele para gerekmiş, bütün şartlarımızı kabul edecek.

Harpagon — Güzel ama, bu işte hiçbir tehlike yok mu, dersin? Aracı olduğun adamın adını, sanını, servetini, ailesini biliyor musun?

Siman Usta — Hayır, size bu konuda geniş bir bilgi veremeyeceğini, ona beni tesadüfen tanıtmışlar; ama bütün istediklerinizi kendisinden öğrenirsiniz; adamın dediğine bakılırsa, kim olduğunu öğrenince memnun kalacaktıymışsınız. Size bütün söyleyebileceğim şu: Ailesi çok zenginmiş, annesi ölmüş, hatta isterseniz, babasının sekiz aya varmadan öleceğine de senet verebilirmiş,

Harpagon — Bak, bu fena değil. Ah, Simon usta, ne yaparsın, merhamet! Elimizden geldikçe başkalarına yardım etmek boynumuzun borcu.

Simon Usta — Öyledir, öyledir.

La Fleche — Bu da nesi? Bizim Simon usta babanızla konuşuyor.

Cleante — Yoksa kim olduğumu ona haber mi verdiler? Sakın bizi ele vermiş olmayasın?

Simon Usta — Vay! Nedir bu acele canım! Size kim dedi buraya gelin diye? İnan olsun, onlara isminizi söyleyen, evinizi tarif eden ben değilim; ama bana kalırsa bundan bir şey çıkmaz. Bunlar dilini tutmasını bilen insanlardır, karşı karşıya gelip anlaşabilirsiniz.

Harpagon — Ne?

Simon Usta — Sizden on beş bin frank borç almak isteyen zat bu baydır.

Harpagon — Vay, rezil vay! Böyle bataklık alışverişlere girişen sendin demek?

Cleante — Vay peder bey, vay! Böyle çirkin işlere bulaşan sizdiniz dernek?

(Simon *usta kaçır.*)

Harpagon — Bu kadar ağır şartlarla borç para alıp ocağıma incir dikmek isteyen sensin ha?

Cleante — Bu kadar insafsız- bir tefecilikle servetinizi arttırmaya çalışan sizsiniz ha?

Harpagon — Hâlâ karşıma çıkmaya yüzün var mı?

Cleante — Hâlâ ortada görünmeye yüzünüz var mı?

Harpagon — Utanmıyor musun bu durumlara düşmekten? Böyle korkunç masraflara girmekten, ananın babanın alın teriyle biriktirdiği serveti har vurup harman savurmaktan?

Cleante — Ya siz utanmıyor musunuz böyle dalavereli işlerle adınızı lekelemekten.

para istif etmeye, doymak bilmeyen hırsınızla, şerefi, namusu hiçe saymaktan, faizcilikte en adı çıkmış tefecilerin en iğrenç hünelerine taş çıkartmaktan?

Harpagon — Defol, edepsiz, gözüm görmesin seni!

Cleante — Söyleyin bakalım: Kim daha suçludur sizce, ihtiyacı olan bir parayı satın alan mı, yoksa hiç işine yaramayacak bir parayı çalan mı?

Harpagon — Defol, diyorum, kafamı şişirme! (Yalnız kalır) Böyle olduğu iyi oldu, gözüm açıldı, bundan böyle, her şeyine daha çok gözkulak olayım.

Sahne III

Frosine, Harpagon

Frosine — Beyefendi...

Harpagon — Bekle biraz; şimdi geliyorum. (*Kendi kendine*) Gidip bir bakayım, bizim paralar yerinde duruyor mu?

Sahne IV

La Fleche, Frosine

La Fleche — Bak şu başımıza gelenlere! Herhâlde herifin bir tarafta büyük bir eşya deposu olmalı; çünkü o listedeki eşya arasında bir tanesini bile tanıyamadık.

Frosine — A! Sen misin, La Fleche? Ayol nerden düştün böyle?

La Fleche — Vay, sen misin, Frosine? Ne işin var burada senin?

Frosine — Ne olacak, daima yaptığım iş: Aracılık etmek, şunun bunun işini görmek, böyle şeyler elimden gelir hani, ben de Tanrı ne verdiyse bundan yararlanmaya bakarım. Ne yaparsın, geçim dünyası bu, gemisini kurtaran kaptan. Benim gibilerin kurnazlıkla açığöznlükten başka geliri mi vardır?

La Fleche — Ev sahibiyile bir dalaveren mi var?

Frosine — Ya, onun hesabına küçük bir iş çeviriyorum, beş on para kıvırırız herhalde.

La Fleche — Ondan mı? Tam buldun adamını, zırnık koparabilirsen aşkolsun derim; haberin olsun, metelik sızdırmazlar bu evde.

Frosine — Birtakım hizmetler vardır, adamı yola getirir.

La Fleche — Affedersiniz; ama sen daha senyör Harpagon'u tanımıyorsun. Senyör Harpagon, bütün insanlar içinde insanlıkla en az ilgisi olan insandır, canlılar arasında ondan katı yürekli, ondan eli sıkı olanı yoktur. Ona istediğin kadar iyilik et, elini açtırmak ne haddine! İltifat mı dedin, pohpoh mu, muhabbet mi, laftan ibaret kalmak şartıyla canının istediği kadar. Ama iş paraya geldi mi, hava alırsın. Onun iyiliklerinden, övgülerinden daha kuru, daha bereketsiz bir şey olamaz; vermenin lafından bile öyle tüyleri ürperir ki, “selam verdim demez, selam aldım” der.

Frosine — Adam sen de! Ben insanları sızdırmanın yolunu bilirim; onların hoşnut-luklarını kazanmanın, gönüllerini iyi etmenin, püf taraflarını bulmanın sırrını sen bana sor.

La Fleche — Böyle şeyler sökmez burada. Bizimkini paradan yana yumuşatabilirsen alnımı karışlarım. Para dedin mi, herifin yüreği taş kesilir, hem öylesine ki, kimse onunla baş edemez; karşısında gebersen kılı kıpırdamaz. Sözün kısası parayı onurdan da, namustan da, ahlaktan da üstün tutar, biri para istemeye geldi mi ödü kopar. Para istemek onu canevinden vurmaktır, yüreğini deşmek, ciğerlerini koparmaktır demektir; şayet...

Amann... geliyor, ben kaçayım.

Sahne V

Harpagon, Frosine

Harpagon, (*Alçak sesle*) — İşler yolunda. (*Yüksek sesle,*) E, Frosine, ne haber bakalım?

Frosine — Oh, oh! İyi! Sizi pek iyi gör-düm! Yüzünüzden kan damlıyor!

Harpagon — Benim mi?

Frosine — Hiç renginizi bu kadar taze, bu kadar canlı görmemiştim.

Harpagon — Etme?

Frosine — Ne diyorsunuz? Ömrünüzde bu kadar genç olmamışsınızdır; yirmi beşinde ne delikanlılar görüyorum ki,

sizin yanınızda yaşlı sayılırlar.

Harpagon — İyi ama, Frosine, yaş altmışı buldu,

Frosine — Ne çıkar? Altmış yaş da neymiş ki? Bunun da lafı mı olur hiç! Ömrün en hoş çağı, erkeğin güzel zamanı asıl bundan sonradır.

Harpagon — Orası öyle; ama ne de olsa yaşımdan yirmi yıl eksileydi hani bir şey kaybetmezdim gibime geliyor.

Frosine — Ne münasebet? Buna ne ihtiyacınız var? Hamurunuz sağlam yoğrulmuş sizin. Yüz yaşına kadar rahat rahat yaşarsınız.

Harpagon — Der misin?

Frosine — Ona ne şüphe! Her hâlinizden belli. Şöyle bir durun bakayım. Tamam! İşte iki kaşınız arasında uzun ömür işareti!

Harpagon — Böyle şeylerden anlarsın demek?

Frosine — Elbette anlarım. Gösterin elinizi bana. Aman, şu ömür çizgisine bakın!

Harpagon — Nasıl?

Frosine — Görmüyor musunuz, bakın çizgi nerelere kadar iniyor?

Harpagon — Peki, neye işaret bu?

Frosine — Yüz diyordum ama, siz yüz yirmiye de geçeceksiniz.

Harpagon — Yok canım?

Frosine — İnan olsun, biri hakkınızdan gelmezse ecelinizle ölmezsiniz siz, çocuklarınızı da, çocuklarınızın çocuklarını da gömersiniz.

Harpagon — İsalet! İsalet! E! Bizim iş nasıl gidiyor?

Frosine — Sormaya lüzum var mı? Hangi işe giriştim de sonunu getiremedim? Hele çöpçatanlıkta üstüme yoktur; kimi kiminle isterseniz kaşla göz arasında kavuşturmanın yolunu bulayım, hani aklıma esse Türk padi-şahıyla Venedik Cmnhurbaşkanını bile başgöz ederim. Tabii bu işimizde o derece güçlük yoktu. Evlerine gidip geldiğim için ikisine de sizden uzun boylu söz ettim, sokaktan geçerken, penceresinde hava alırken kızı bir iki kere gördüğünüzü, onu almak istediğinizi anasına söyledim.

Harpagon — O ne dedi?

Frosine — Teklife sevindi, Mariane'ın bu akşam kızınızın nikâhında bulunmasını çok arzu ettiğinizi söyleyince hemen razı oldu, kızı sen götürürsün, dedi.

Harpagon — Frosine, Senyör Anselme'i akşam yemeğine çağırarak zorunda kaldım; Mariane da soframızda bulunursa pek memnun olacağım.

Frosine — İyi bir fikir. Mariane öğleden sonra kızınızı ziyaret edecek, ondan sonra biraz panayıra uğramayı düşünüyor, sonra da yemeğe gelir?

Harpagon — Öyleyse arabamı bir saatliğine veririm, beraber giderler.

Frosine — Çok uygun olur.

Harpagon — Âlâ, ama kızına gelinlik ne verebileceği hakkında annesiyle görüştün mü? Ona biraz yardımda bulunması, bir gayret göstermesi, kızının mürüvveti uğrunda kesenin ağzını bir parça açması gerekir. Bu zamanda eli boş gelen bir kızı kimse gelin diye evine almaz.

Frosine — Ne diyorsunuz? Bu kız size on iki bin frank gelir getiriyor.

Harpagon — On iki bin Frank gelir mi?

Frosine — Evet, evvela, hiç boğazı yoktur, Öyle alışmış, öyle büyümüş. Salata, süt, peynir, bir de elma nesine yetmez, onun için başka kadınların düşkün oldukları öyle donatılmış sofralara, yağlılara, ballılara hiç gerek kalmayacak; bu da azımsanacak şey değil, her yıl en az üç bin Franklık bir tasarruf demektir. Bundan başka öyle süste, püste de gözü yoktur, sade giyinir, akranının can attığı o gösterişli elbiselerle, pahalı mücevherlerle, zengin mobilyalarla başı hoş değildir; bu huyu da yılda dört bin franga bedeldir.

Üstelik kumardan nefret eder, zamane bayanları içinde böylesi az bulunur; bir tanesini tanırım, kâğıt oyununda bu yıl yirmi bin frank kaybetti. Ama biz yalnız dörtte birini atalım. Kumar için yılda beş bin frank; elbiseler, mücevherler için dört bin, eder dokuz bin frank.; yemeye içmeye hesap ettiğimiz üç bin frangı da ilave ederseniz, işte size tastamam yılda on iki bin frank.

Harpagon — Evet, bütün bunlar fena değil; ama bu hesaptan elime bir şey geçmiyor.

Frosine — Nasıl bir şey geçmiyor? Size gelinlik olarak az şeyle yetinen, basit alışkanlıkları olan bir miras, kumardan nefret gibi bir hazine getiriyor, az şey mi bunlar?

Harpagon— Alay mı ediyorsun? Kızın yapmayacağı harcamaları bana çeyiz diye yutturmaya mı kalktın? Ben almadığım şey için makbuz veremem; bir şeyler değmeli elime benim.

Frosine — Merak etmeyin, degecek, degecek; bana sözünü ettilerdi, bilmem hangi memlekette mülkleri varmış, bunlar sizin olacak.

Harpagon — Hele bir bakalım, neymiş. Ama, Frosine, beni düşündüren bir nokta daha var. Kız, gördüğün gibi genç; gençler de hep akranını sever, onların grubundan hoşlanırlar. Benim yaşımda bir adam hoşuna gitmez diye korkuyorum; bu yüzden evimde hiç işime gelmeyecek birtakım durumların olmasını istemem.

Frosine — Kızı tanımadığınız nasıl da belli! Size söylemeyi unuttum. Onun bir huyu var. Gençlerden müthiş nefret eder, yalnız yaşlıları sever.

Harpagon — O mu?

Frosine — Evet, o. Neler dediğini bir işit-seydiniz. Genç bir adamı görmeye bile dayanamıyor. Ama şöyle adamakıllı, sakallı güzel bir ihtiyar gördü mü bayılırmış. Erkek ne kadar yaşlı olursa o kadar hoşuna gidermiş. Haberiniz olsun, yaşınızı küçültmeye kalkmayın sakın. Erkek dediğin en aşağı altmışında olmalı diyor; daha dört ay olmadı, tam evlenmek üzereyken, nişanlısının topu topu elli altı yaşında olduğunu, anlaşmayı imzalamak için gözlük kullanmadığını görünce işi bozdu.

Harpagon — Yalnız bunun için mi?

Frosine — Evet. Elli altı yaşı pek az buluyormuş; bele burun üstünde bir gözlüğü olanlara bitiyor.

Harpagon — Aaa... Bir yaşıma daha girdim doğrusu.

Frosine — Size nasıl anlatayım bilmem ki... Odasında birtakım levhalar, taş basması resimler var; bunlar kimlerin tasviridir, ne tahmin edersiniz? Adonisler, Kephaloslar, Parisler, Apollonlar gibi gençlerin değil mi? Ne münasebet: Saturnus, Kral Priam, ihtiyar Nestor , oğlunun sırtında giden Ankhises gibi birtakım yaşlı ve zayıf adamların...

Harpagon — Güzel! Hiç aklıma gelmezdi böylesi; bu huyunu öğrendiğime pek memnun oldum. Doğrusu ya, ben de

kadın olsaydım, gençlerin yüzüne bakmazdım.

Frosine — Elbette. O musibetlerin de yüzüne bakılır mı sanki? Bırak şu yakışıklı züppeleri, Tanrı aşkına; sanki onlarda ne tat bulurlar bilmem ki?

Harpagon — Ben de buna akıl erdiremem; birtakım kadınların gençlere düşkün oluşlarını bir türlü anlayamam.

Frosine — İnsanın akıyla zoru olmalı. Gençlerden hoşlanmak! Olur şey mi bu? O sarışın kuklalar da adam yerine konulur mu? insan gönül verir mi bu türlüsüne?

Harpagon — Söyleye söyleye dilimde tüy bitti: Kadın gibi ak pak tenleri, kedi bıyığı gibi dimdik üç tel bıyıkları, kızıktan perukaları, sarkık külotları, karınlarından dışarı fırlayan gömlekleriyle beğenilecek nesi var bunların, kuzum?

Frosine — Sizin yanınızda onların lafı mı olur? Erkek diye ben böylesine derim. İnsanın gözünü doyuruyor. Sevilmek için adamın kalıbı kıyafeti böyle yerinde olmalı.

Harpagon — Beni yakışıklı mı buluyorsun?

Frosine — Ne diyorsunuz, bir içim su, tasviri yapılacak adamsınız. Şöyle bir dönse-nize bakayım, bundan fazlası can sağlığı. Yürüyün bir göreyim. İşte tam bir erkeğe yaraşır, aslan gibi, sereserpe bir vücut: Tanrı uzak etsin, ne kusuru var, ne de illeti.

Harpagon — Tanrı'ya şükür büyük bir illetim yoktur. Yalnız arada bir öksürük nöbeti gelir."

Frosine — Aldırmayın, öksürüğünüz de size yaraşmıyor değil hani, oy ne zarif bir öksürüşünüz var ki.

Harpagon — "Ha, bak ne diyeceğim: Mariane beni hiç görmemiş mi? Kapısı önünden geçerken gözüne ilişmemiş

miyim acaba?

Frosiue — Yok, görmemiş; ama sizden uzun boylu bahsettik. Ona sizi güzelce tasvir ettim, meziyetlerinizi bir bir saymaktan, böyle bir kocanın kendisi için ne bulunmaz bir kısmet olacağını anlatmaktan geri durmadım.

Harpagon — İyi etmişsin, eksik olma.

Frosine — Efendim, sizden küçük bir ricada bulunacağım. (*Harpagon sert bîr tavır takır.*) Mahkemede bir davam var, önemsiz bir harcı ödeyemediğim için kaybetmek üzereyim; benden iyiliğinizi esirgemezseniz, bu davayı kolaylıkla bana kazandırabilirsiniz. Bilemezsiniz sizi görünce kız ne kadar zevk duyacak. (*Harpagon gene neşeli tavrını takır.*) Ah! Ne kadar hoşuna gideceksiniz! Şu eski zaman modası kırmalı yakanız yok mu, bitecek ona! Ama her şeyden fazla setrenize kordonlarla tutturduğunuz külotunuza bayılacak: Bunu görünce aklı başından gidecek kızın; külotunu böyle kordonlarla tutturmuş bir sevgiliyi görür de nasıl dayanır?

Harpagon — Hani hoşuma gitmedi değil bu söylediklerin.

Frosine — Gerçekten bu dava benim için son derece önemli. (*Harpagon gene sertleşir.*) Kaybedersem mahvoldum demektir: Ufacık bir yardımla işim yoluna girecek... Ah, bir görseydiniz, ona sizden bahsederken, nasıl sevincinden ağzı kulaklarına varıyordu. (*Harpagon gene yumuşar.*) Meziyetlerinizi anlattıkça ağzının suyu akıyordu, allem ettim kallem ettim nihayet, kız bu nikâh bir an önce olsun diye yerinde duramaz oldu.

Harpagon — Beni çok memnun ettin, Frosine: Ne yalan söyleyeyim, bu iyiliğini hiçbir zaman ödeyemem.

Frosine— Efendim, ne olursunuz, sizden istediğim o küçük yardımı benden esirgemeyin. {*Harpagon sertleşir.*} Bana hayat verecek, ömrüm oldukça bu iyiliğinizi unutmayacağım. **Harpagon**— Hoşçakal... Yazılacak iş mektuplarım var. Gidip onları bitireyim.

Frosine— Efendiciğim, inan olsun, bana bundan büyük bir iyilik edemezsiniz.

Harpagon—Tembih edeceğim, sizi pazara götürmek için arabamı hazırlasınlar.

Frosine— Başım böyle darda olmasaydı, inanın sizi rahatsız etmezdim.

Harpagon — Yemeği de erken hazırlamalarını söyleyeceğim, neme gerek, çok yersiniz de sonra mideniz bozulur.

Frosine — Sizden yalvardığım iyiliği, benden esirgemeyin. Ah, bilseniz efendim, bana ne büyük bir...

Harpagon— Gidiyorum. Bak: Beni çağırıyorlar. Şimdilik hoşçakal...

Frosine, (*Yalnız.*) — Hay, boynu altında kalasıca, musibet herif, cehennemin dibine kadar yolun var! Mendebur pintiyi bir türlü yola getiremedim; ama bu işten vazgeçmeye gelmez; öteki taraf var, oradan yüklü bir şey koparacağıma eminim...

PERDE III

Sahne I

Harpagon, Cleante, Elise, Valere,

Claude Kadın, Jacques Usta,

Brindavoine, La Merluche

Harpagon— Hadi, hepiniz buraya gelin de size akşam için emir vereyim, her birinizin yapacağı işi söyleyeyim. Yaklaş bakalım Claude kadın, önce senden başlayalım. (*Kadının elinde süpürge vardır-*) Âlâ, işte silah elde hazırsın. Her yanı temizleme işini sana veriyorum: Ama dikkatli ol, mobilyaları öyle pek hızlı ovuşturma, eskitirsin. Bundan başka, sofrada şişeleri gözden geçirme işi de sana a.it olacak, bir tanesi kaybolur veya bir şey kırılırsa, hesabını senden sorarım, parasını aylığından keserim.

Jacques Usta— Böyle cezalar çok işine gelir.

Harpagon — Hadi bakalım. Sen Brindavoine, bir de sen Merluche, bardakları yıkayıp şarap doldurma işine de ikiniz bakacaksınız, ama yalnız susayanlara vereceksiniz ha, yoksa birtakım uygunsuz davranan uşakların yaptığı gibi adamın bardağını doldurup hiç aklında yokken içmeyi hatırlatmaya kalkışayım demeyin. Bekleyin de sizden birkaç kere istesinler, hele sofraya bol bol su getirmeyi hiç unutmayın.

Jacques Usta—Evet, susuz şarap başa vurur.

Le Merluche— Önlüklerimizi çıkaracak mıyız efendim?

Harpagon — Evet, misafirler gelmeye başladığı zaman; elbiselerinizi kollayın ha, berbat etmeyin.

Brindavoine — Efendim, ceketimin ön tarafında koskoca bir lamba yağı lekesi var, bilirsiniz.

Le Merluce — Benim de külotumun arka tarafı delik deşiktir, nerdeyse...

Harpagon — Yeter. Dikkatli davranır, arkasını duvardan yana, yüzünü de hep sofrada-kilere çevirirsin. Sen de hizmet ederken şapkanı hep şöyle tutarsın. (Harpagon, Brindavoine'a yağ lekesini nasıl saklayacağını göstermek için, şapkasını ceketinin önünde tutar.) Sana gelince, kızım, sofradan kaldırılacak artıklara gözkulak olur, hiçbir şeyin çarçur olmamasına dikkat edersin. Böyle işler kızlara pek yaraşır. Ondan önce de nişanlıyı iyi karşılamaya bak, seni ziyarete gelecek, beraberce panayıra gideceksiniz. İşitiyor musun?

Elise — Evet, baba.

Harpagon — Sen de çıtkırıldım oğlum, büyüklüğün şanındandır, deminki kepezeliğini affediyorum; ama sakın kıza surat asmaya falan kalkma, emi?

Cleante — Ben mi, baba? Surat asmak mı? Ne diye surat asayım?

Harpagon — Ne diye olacak! Babaları yeniden evlenen çocukların ne türlü davrandıklarını, üvey anaya ne gözle bakma âdetinde olduklarını biliriz. Ama şu son zevzekliğini unutmamı istiyorsan, aklında olsun, kıza gülüyüz göster, elinden geldiği kadar iyi karşıla onu.

Cleante — Doğrusunu ister misiniz baba, onun üvey annem oluşuna sevineceğim diyemem, yalan söylemiş olurum; ama onu iyi karşılamaya, kendisine gülyüz göstermeye gelince, bu konuda dediklerinizi harfi harfine yerine getireceğimi söyleyebilirim.

Harpagon — Bari buna dikkat et de.

Cleante — Hiç merak etmeyin, istediğinizden âlâsını yapacağım.

Harpagon — İsabet edersin. Valere, bana bu işte yardım ediver. E, Jacques usta, yaklaş bakalım, seni en sona bıraktım.

Jacques Usta — Efendim, arabacınızla mı konuşmak istiyorsunuz, yoksa aşçınızla mı? İkisi de benim...

Harpagon — İkişisiyle de.

Jacques Usta — İyi ama, ilk önce hangisiyle?

Harpagon — Aşçı ile.

Jacques Usta — Lütfen biraz bekleyin. (Sırtından arabacı kaputunu çıkarır, aşçı *kılığıyla görünür.*)

Harpagon — Bu merasim de ne oluyor, yahu?

Jacques Usta — Buyrun, sizi dinliyorum.

Harpagon — Jaccjues usta, bu akşam yemeğe misafirler davet ettim.

Jacques usta — Hangi dağda kurt öldü?

Harpagon — Söyle bakayım, bize güzel yemekler pişirecek misin?

Jacques Usta — Neden pişirmeyeyim? Siz yalnız paradan haber verin.

Harpagon — Al sana... Gene para! Başka bir şey bilmezler ki zaten: "Para, para, para." Para aşağı, para yukarı. Dillerine pelesenk etmişler bunu!

Valere—Münasebetsizlik olursa bu kadar olur. Bol para ile güzel yemekler pişirmek de sanki bir marifetmiş gibi, yahu onu babam da bilir; ben usta diye az para ile sofraya donatmasını bilene derim.

Jacques Usta — Az para ile sofraya donatmak mı?

Valere — Ne sandın ya?

Jacques Usta— Vekilharç efendi, benim yerime mutfağa girip bu sırrını bize de öğretirsen büyük iyilik etmiş olursun; her işe burnunu sokup bol keseden atmak kolay.

Harpagon — Kes sesini. Neler gerekiyor bakayım bu yemek için?

Jacques Usta — İşte vekilharcınız, işte siz! Az para ile size sofraya donatsın bakalım.

Harpagon — E! Sorduğuma cevap ver.

Jacques Usta — Sofrada kaç kişi olacak?

Harpagon— Sekiz on kişi. Ama sen sekiz say: Sekiz kişilik yemekle pekâlâ on kişi de doyar.

Valere — Ona ne şüphe.

Jacques Usta — Öyleyse, dört türlü baş yemekle, beş kap hafif yemek gerek... Etler... börekler...

Harpagon — Yediği naneye bak! Yahu bu kadar yemekle koca bir şehir halkı doyar.

Jacques Usta — Kızartmalar...

Harpagon, (Eliyle *ağzını kapatarak*.) — Vay insafsız herif, ocağıma incir dikeceksin.

Jacques Usta — Sebzeler...

Harpagon — Hâlâ mı?

Valere — Elâlemi çatlatmaya kastın mı var yoksa? Efendimiz, patlayasıya yedirip öteki dünyaya göndermek için mi misafir çağırıyor? Git de biraz sağlık kurallarını öğren, hekimlere sor bakalım, tıka basa yemekten daha zararlı şey mi olur adam için?

Harpagon — Doğru söyledi.

Valere — Jacques usta, senin ve senin gibilerin haberi olsun ki, adamı gereğinden fazla yemekle dolu bir sofraya oturtmak, onun kanına girmek demektir. İnsan çağırıldığı misafirlerle dostluk etmek isterse, öyle. Yağlılardan ballılardan sakınmalıdır; boşuna dememişler: Yaşamak için yemeli, yemek için yaşamamalı.

Harpagon — Aman! Ne güzel söz. Hay ağzını öpeyim. Bundan daha yerinde bir söz ömrümde işitmedim. Yemek için yaşamalı, yaşamak için ye... Yok, Öyle değildi. Nasıldı?

Valere — Yaşamak için yemeli, yemek için yaşamamalı.

Harpagon — Ya! Duydun mu? Hangi büyük adam söylemiş bunu?

Valere — Adı hatırımdan çıkmış.

Harpagon — Unutma da yaz bana bunu: Yemek odasının ocağı üstüne altın yaldızla yazdıracağım.

Valere—Başüstüne. Sofra için de hiç merak etmeyin, siz bana bırakın; gerekeni yaparım ben.

Harpagon — Yap bakalım.

Jacques Usta — İsbet! Beni de zahmetten kurtarmış olursun.

Harpagon — Hani o hiç rağbet görmeyen, ilk ağızda yenilince karın doyuran yemekler yok mu, işte onlardan pişirmeli: Şalgamlı, patatesli, yağlı tarafından bir kuşbaşı, kestanesi bol bir çömlek böreği, falan.

Valere — Siz bana bırakın, merak etmeyin.

Harpagon — Ha, Jacques usta, gidip arabamı temizle bakalım.

Jacques Usta — Durun biraz, bu arabacının işi. (Kaputunu giyer.) Ne buyurdunuz?

Harpagon— Arabamı yıka, hayvanlarım da hazır olsun, panayıra gideceksiniz.

Jacques Usta — Hayvanlarınız mı, efendim? Biçarelerin adım atacak hâlleri yok. Samanların üstüne serilmiş yatıyorlar da diyemem, hayvancıkların üstünde yatacak samanları da yok, yalan söylemiş olurum; onları öyle sıkı bir perhize soktunuz ki, zavallıcıklar hayali fenere döndüler, atlıktan çıkıp birer gölge haline geldiler.

Harpagon — Elbette hasta olurlar: Boş durmaktan.

Jacques Usta — Boş duruyorlar diye ağızlarına bir şey koymasınlar mı? Çok çalışıp çok yemek, hayvancıkların daha işine gelirdi. Onları böyle bitkin, halsiz gördükçe yüreğim paralanıyor. Atlarımı öyle severim ki, onların çektiklerini sanki kendim çekiyor gibi oluyorum; her gün kendi boğazımdan kesip, onlara yiyecek veriyorum, hemcinsine karşı bu derece insafsız davranmak için adamın yüreği taştan olmalı.

Harpagon — Panayıra kadar gitmek zahmetli bir şey mi sanki?

Jacques Usta — Yok, efendim, hayvanları koşmaya gönlüm razı olmaz, bu hallerinde onları kamçılıyıp günaha giremem. Ayakta duracak güçleri yokken, bir de arabayı nasıl taşırlar?

Valere — Efendim, komşumuz Picard'ı arabayı sürmeye razı ederim: Zaten yemeği hazırlamak için de bize gerekecek.

Jacques Usta — Ne âlâ! benim elimde öleceklerine varsın başkasının elinde ölsünler.

Valere — Jacques usta, pek ukalalık ediyor!

Jacques Usta — Vekilharç efendi de her işe burnunu sokuyor.

Harpagon — Sesini kes!

Jacques Usta — Beyim, ben öyle pohpoh-çulardan, dalkavuklardan hoşlanmam; ekmekti, şaraptı, odundu, tuzdu, mumdu, fazla harcanacak diye üstüne titreyip durması, hep sizin gözünüze girmek, gönlünüzü çelmek için. Gördükçe çileden çıkıyorum, her gün hakkınızda neler dediklerini duydukça, içim içime sığmıyor; çok kötülüğünüzü gördüm ama, gene de yüreğim titrer size; hayvanlarımdan sonra en sevdiğim kimse sizsiniz.

Harpagon— Ne diyorlarmış bakayım hakkımda, öğrenebilir miyim?

Jacques Usta — Kızmayacağınızı bilsem söylerim,

Harpagon — Ne münasebet, hiç kızar mıyım!

Jacques Usta — Israr etmeyin, sizi kızdıracağımı çok iyi biliyorum.

Harpagon — Hiç de değil: Tersine, memnun olurum, hakkımda neler dediklerini öğrenmek hoşuma gider.

Jaeques Usta — Pekâlâ beyim, mademki istiyorsunuz, açıkça söyleyeyim: Herkes sizinle alay ediyor; her yanda hakkınızda bin bir şey söylüyorlar; ıcığınızı cıcığınızı ortaya koyuyorlar, pintiliğiniz üstüne uydurmadık hikâyeye bırakmıyorlar. Yok ev halkını perhize zorlayarak kârlı çıkmak için özel takvimler bastırıp perhiz günlerini iki misline çıkarıyor-muşsunuz, yok yortu günleri hediye vermemek,

işlerinden ayrılırken alacaklarını tutmak için uşaklarınızla kavga çıkarmaya fırsat kollarmışsınız. Bir koyun budu artığını yedi diye, sözde bir komşunun kedisini dava etmişsiniz. Bir başkasının anlattığına bakılırsa, bir gece kendi hayvanlarınızın yemini çalmaya gelirken yakayı ele vermişsiniz de, benden önceki arabacınız karanlıkta size bir temiz sopa çekmiş, siz de hiç sesinizi çıkarmamışsınız. Daha söyleyeyim mi? Nereye gitsem, herkesin dilinde siz; elâlemin gönül eğlencesi, alay konusu olmuşsunuz; sizi hep ne adlarla anıyorlar, biliyor musunuz: Hasis, nekes, cimri, pinti!

Harpagon, (Sopayla *vurarak.*) — Vay sersem, rezil, alçak, kepaze.

Jacques Usta— Gördünüz mü? Dememiş miydim ben? Ama dinletemedim: Doğruyu söylersem, tozarsınız demedim miydi?

Sahne II

Jacques Usta, Valere

Valere — Jacques usta, sözünü sakınmayışın galiba pek kârlı olmadı senin için.

Jacques Usta — Vay! Kabak çiçeği gibi açılıp herkesin keyfine kâhya olan efendi, alay etmek sana kalmadı. Bana güleceğine, iştahını sakla da, kendin sopa yediğin zaman gülersin.

Valere — Kuzum Jacques usta, hemen darılma Tanrı aşkına.

Jacques Usta(Kendi *kendine*.) — Aşağıdan alıyor. Şuna bir çıkışayım bakayım, dolmayı yutarsa, şöyle biraz sırtını okşayayım. (*Yüksek sesle*.) Bana baksana sen, ne sırtıyorsun öyle, benim sırtmaya niyetim yok anladın mı, daha kafamı kızdırırsan gösteririm sana sırtmasını! (*Jacques usta Valere'in üstüne yürür, tehdit ederek onu sahnenin bir ucuna kadar sürer.*)

Valere — Aman! Etme.

Jacques Usta —Ne etmesi? Laf dinlemem ben.

Valere — Ne olursun!

Jacques Usta — Terbiyesiz seni!

Valere — Kuzum Jacques usta...

Jacques Usta — Ben öyle kuzumlara mu-zumlara metelik vermem. Şimdi bir sopa alırsam, pestilini çıkarırım senin.

Valere Ne dedin? Sopa mı? (*Bu defa da Valere onu sahnenin öbür ucuna kadar sürer.*)

Jacques Usta — Yo, onu demek istemedim.

Valere — Sen beni ne sandın, beyinsiz herif? Asıl sopayı ben elime alırsam görürsün gününü sen.

Jacques Usta — Bilirim, bilirim, yaparsınız.

Valere — Kendini bir matah mı sandın, şurada bir aşçı parçasından başka nesin ki?

Jacques Usta — Bilmez olur muyum hiç?

Valere — Pestilimi çıkaracaksın demek, ha?

Jacques Usta — Şaka ediyordum camın.

Valere — Öyle şakalardan hoşlanmam ben (Ona sopa atar.) Şaka ne demekmiş öğren hele aklın başına gelsin.

Jacques Usta(*Yalnız.*) — Hay lanet olsun, gördün mü sözünü sakınmamamın sonunu? Çıkar yol değilmiş bu. Doğruyu söylemek mi? Tövbeler tövbesi. Bizim efendi hadi neyse, gene diyelim ki dövmeye biraz hakkı var; ama bu vekilharç olacak herif yok mu, elime düşmeye görsün, gösteririm ben ona.

Sahne III

Frosine, Mariane, Jacques Usta

Frosine — Jacques usta, biliyor musunuz acaba, efendiniz evde mi?

Jacques Usta — Evde evde, bilmez olur muyum?

Frosine — Sana zahmet, geldiler diye haber veriver.

Sahne IV

Mariane, Frosine

Mariane — Ah! Frosine, bilsen ne zor durumdayım: Doğrusunu istersen onunla karşılaşmaktan çok çekiniyorum.

Frosine — Ama neden, nedir çekindiğin?

Mariane — Sormaya ihtiyaç mı var? Darağacına götürülen bir insanın neler duyacağını tahmin edemez misin?

Frosine — Farkındayım, tatlı bir ölümle ölmek için darağacının Harpagon'dan daha başka biri olmasını isterdin, değil mi? Bana sözünü ettiğin o sarışın delikanlının aklından çıkmadığını gözünden okuyorum.

Mariane — Öyle, Frosine, Tanrı'nın bildiğini kuldan ne saklayayım, bir iki kere evimize geldi, öyle nazik, öyle kibar davrandı ki, doğrusunu istersen, biraz gönlümü kapmadı değil.

Frosine — İyi ama kim olduğunu öğrendin mi?

Mariane — Hayır, kim olduğunu bilmiyorum; bildiğim bir şey varsa, sevmeye layık bir delikanlı; benden sorulsaydı, başka birindense, ona varırdım; beni zorla vermek istedikleri kocadan bu kadar nefret edişimde onun da etkisi yok değil.

Frosine — Bütün o çıtkırıldım delikanlılar hoş şeylerdir, tatlı diller dökerek adamın ağzından girip burnundan çıkmasını da pek güzel bilirler ama, çoğu meteliğe kurşun atanlar soyundandır; en hayırlısı sizi zengin edecek yaşlı bir kocaya varmaktır. Doğrusunu istersen, böyle bir kocanın tatsız, tuzsuz tarafları yok değildir ama, bu sıkıntılar uzun sürmez, çok geçmeden öteki dünyayı boylar, sonra gönlünce birine varır, çektiklerinin acısını fazlasıyla çıkarırsın.

Mariane — Frosine, insanın mutlu olmak için birinin ölümünü dilemesi veya beklemesi, çok acayip bir iş olur, hem ecel her zaman adamın keyfine hizmet etmez ki.

Frosine — Ne diyorsun? Ona seni çok yakında dul bırakması şartıyla varacaksın; anlaşmaya bu madde konulmalı. Üç ay içinde ölmezse doğrusu çok ayıp eder. Hah, işte geliyor.

Mariane — Ay! Frosine, bu ne biçim adam!

Sahne V

Harpagon, Frosine, Mariane

Harpagon — Güzelim, yanınıza gözlükle geldim diye alınayım demeyin sakın. Güzelliğinizin ilk bakışta göze çarptığını, meydanda olduğunu görmek için gözlüğe gerek olmadığını biliyorum; ama yıldızları da dürbünle seyrederek, sizin de bir yıldız olduğunuza ne şüphe, hem öyle bir yıldız ki yıldızlar arasında en güzel bir yıldız. Frosine hiç cevap vermiyor, beni gördüğüne memnun olmuşa benzemiyor.

Frosine — Henüz şaşkınlığı geçmedi de ondan; hem kızlar gönüllerindeki birdenbire ortaya dökmekten utanırlar, efendim.

Harpagon — Hakkın var. Bakın güzelim, kızım sizi karşılamaya geliyor.

Sahne VI

Elise, Harpagon, Mariane, Frosine

Mariane — Ziyaretinize gelmekte hayli geciktim, efendim.

Elise — Bu görev asıl bana düşerdi, efendim, kusurum oldu, sizden önce davranıp, ben size gelmeliydim.

Harpagon — Kızımı büyük buldunuz, değil mi? Arsız ot çabuk boy atar.

Mariane, (*Frosine'ye asalca-*) — Ve bayağı adam!

Harpagon — Güzel kız ne diyor?

Frosine — Sizi pek beğenmiş.

Harpagon — Ah canımın içi, bu iltifatınız benim için ne büyük şeref.

Mariane, {Kendi kendine} — Ne hayvan Şey.

Harpagon — Teveccühünüze canım kurban olsun.

Mariane, {Kendi kendine} — Ay, dayanamayacağım artık.

Harpagon — İşte oğlum da size saygılarını sunmaya geliyor.

Mariane, (*Frosine'e usulca.*) — Ah, Frosine, bu ne tesadüf! İşte sana bahsettiğim gencin ta kendisi.

Frosine, (*Mariane'a*) — Tesadüf olursa, bu kadar olur.

Harpagon — Görüyorum: Bu kadar büyük çocuklarım olduğuna şaştınız, ama pek yakında ikisini de başımdan savacağım.

Sahne VI

Cleante, Harpagon, Elise, Mariane, Frosine

Cleante — Hanımefendi, doğrusunu isterseniz, bu benim için beklenmedik bir olay oldu; babam az evvel niyetini söylediği zaman pek şaştım.

Mariane — Ben de öyle. Bu tesadüf beni de sizin kadar hayrete düşürdü; böyle bir durumla karşılaşacağımı hiç ummamıştım.

Cleante — Gerçi, babamın zevkine diyecek yok, sizi görme şerefine erdiğime de çok memnun oldum, ama ne de olsa üvey annem olacağınızı düşünerek seviniyorum diyemeyeceğim. Böyle bir iltifatta bulunmaya dilim varmıyor; gücenmeyin ama, öyle bir sıfatı temenni edemiyorum. Bu sözler bazı kimselere kabalık gibi görünebilir; ama sizin beni anlayacağınıza eminim. Bu evlenmenin hiç de hoşuma gitmediğini tahmin edersiniz herhalde; beni nasıl bir duruma düşürdüğünü bildiğiniz için bu birleşmenin işime gelmediğini takdir edersiniz; bağışlayın, babamın izniyle şunu da söyleyeyim ki, eğer iş bana kalmış olsaydı evlenmenize engel olurdu.

Harpagon — Amma uygun olmayan bir iltifat! Bunlar da söylenecek söz mü ya!

Mariane — Ben de, cevap olarak diyeceğim ki, duygularımız arasında bir ayrılık yok; beni üvey anneniz olarak görmek hoşunuza gitmiyorsa, sizi üvey oğlum olarak görmek herhalde benim de hoşuma gitmez... Hoşunuza gitmeyecek bir harekette bulunmak canımı çok sıkır; söz veriyorum, kader beni zorlamazsa bizi üzen bu evlenmeye, asla razı olmayacağım.

Harpagon — Hakkı var; Saçma iltifata saçma cevap gerek. Güzelim, oğlum bir terbiyesizlik etti, kusura bakmayın, daha toydur, sözünü tartmadan söyler.

Mariane — Emin olun, sözlerine hiç de gücenmedim; tam tersine gerçek duygularını böyle açıkça ortaya dökmesi hoşuma gitti. Böyle bir açıklamada bulunmasından memnun oldum; düşündüklerini gizlemiş olsaydı onu daha az takdir edecektim.

Harpagon — Kusurlarını böyle boş görmeniz büyük bir yüce gönüllülük. Zamanla akli başına gelir, göreceksiniz, hislerini nasıl değiştirecek.

Cleante — Hayır, baba, hislerimi değiştirmek elimden gelmez, hanımefendinin buna inanmalarını önemle rica ederim.

Harpagon — Hele şunun zevzekliğine bakın! Dilini tutacağına daha ileri gidiyor!

Cleante — İkiyüzlülük mü edeyim, istiyorsunuz?

Harpagon — Hâlâ mı? Bana bak, sen bırakmayacak mısın bu lafları?

Cleante — Pekâlâ! Madem ki o lafları bırakmamı istiyorsunuz hanımefendi, lütfen izin verin de şimdi kendimi babamın yerine koyayım ve size. onun ağzından hitap edeyim: Şu yeryüzünde güzellikte bir eşinizi daha görmedim; hoşunuza gitmekten daha büyük bir mutluluk düşünemiyorum; kocanız olmak onuru bu dünyanın en büyük hükümdarlarının talihlerine değişmeyeceğim bir erişme, bir şereftir. Evet, hanımefendi, size sahip olmak şans bence mutluluğun en büyüğüdür; bütün dileğim, bütün amacım bu: bu derece kıymetli bir hedefe erişmek için hiçbir fedakârlıktan çekinmem, en aşılmaz engeller bile beni...

Harpagon — Yavaş gel, oğlum, ne oluyorsun?

Cleante — Hanımefendiye saygılarınızı sunuyorum.

Harpagon — Ne münasebet! Benim de dilim var, senin gibi bir tercümana ihtiyacım yok. Hadi sandalye verin.

Frosine —Yok, yok; panayıra hemen gitsek daha iyi olur erken döneriz, sonra bol bol konuşacak zaman bulursunuz.

Harpagon — Öyleyse hayvanları arabaya koşsunlar. Güzelim, kusura bakmayın: Gitmeden evvel size bir ikramda bulunmayı akıl edemedim.

Cleante — Ben akıl ettim baba, tarafınızdan adam gönderip birkaç lenger mandalina, tatlı limon, reçel falan getirttim

Harpagon (Valere'e usulca.) — Valere.

Valere (Harpagon'a usulca.) — Aklını oynatmış.

Cleante — Bu ısmarladığım şeyleri az buldunuz değil mi baba? Hanımefendi lütfen artık kusura bakmayın.

Mariane — Ne diye zahmete girdiniz.

Cleante — Hanımefendi, şu babamın par-mağındaki yüzüğüntaşı kadar parlak elmas gördünüz mü hiç?

Mariane — Sahi çok parlıyor.

Cleante, (Yüzüğü babasının pannağmdan çıkarıp Mariane'a verir.) — Yakından bir bakın.

Mariane — Pek güzel doğrusu, pırıl pırıl yanıyor.

Cleante, (Yüzüğü, geri vermek isteyen Mart-ane'ı önleyerek.) — Olmaz, hanımefendi, elinize çok yakıştı. Babam onu size hediye ediyor.

Harpagon — Ben mi?

Cleante — Hatırınız için yüzüğü kabul etmesini hanımefendiden rica etmiyor musunuz?

Harpagon, (Oğluna usulca.) — Ne dedin?

Cleante — Bu da sorulacak şey mi? İlle kabul ettir diye bana kaş göz ediyor.

Mariane — Kesinlikle olmaz, ben...

Cleante, (*Mariane'a.*) — Ne diyorsunuz, efendim? Babam hiç geri alır mı?

Harpagon, (*Kendi kendine.*) — Hafakanlar boğuyor!

Mariane — Ama...

Cleante — (*Mariane'in yüzüğü geri vermesine engel olarak.*) — Olmaz, dedim ya, babamın gücüne gider.

Mariane — Rica ederim...

Cleante — Asla.

Harpagon, (*Kendi kendine.*) — Hay Tanrı cezasını...

Cleante — Bakın işte, kabul etmeyişinize alınıyor.

Harpagon, (*Usulca oğluna.*) — Vay! Alçak.

Cleante, (*Mariane'a*) — Görüyorsunuz ya, canı sıkıldı.

Harpagon, (*Oğlunu tehdit ederek usulca.*)— Canavar!

Cleante — Suç bende değil, baba. Kabul etmesi için elimden geleni yapıyorum, ama almamakta inat ediyor.

Harpagon, (*Öfkeli öjkeli usulca oğluna.*)— Kaatil!

Cleante — Bakın hanımefendi, sizin yüzünüzden babam beni azarlıyor.

Harpagon, (*Aynı öjkeli haliyle usulca oğluna.*) — Rezil!

Cleante — Hasta edeceksiniz onu. Ne olursunuz, efendim, artık ısrar etmeyin,

Frosine — Aman! Bu kadar naz da ne oluyor? Mademki beyefendi öyle arzu ediyorlar, sen de alıver, canım.

Mariane — Sizi kızdırmamak için şimdilik bende kalsın; başka sefer geri veririm.

Sahne VIII

Harpagon, Mariane, Frosine, Cleante, Brindavoine, Elise

Brindavoine — Efendim, bir adam gelmiş, sizi görmek istiyor.

Harpagon — Söyle, şimdi meşgulüm, başka zaman gelsin.

Brindavoine — Dediğine bakılırsa size para getirmiş.

Harpagon — Affınızı dilerim. .Şimdi geliyorum

Sahne IX

Harpagon, Mariane, Cleante Elise, Frosine, La Merluche

La Merluche, (Koşarak gelir ve *Harpa-gon*'u yere düşürür.) — Beyefendi... **Harpagon** — Aman! Bittim.

Cleante — Ne oldu, baba? Bir yeriniz acıdı mı?

Harpagon — Alçak, muhakkak canıma kastetmek için alacaklılarımdan para almıştır.

Valere — Bir şey değil, merak etneyin.

La Merluche — Kusura bakmayın, efendim, hemen koşayım demiştim de.

Harpagon — Ne işin var burada senin, ayı?

La Merluche — Atlarınızın nalları düşmüş de onu haber verecektim,

Harpagon — Çabuk nalbanta götürsünler.

Cleante — Hayvanlar nallanıncaya kadar, sizin yerinize konuklara ikramda bulunayım, kendilerini bahçeye çıkarıp çerezleri de oraya getirteyim.

Harpagon — Valere, sen de onlara gözku-lak ol; ne olursun, getirttiği öteberiden mümkün olduğu kadar fazla bir şey kurtarmaya çalış, dükkâncıya geri göndeririz.

Valere — Anladım.

Harpagon — Ah uğursuz evlat! Ocağıma incir mi dikeceksin?

PERDE IV

Sahne I

Cleante, Mariane, Elise, Frosine

Cleante—Şuraya girelim, daha rahat ederiz. Artık etrafımızda çekinecek kimse yok, serbestçe konuşabiliriz.

Elise — Evet, efendim, ağabeyim sizi ne kadar sevdiğini bana açtı. Bu tür tersliklerin insana ne büyük üzüntüler, sıkıntılar verebileceğini bilirim; onun için, emin olun ki dertlerinizle içten ilgiliyim.

Mariane — Sizin gibi bir insandan ilgi görmek yüreğime su serpiyor. Ne olursunuz, cömert gönlünüzden kopan bu dostluğu benden hiç esirgemeyin, bu dostluk kaderimin bana çektiği acıları hafifletebilir.

Frosine — İkiniz de talihsiz insanlarmışsınız, bunlar olup bitmeden önce sırrınızı bana açmış olsaydınız, sizi bu kaygıdan kurtarırdım; dünyada işleri bu dereceye vardırmazdım.

Cleante — Ne yaparsın? Kader böyleymiş. Peki, güzel Mariane, şimdi neye karar veriyorsunuz?

Mariane — Ah! Karar verecek hâlde miyim? Böyle kısıktırak bağlandıktan sonra, elimden ne gelir, duadan başka?

Cleante — Gönlünüzde kuru duadan başka bir destek bulamayacak mıyım? Bana sadece acılamakla mı kalacaksınız? Yardımına koşacak bir iyilik, boş durmayacak bir sevgi yok mu kalbinizde?

Mariane — Ne diyeyim, bilmiyorum. Kendinizi benim yerime koyun da, ne yapabileceğimi söyleyin. Siz, bulun, emredin: Size bırakıyorum, makul bir insan olarak tanıyorum sizi, benden edebe, terbiyeye aykırı bir şey istemeyeceğinize eminim.

Cleante — Ah! Edebin, terbiyenin o sınımsıkı bağlarıyla elimi kolumu bağlarsanız elimden ne gelir sonra?

Mariane — Ne yapayım? Biz kadınların göz önünde tutmamız gereken bir sürü kurallara yan çizsem bile, annemin hatırını kıramam. Anneciğim bana büyük bir şefkatle baktı, büyüttü, onun yüreğini üzecek bir harekette bulunamam. Siz onu görün, elinizden geleni yapın, aklını çelin: Size izin veriyorum, anneme istediğinizi söyleyebilirsiniz, iş sadece sizi tercih ettiğimi bildirmeye kalırsa, sizi ne kadar sevdiğimi ona açıklamaya hazırım...

Cleante — Frosine, ah Frosine'ciğim, bize yardım edecek misin?

Frosine — A canım, o da sorulur mu ya? Elbette, elbette. Bilirsiniz, iyi insanımdır; Tanrı bana taştan bir yürek

vermemiş, hayırlı bir amaçla sevişen insanlar gördüm mü onlara ufak tefek hizmetlerde bulunmaya bayılırım. Acaba bu konuyu nasıl halledebiliriz?

Cleante — Ne olursun, bir çare düşün.

Mariane — Bize yol göster.

Elise — Yaptığını bozmak için bir kurnazlık bul.

Frosine — Hayli güç iş. Sadece anneniz olsaydı, iş kolaydı, akılsız kadın değildir, belki onu kandırır, kızını, babası yerine oğluna vermeye razı ederiz. Ama işin asıl zor tarafı, onun babanız oluşu.

Cleante — Orası öyle.

Frosine — Hani demek isliyorum ki, ondan yüz çevirdiğimizi kendisine belli edersek bize diş biler, sonra sizin evlenmenize onu bir türlü razı edemeyiz. İşi yoluna koymak için yüz çeviren o olmalı, allem edip kallem edip onu sizden soğutmalıyız.

Cleante — Hakkın var.

Frosine — Evet, hakkım var, onu ben de biliyorum. Gereken bu; ama gelgelelim asıl iş bunun çaresini bulmakta. Durun bakayım: Bir kadıncağz bulsak, yaşı biraz ilerlemiş, benim kadar becerikli, kibar bir bayan rolünü oynayacak yetenekte bir kadın. Hemencecik ona gereği gibi çekidüzen veririz, şu acayip markiz veya vikontes isimleri yok mu, işte onlardan birini takıp Aşağı Britanya kişizadelerinden olduğunu

söyleriz, bütün ustalığını kullanır, konaklarından başka çil para yüz bin ekü sahibi çok zengin bir kadın olduğuna babanızı inandırırım; kadının kendisine fena hâlde abayı yaktığını, karısı olmaya can attığını, bu uğurda nikâh mukavelesiyle varını yoğunu ona. bağışlamaya bile razı olduğunu ballandıra ballandıra anlatırım: Böyle bir teklife kulak vereceğine eminim. Sizi sever, sever ama, ne de olsa parayı daha çok sever; bu yağlı kuyruktan gözleri kamaşıp hele bir evlenmenize peki desin, sonra varsın markizin meteliksiz olduğunu fark edip paçası tutuşsun, nemize gerek?

Cleante — Çok güzel bir buluş.

Frosine — Siz işi bana bırakın. Ha! Tanıdıklarımın bir kadın hatırıma geldi, tam bu işin ehlidir.

Cleante — Frosine, bu işi becerebilirsen iyiliğini unutmayacağıma emin ol. Ha, sevgili Mariane, önce annenizi elde etmeye çalışalım, emi? Yalnız şu evlenmenizi önlese bile bu da bir iştir. Yalvarırım, siz de elinizden geleni yapın; sizi çok sevdiği için üzülmenizi istemez, onu avucunuza almaya bakın; Tanrı gözlerinize, dilinize her istediğini yaptırabilecek bir yetenek vermiş, bu nimetten sonuna kadar faydalanın, hele o her yüreği yumuşatan tatlı sözleri, yalvarıp yakarmaları, sevip okşamaları hiç ihmal etmeyin.

Mariane — Elimden geleni yapacağım, dediklerinizden hiçbirini unutmayacağım.

Sahne II

Harpagon, Cleante, Mariane,

Elisa, Frosine

Harpagon, (*Kendi kendine.*) — Vay! Bizim oğlan gelecekteki üvey annesinin elini öpüyor, o da hiç engel olmuyor, yoksa bunun altında bir iş mi var?

Elise — Hah, babam geldi.

Harpagon — Araba hazır. Ne zaman isterseniz gidebilirsiniz.

Cleante — Baba, madem ki siz gitmiyorsunuz, onları ben götüreyim bari.

Harpagon — Olmaz, burada kal. Onlar pekâlâ yalnız giderler. Sana ihtiyacım var.

Sahne III

Harpagon, Cleante

Harpagon — Dinle beni, üvey anne gözüyle bakmadan söyle, şu kızcağızı nasıl buldun?

Cleante — Nasıl mı buldum?

Harpagon — Evet, halini, boyunu posunu, güzelliğini, zekasını?

Cleante — Ohoo!

Harpagon — Söyle canım.

Cleante — Doğrusunu isterseniz, onu umduğum kadar bulamadım. Hoppaca bir şeye benziyor; endamı pek ahım şahım değil, güzelliği su götürür, zekâsı da pek yavan. Sizi ondan soğutmak için söylüyorum sanmayın, baba; çünkü üvey anne olduktan sonra ha bu olmuş, ha bir başkası?

Harpagon — İyi ama biraz önce ona ne diller döküyordun...

Cleante — Sizin namınıza bir iki nezaket sözü söyledim, hoşunuza gider sanmıştım da.

Harpagon — Demek ki ona karşı bir meylin yok?

Cleante — Benim mi? Ne münasebet.

Harpagon — Yazık, çünkü aklıma bir şey gelmişti, ama görüyorum ki olmayacak. Kızı burada görünce yaşımı başımı düşündüm; bu kadar genç bir kızla evlendiğimi görenler beni tefe koyarlar, dedim. Onun için bu işten vazgeçmeye karar verdim, ama kızı bir kere istemiş bulunuyorum, söz de kesildi, biraz olsun hoşuna gitmiş olsaydı, onu sana verecektim.

Cleante — Bana mı?

Harpagon — Sana.

Cleante — Karı diye mi?

Harpagon — Karı diye.

Cleante — Ha bakın, baba; her ne kadar pek zevkime göre değilse de, sizi memnun etmek için almaya razı olurum, eğer istiyorsanız?

Harpagon — Ben mi? Yo, ben sandığın kadar insafsız adam değilim, mademki gönlün yokmuş, ısrar etmem.

Cleante — Zararı yok, hatırlınız için buna katlanmaya razıyım.

Harpagon — Yo, yo: Gönüller birleşmedikçe karı koca arasında dirlik olmaz.

Cleante — Belki sonradan o da olur, babacığım; nikâhta keramet var, demezler mi?

Harpagon — Hayır: Erkeğin kızda gönlü olmadıkça, böyle bir işe girişmek doğru değildir; arkası hayra çıkmaz, ben böyle bir günah işleyemem. Kız biraz hoşuna gitseydi, bak o zaman iş değişirdi; Onu benim yerime sana alırdım; ama hâl böyle olmadığına göre, bildiğimden şaşmayayım, kızı ben alayım.

Cleante — Ya, öyle mi, baba? O hâlde, size içimi dökeyim, sırrımızı açayım. Doğrusu şu ki, Mariane'ı bir gezinti yerinde gördüğüm günden beri seviyorum; onu bana almanızı sizden istemeye niyet etmişim; ama maksadınızı öğrenince canınız sıkılacak diye ve sırf bunun için sesimi çıkarmadım.

Harpagon — Kızın evine gittin mi?

Cleante — Gittim, baba.

Harpagon — Çok mu?

Cleante — Eh, tanıştığımız çok olmadığına göre, epey.

Harpagon — Seni karşıladılar mı?

Cleante — Çok iyi karşıladılar, ama kim olduğumu bilmiyorlardı; demin Marine'ın şaşırması da bu yüzdendi.

Harpagon — Ona sevgini açtın mı, kendisini almak niyetinde olduğunu söyledin ini?

Cleante — Tabii; hatta annesine bile işi biraz çıtlattım.

Harpagon — Kızın adına teklifini iyi karşıladı mı?

Cleante — Büyük bir nezaketle karşıladı.

Harpagon — Kız da sevgine karşılık veriyor mu?

Cleante — Görünüşe bakılacak olursa, bana karşı kayıtsız olmadığına eminim.

Harpagon [*Kendi kendine.*] — Bu sırrı öğrendiğime pek sevindim, istediğim de buydu. (Yüksek sesle.) Hey! bana bak, oğlum, sana söyleyeyim mi ben? Artık bu sevdadan vazgeçmeye bak; onu ben alacağım, anladın mı? Ümidi kes ondan; yarından tezi yok sana uygun gördüğüm kadınla evlenirsin.

Cleante — Ya, baba, demek bana oyun ettin ha? Öyle olsun! Mademki iş bu noktaya geldi, ben de haber vereyim, Mariane'ı sevmekten asla geri duracak değilim, onu elinizden almak için hiçbir şeyden çekinmeyeceğim, annesi sizden yana çıkacak olursa, benim de amacıma ulaşacak çareler bulunur elbet.

Harpagon — Vay edepsiz! Sıkılmadan kısmetimi elimden almak istiyorsun ha?

Cleante — Asıl siz benim elimden almaya çalışıyorsunuz, ben onu sizden önce tanıdım.

Harpagon — Baban değil miyim senin? Sözümden dışarı çıkmamak boynunun borcu değil mi?

Cleante — Bu gibi işlerde evlatlar, babaları hesabına fedakârlıkla bulunmaya zorunlu değildir; gönül ferman dinlemez...

Cleante — Böyle tehditlere pabuç bırakmam ben.

Harpagon — Mariane'dan vazgeçeceksin.

Cleante — Asla.

Harpagon — Çabuk bana bir sopa.

Sahne IV

Jacques Usta. Harpagon, Cleante

Jacques Usta — Aman, aman beyler, bu da nesi, aklınızı mı kaçırdınız?

Cleante — Böyle şeyler vız gelir bana.

Jacques Usta — Ay! Etmeyin efendim.

Harpagon — Bana karşı böyle edepsizlik ha!

Jacques Usta — Ay! Ayağınızı öpeyim, yapmayın.

Cleante — Bildiğimden şaşmam ben.

Jacques Usta — Aman, ne yapıyorsunuz? Babanıza mı el kaldırıyorsunuz?

Harpagon — Tutma beni.

Jacques Usta — Aman, ne yapıyorsunuz? Oğlunuza mı? Bana olsa, gene neyse.

Harpagon — Jacques usta, bak haklı mıyım, değil miyim, bu işte sen kararını ver.

Jacques Usta — Pekâlâ. (Cleante'a: Siz şöyle uzak durun biraz)

Harpagon — Bir kızda gönlüm var, onunla evleneceğim; edepsiz utanmadan nişanlıma göz koymuş, bana karşı gelip, onu almaya kalkışıyor.

Jacques Usta — Yo! Hata etmiş doğrusu.

Harpagon — Bir evladın babasıyla rekabete kalkışmasından büyük rezalet olur mu? Sıraya saygı gözetip, benim gönül verdiğim bir kıza dokunmaktan sakınması gerekmez ini?

Jacques Usta — Haklısınız. Bırakın da onunla görüşeyim, siz burada durun.

(Sahnenin Öbür ucunda *Cleante*'in yanına gider.)

Cleante — Pekâlâ! Mademki bu işte seni hakem yaptı, ben de oyunbozanlık etmeyeceğim; ha sen, ha bir başkası; aramızdaki anlaşmazlığın çözümünü ben de sana bırakıyorum, Jacques usta.

Jacques Usta — İltifat buyuruyorsunuz.

Cleante — Ben bir kıza tutkunum, onun da bende gönlü var, evlenme teklifinde bulundum, ilgiyle karşıladı, babam da şimdi o kızı almaya kalkışıp, kara kedi gibi aramıza giriyor.

Jacques Usta — İyi etmemiş doğrusu.

Cleante — O yaşta adamın evlenmek nesine? Hiç sıkılması yok mu? Yakışır mı ona böyle sevdalanmak? Bu işi gençlere bırakmalı değil mi?

Jacques Usta — Hakkınız var, uygunsuzluk etmiş. Durun ona bir çift laf söyleyeyim. (*Harpagon'a gelir.*) Yok canım! Oğlunuz dediğiniz kadar dik kafalı değil, yola geliyor. Sözüünüzden dışarı çıkmamanın görevi olduğunu söylüyor, ilk hamlede kendini alamamış da biraz serkeşlik etmiş, ama şimdi emirlerinizi yerine getirmeye hazır, yalnız kendisine biraz daha iyi davranmanızı ve hoşuna gidecek bir kızla evlenmesine izin vermenizi istiyor.

Harpagon — Ya! Öyleyse söyle ona Jacques usta, buna razı olursa benden çok şeyler ümit edebilir. Mariane'dan başka kiminle isterse evlenmesine izin veriyorum.

Jacques Usta — Siz merak etmeyin. (*Oğluna gider.*) Yok canım! Babanız hiç de dediğiniz kadar mantıksız adam değil; siz serkeşlik edince o da öfkesine kapılmış; sadece sert davranışlarınız gücüne gitmiş, aşağıdan almak, bir evladın babasına borçlu olduğu sıra ve saygıda, itaatte kusur etmemek şartıyla istediğinizi yerine getirmeye hazırmış.

Cleante — Öyle mi! Jacques usta, o hâlde söyle ona, bana Mariane'ı verirse ona karşı kuzu gibi uysal olacağım; hiçbir konuda sözünden dışarı çıkmayacağım.

Jacques Usta (Harpagon'a)— Oldu bitti. dediğinize razı oldu.

Harpagon — Tamam öyleyse, mesele yok.

Jacques Usta, (Cleante'a) — Mesele halledildi. Verdiğiniz sözden memnun kaldı.

Cleante — Oh! Tanrı'ya şükür!

Jacques Usta — Beyler, başbaşa verip görüşebilirsiniz; anlaştınız artık; birbirinizi anlamadığınız için az kalsın kavga edecektiniz.

Cleante — Ah benim Jacques ustacığım, bu iyiliğini ömrümün sonuna kadar unutmayacağım.

Jacques Usta — Vazifemiz, efendim.

Harpagon — Beni hoşnut ettin, Jacques usta, bunu karşılıksız bırakmam. (Cebinden bir mendil çıkarır, Jacques

usta, kendisine bir Şey verecek sanır.) Hadi Tanrı razı olsun senden.

Jacques Usta — Eksik olmayın efendim, ellerinizden öperim.

PERDE I

Sahne I

Valere — Nedir bu durum dilber Elise, neden böyle üzgün duruyorsunuz? Sevdiğinizi söyleyerek bana dünyaları bağışladınız diye mi? Yazık! Ben sevincimden ne yapacağımı bilemezken sizi dertli görüyorum. Söyleyin, beni mutlu ettiğinize pişman mı oldunuz? Belki de aşkıma kapılarak bana söz vermişsiniz, ona mı pişmansınız yoksa?

Elise — Hayır, Valere, sizin için yaptıklarına pişman olamam. Öyle sihirli bir kuvvet beni sürüklüyor ki keşke böyle olmasaydı demek bile elimden gelmiyor. Ama, doğrusunu ister misiniz, bu işin sonu beni ürkütüyor; sizi sevmekte ileri mi gittim, diye korkuyorum.

Valere —Aaa! Bana gösterdiğiniz ilgide korkulacak ne var, Elise?

Elise — Ne olacak! Bir sürü şey: Babam kızabilir, ailem paylar, elâlem dedikodu eder, ama hepsinden fazla, sizin değişeceğinizden korkarım, erkekler saf bir aşkın fazla ateşli ilgisine her zaman zalimce bir soğuklukla karşılık verirler.

Valere — Ne olur, beni başkalarına benzetmeyin, haksızlık edersiniz. Neyimden isterseniz şüphe edin, sadece size karşı nankörlük edebileceğimi aklınıza getirmeyin; istesem de

elimden gelmez, sizi o kadar çok seviyorum ki, Ömrümün sonuna kadar da seveceğim.

Elise —Ah! Valere, herkes böyle der. İş lafa kaldı mı, bütün erkekler birdir, başka başka oldukları ancak hareketlerinden belli olur.

Valere — Madem ki bizi belli eden sadece hareketlerimizmiş, şu hâlde bekleyin, nasıl hareket edeceğimi görün de sevgim hakkında sonra karar verin, Kuruntularınızın size aşıladığı yersiz endişelere kapılarak beni suçlamayın. Yalvarırım, bana çok aşırı gelen, ta yüreğime işleyen bu türlü şüphelerle beni kahretmeyin; bana zaman ayırın, sevgimin dürüstlüğüne sizi bin bir kanıtla inandırayım.

Elise —Ah! İnsan sevdiğinin sözlerine ne çabuk kanıyor! Evet, Valere, bana ihanet edemeyeceğinizi biliyorum. Beni gerçek bir aşkla sevdiğinize, bana sadık kalacağınıza inanıyorum; bunlardan şüphe etmek hiç aklımdan geçmiyor, derdim bu değil, sadece beni ayıplayacaklarını düşünerek üzülüyorum.

Valere — Peki ama, bu endişeye sebep ne?

Elise — Herkes sizi benim gözümle görseydi, bir şeyden korkum kalmazdı. Uğrunuzda yaptıklarına sizi fazlasıyla layık buluyorum. Ne kadar iyi bir insana gönül verdiğimi düşünerek kendimi haklı görüyorum. Üstelik size bir de minnet borcum var ki, unutmama Allah da razı gelmez. Sizi bana, beni size tanıtan o korkunç kaza hiç gözümde gitmiyor, beni suların pençesinden kurtarmak için hayatınızı tehlikeye attıran o eşsiz cesaret; sudan çıkardıktan sonra, bana gösterdiğiniz o candan ilgi, zamanın ve güçlüklerin yenemediği o ateşli sevginin ardı arkası kesilmeyen delilleri, ailenizi, vatanınızı bile bırakarak burada kalışınız, uğrumda

kimliğinizi gizleyerek beni görebilmek için babamın hizmetine girmeye katlanmanız... Bütün bunların üzerimde elbette derin etkileri oldu; verdiğim sözü yerinde görmem benim için yeterlidir; ama başkalarına haklı göstermeye belki yetmez; beni anlayabileceklerinden emin değilim.

Valere — Bütün bu söyledikleriniz içinde ben sadece sevgimle size layık olmaya çalışıyorum; çekindiğiniz şeylere gelince, babanız herkesin size hak vermesi için elinden geleni ardına koymuyor; aşırı pintiliği, çocuklarına karşı hoyrat davranması, çok daha aykırı hareketleri bile sizi haklı gösterebilir. Güzel Elise, yüzünüze karşı babanızdan böyle bahsettiğim için, beni hoş görün. Bilirsiniz ki onun lehinde bulunmaya imkân yoktur. Neyse, mit ettiğim gibi, anamı babamı tekrar bulursam, babanızı bizden yana çevirmek çok g olmaz. Ailem hakkında gelecek haberi sabırsızlıkla bekliyorum, biraz daha gecikirse, ne olduklarını öğrenmeye kendim gideceğim.

Elise — Ah! Valere, ne olursunuz, gitmeyin buradan; sadece babamın gözüne girmeye çalışın.

Valere — Bu uğurda neler yaptığımı görüyorsunuz, hizmetine girebilmek için ne ustaca yaltaklanmalarda bulunduğumu bilirsiniz; sırf hoşuna gideyim diye, nelere olur demedim, ne kılıklara girmedim. Güvenini kazanmak için her gün onun yanında bambaşka bir insan oluyorum. Yavaş yavaş gözüne giriyorum; anlıyorum ki insanlara kendini sevdirmek için onların huylarını benimser görünmekten, görüşlerini

paylaşmaktan, kusurlarım göklere çıkarıp her yaptıklarını alkışlamaktan iyisi yok. Yaltaklanmada fazla ileri gitmekten hiç korkma; ikiyüzlülüğün ne kadar açık olursa olsun, iş pohpohlamaya dayandı mı en kurnazlar bile, hemencecik kanıverirler. En küstahça, en gülünç şeyleri bile bir pohpohlama şekline koydun mu, kolayca yutturursun. Gerçi bu yaptığım iş biraz vicdana aykırı düşer ama, adamı elde etmek istedin mi suyuna gitmekten başka çare yok; madem ki insanlar ancak bu yoldan elde ediliyor, suç koltuklayanlarda değil, koltuklanmaya can atanlarda.

Elise — Ama ne diye ağabeyimin yardımını kazanmaya çalışmıyorsunuz? Olur ki hizmetçi kız tutar, sırrımızı ele verir.

Valere — Hem onu, hem ötekini idare etmek mümkün mü? Baba oğul o kadar ayrı yaradılıştaki insanlar ki, her ikisiyle birden canciğer olmak kolay değil, ama siz de bir yandan ağabeyinizi yola getirmeye çalışın, aranızdaki yakınlıktan istifade ederek onu bizden yana çevirmeye bakın. Hah! geliyor, ben gidiyorum. Fırsattır, hemen kendisiyle konuşun; ama ona işimizin sadece uygun göreceğiniz kadarını açın.

Elise — Bilmem ona bu sırrımı açmak elimden gelecek mi?

Sahne II

Cleante, Elise

Cleante — Seni yalnız gördüğüme sevindim, kardeşim; bir sırrımı açmak için seninle konuşmaya can atıyordum.

Elise — Sizi dinliyorum, ağabey. Nedir bana söyleyeceğiniz?

Cleante — Pek çok şey Elise, ama tek kelimeyle ifade edilebilir: Seviyorum.

Elise — Seviyor musunuz!!?

Cleante — Evet, seviyorum. Ama daha. ileri gitmeden önce bildiğim bir şey var: Babama bağlıyım, çocuğu olmam nedeniyle, onun sözünden dışarı çıkamam; hayatımızı kendilerine borçlu olduğumuz kimselerin onayını almadan söz kesmemiz doğru olmaz; Tanrı arzularımıza onları hâkim kılmış, isteklerimizi ancak onların izniyle yerine getirmek bize farz olmuş, çılgınca alışkanlıklara kapılacak yaşta olmadıklarından, bizden daha az yanılırlar, bizim iyiliğimizi bizden iyi takdir ederler; aşırı isteklerimizin yanlışına kapılacak yerde onların dikkatli görüşlerine inanmak daha doğru olur; sonra gençlik ateşi bizi çoğu kere tehlikeli uçurumlara sürükler. Sana bütün bunları söyleyişimin nedeni, bana aynı şeyleri söylemek zahmetine girmeyesin diyedir: Çünkü gönlüm laf dinleyecek halde değil, çok rica ederim, bana çıkışma.

Elise — Sevdiğiniz kimseye söz verdiniz mi, ağabey?

Cleante — Hayır, ama buna karar verdim; bir kere daha yalvarırım, ne olursun beni düşüncemden caydırmak içişi nedenler göstermeye kalkışma.

Elise — O kadar ham bir insan mıyım, ağabey?

Cleante — Yok, kardeşim; ama sen sevmiyorsun; içten bir sevdanın gönle nasıl etkin olduğunu bilmezsin; uslu akıllı bir

kız olduğun için beni yadırgarsın diye korkuyorum.

Elise — Ne gezer, ağabey, keşke dediğin gibi olsaydım. Ömründe bir kerecik olsun yolunu şaşmamış kimse var mıdır? Size yüreğimi açsam, belki beni sizden de daha az uslu bulursunuz.

Cleante — Ne diyorsun! Tanrı vere de senin de gönlün benimki gibi...

Elise — Önce sizin konuyu bitirelim, söyleyin bana, kimi seviyorsunuz?

Cleante — Bir süreden beri bu civarda oturan bir genç kıızı. Sanki her gören âşık olsun diye dünyaya gelmiş. Yaradan özenmiş de yaratmış; görür görmez ona vuruldum. Adı Mariane, yaşlı annesiyle yaşıyor. Annesi hastalıklı bir kadın. Güzel kız ona kul köle... Annesine öyle iyi bakıyor, o kadar sevgiyle üstüne titreyip dertlerini avutuyor ki, görsen için titrer. Her hâli cana yakın, her hareketinde bin bir incelik var: Sevimli bir uysallık, ilgi çekici bir iyi kalplilik, eşsiz bir kibarlık, sonra... Ah, kardeşim, onu bir görmüş olsaydın!...

Elise— Bunları dinledikten sonra görmüş kadar oldum; oram nasıl bir kız olduğunu anlamak için sizin sevmeniz yeterli.

Cleante — Gizlice Öğrendiğime göre maddi durumları pek yerinde değilmiş, kıt kanaat geçindikleri hâlde, gene de gelirleri bütün ihtiyaçlarını karşılamaktan uzakmış. Düşün kardeşini; sevdiği bir kimsenin durumunu düzeltmek; temiz"bir ailenin basit ihtiyaçlarına el altından ufak tefek yardımlarda bulunabilmek ne büyük bir mutluluk olur; babamın cimriliği yüzünden bu mutluluğu tatmaktan yoksun kalmak ve o güzel aşkımın en küçük bir delilini göstermemek benim için en acı şey, bir tasavvur et.

Elise — Evet, ağabey, ne kadar üzüldüğünüzü tahmin ediyorum.

Cleante — Ah! Kardeşim, ne kadar üzüldüğümü kimse tahmin edemez. Hiç bu kadar haksızlık görülmüş şey mi? Nedir bu cimrilik yüzünden çektiğimiz? Yokluk içinde çırpınıp duruyoruz. Zengin olmuşuz, neye yarar; zevkini sürecektir yaşta elimize bir şey geçmedikten sonra, geçinmek için bile öteden beriden borç etmek zorunda kaldıktan sonra, seninle birlikte, insan içine çıkabilecek elbiseler giyebilmek için, her gün dükkân dükkân dolaşıp, veresiye satacak birini aramaya mecbur olduktan sonra? İşte böyle, bu konuda babamın ağzını arayarak bana yardım edebilirsin; olmaz derse, sevdiğim kızla birlikte başımı alıp gideceğin, Tanrı ne verirse onunla yetineceğim. Bu amaçla ödünç para bulmak için her yana başvuracağım; kardeşim, senin durumun da benimki gibiyse, babam da isteğimize karşı koyarsa, ikimiz de onu yüzüstü bırakır, çekilmez pintiliğinin bunca zamandır bize yaşattığı cehennem hayatından yakamızı kurtarırız.

Elise — Doğru, sevgili anamızı her gün bize daha fazla arattırarak şeyler yapmaktan geri durmuyor, hem sonra...

Cleante — Sesi geliyor. Konumuzu tamamlamak için buradan biraz uzaklaşalım; sonra elbirliği edip, onun o katı yüreğini yumuşatmaya çalışırız.

Sahne III

Harpagon, La Fleche

Harpagon — Hemen defol buradan, söz istemem. Hadi, çek arabanı, kaşarlanmış haydut, seni, adı batasıca seni!

La Fleche, (Kendi kendine.) — Bu uğursuz ihtiyarın kötülükte bir eşini daha gördümse arap olayım, sözüm yabana, sanki şeytanla pazarlığı var herifin...

Harpagon — Ne mırıldanıp duruyorsun?

La Fleche — Ne diye kovuyorsunuz beni?

Harpagon — Benden hesap sormak sana mı kaldı, haydut? Çabuk çık, yoksa gebertirim.

La Fleche — Ne yaptım size ben?

Harpagon — Ne yaptınsa yaptın, çık diyorum sana!

La Fleche — Efendim, yani oğlunuz kendisini beklememi emretti.

Harpagon — Git sokakta bekle; evimde kazık gibi dikilip olanı biteni gözetlediğin, her şeyden kendine pay çıkardığın yeter. Kör olası gözleri bir hareketimi kaçırmayan, aç kurt gibi varımı yoğumu sömüren, aşıracak şey var mı diye, her yanı araştıran bir haini, bir hafiyeyi her dakika karşımda görmek canıma tak dedi artık.

La Fleche — Bir şeyinizi aşırarak kimin haddine düşmüş efendim? Soyulur adam mısınız siz? Her şeyinizi kilit altında tutup, gece gündüz nöbet beklemiyor musunuz?

Harpagon — Keyfimin kâhyası yok ya, istediğimi kilitler, istediğim kadar nöbet beklerim. Gördün mü bak, sağım solum hafiyeye dolu, gözlerinden bir şey kaçmaz ki. (Sessizce, kendi kendine) Tanrı vere de paramın kokusunu almış olmasa. (Yüksek sesle) Sen bu aklınla evimde saklı para bulunduğunu da herkese yaymaya kalkma sakın?

La Fleche — Efendim saklı paranız mı var?

Harpagon — Yok, hayvan! Onu demek istemedim. (Kendi kendine) Ayol çıldıracağım. (Yüksek sesle) Bozguncu olup

parası var diye, bir laf çıkarma sakın, diyorum.

La Fleche — Hıh! Paranız olmuş olmamış bize göre hava hoş, ne hayrını gördük ki!

Harpagon — Bak ukalalık ediyorsun. Ukalalığı gösteririm ben sana (*Tokatlamak için elini kaldırır*). Defol buradan, dedik ya!

La Fleche — Pekâlâ! Gidiyorum o hâlde!

Harpagon — Dur. Bir şeyimi aşırılmış ol-mayasın?

La Fleche — Neyinizi aşıracağım ki?

Harpagon — Gel buraya, bir bakayım. Göster ellerini.

La Fleche — İşte

Harpagon — Ötekileri de göster!

La Fêche — Ötekileri mi?

Harpagon — Evet.

La Fleche — işte."

Harpagon, (*La Fleche'e, külotunu göstererek.*) — Bunun içine bir şey koymadın mı? Doğru söyle.

La Fleche — Buyrun kendiniz bakın.

Harpagon, (*Külotunun alt tarafını yoklar.*) — Bu koca külotlar çalınan şeyleri saklamaya birebir; bunları bu işle kullananlardan birini ipte görmeyi çok isterdim.

La Fleche, (*Kendi kendine.*) — Ah! Böyle bir adam korktuğuna uğramayı ne de hak etmiştir ya! Bir şeyini çalmak çok hoşuma giderdi.

Harpagon — Ha?

La Fleche—Ne?

Harpagon - Çalmak malmak, ne söyleniyorsun?

La Fleehe — Bir şeyinizi çaldım mı diye her yanımı yokluyorsunuz, diyorum.

Harpagon — Yoklarım elbet. (*La Flec-he'nin ceplerini araştırır.*)

La Fîeche, (*Kendi kendine.*) — Cimriliğin de, pintilerin de Tanrı cezasını versin.

Harpagon — Ne? Ne dedin?

La Fleche — Ne mi dedim?

Harpagon — Evet, pintilik, ne dırlanıp duruyorsun?

La Fleche — Pintiliğin de, pintilerin de Tanrı cezasını versin diyorum.

Harpagon — Kimi kastediyorsun?

La Fleche — Pintileri.

Harpagon — Kimmiş bu pintiler?

La Fleche — Mendebur, cimri insanlar, işte.

Harpagon — Anladık, kimi kastediyorsun bu sözlerle?

La Fleche — Size ne oluyor sanki?

Harpagon — Ne oluyorsa oluyor, o benim bileceğim iş.

La Fleche — Yoksa sizi kastettiğimi mi sandınız?

Harpagon — Ne sandıysam sandım, yalnız sen söyle bakalım, kime diyorsun o lafları?

La Fleche — Kime mi? Külahıma.

Harpagon — Külahını kafana ters giydi-rirsem, görürsün gününü.

La Fleche — Pintilere lanet okumak da mı yasak?

Harpagon — Yok, ama dırlanman, küstahlık etmen yasak. Kes sesini.

La Fleche — Kimsenin adını ağzıma almadım.

Harpagon — Daha söylenirsen, yersin sopayı.

La Fleche — Yarası olan gocunsun.

Harpagon — Susacak mısınız?

La Fleche — Ne yapalım, öyle gerekiyor.

Harpagon — Ha, ha!

La Fleche—(Ceketinin ceplerinden birini *göstererek*) — İşte bir cep daha: Keyfiniz oldu mu?

Harpagon — Hadi, üstünü bir daha aramadan ver onu bana.

La Fleche — Neyi?

Harpagon — Aldığın şeyi.

La Fleche — Bir şeyinizi almadım.

Harpagon — İnanayım mı?

La Fleche — İnanın. Ama yine de siz bilirsiniz!

Harpagon — Uğurlar olsun. Cehennem ol!

La Fleche — Tanrı için, uğurlanmak dediğin de bu kadar olur.

Harpagon — Bir şey aldım, zehir zıkkım olsun emi? Geberesice uşak, ciğerimi kuruttu, bunu gördükçe gönlüm bulanıyor,

Sahne IV

Elise, Cleante, Harpagon

Harpagon — Doğrusu, evinde büyük bir para saklamak kolay iş değil; varını yoğunu emin bir yere koyup da, yanında sadece harcamalarına yetecek kadar bir şey bulundurana ne mutlu. Koca evde kimsenin bulamayacağı gizli bir köşe keşfetmek her babayiğidin harcı değil; kasa mı dedin, benden uzak olsun. Güvenim yok öyle şeylere: Hırsızlara yemlik vazifesi görürler, önüne gelen en önce ona saldırır. Ama dün bana geri verdikleri on bin eküyü bahçeme gömmekle iyi ettim mi bilmem. Evinde altın para on bin eküsü olmak adamı... (Burada kardeşle *kız kardeş usul usul konuşarak* görünürler.) Aman, ne yaptım? Kendi kendimi ele verdim: Fena coşmuşum, galiba aklımdan geçenleri yüksek sesle söyledim."

Ne var?

Cleante — Hiç, baba.

Harpagon — Çoktan beri mi oradasınız?

Elise — Yok, daha şimdi geldik.

Harpagon — İşittiniz mi benim...

Elise — Neyi, baba?

Harpagon — Şeyi...

Elise — Neyi?

Harpagon — Söylediklerimi?

Cleante — Hayır.

Harpagon — İşittiniz, işittiniz.

Elise — Yanılıyorsunuz.

Harpagon — Görüyorum ki, bir iki kelime işitmişsiniz. Hani, para bulmak ne kadar zorlaştı, diye düşünüyor da evinde on bin eküsü olana ne mutlu diyordum.

Cleante — Sözüünüzü kesmekten korkarak yanınıza gelemiyorduk.

Harpagon — İşte haber veriyorum, olur a, lafımı ters anlar da benim on bin eküm var sanırsınız.

Cleante — Sizin işlerinize karışmayız biz.

Harpagon — Ah keşke on bin eküm olsaydı. Tanrı'dan başka bir şey istemezdim.

Cleante — Sanmam ki...

Harpagon — Hani keyfime diyecek olmazdı, öyle bir şey olsaydı.

Elise — Bütün bunlar...

Harpagon — Ne kadar da ihtiyacım var.

Cleante — Galiba...

Harpagon — Bu para çok işime yarardı.

Elise — Siz...

Harpagon — Ne kötü günlere kaldık diye böyle hep sızlanmazdım.

Cleante — Aman, babacığım, ne diye sızlanıyorsunuz, hayli zengin olduğunuzu bilmeyen var mı?

Harpagon — Ne? Hayli zengin mi? Kim demişse halt etmiş onu. Bundan büyük yalan olmaz; bu söylentileri çıkaranlar rezil, soysuz insanlar.

Elise — Kızmayın canım.

Harpagon — Görülmüş şey mi bu? Kendi çocuklarım bana ihanet ediyor, düşmanım oluyorlar!

Cleante — Zengin olduğunuzu söylemek, size düşmanlık etmek midir?

Harpagon — Öyle ya: Bu türlü laflarla ettiğin masraflar yüzünden günün birinde beni altın babası sanarak boğazlamaya gelecekler.

Cleante — Ne masrafı ediyorum ki?

Harpagon — Ne mi? Nedir o sokağa çıkarken takıp takıştırdığın süsler püsler? Ne rezalettir o? Dün kız kardeşine çıkışıyordum, ama sen beterini yapıyorsun. Tanrı razı gelir mi böyle şeylere? Tepeden tırnağa üstünüz-dekilerle bir irat almaya yeter." Sana seksen kere söyledim, oğlum, bu gidişatını beğenmiyorum: Kibarlık taslamaya kalkmışsın; böyle sıklaşmak için herhalde beni soyuyorsundur.

Cleante — Aman! Nasıl soyabilirim sizi?

Harpagon — Ne bileyim ben? Böyle iki dirhem bir çekirdek gezmek için parayı nereden buluyorsun?

Cleante — Ben mi, baba? Kumar oynuyorum; şansım var, kazanıyorum, bütün kazandığını parayı üstüme başıma harcıyorum.

Harpagon — Çok kötü ediyorsun. Kumarda kazanıyorsan, fırsattan yararlanıp kazandığın parayı uygun bir faizle yatırmalısın ki günün birinde tekrar elde edebilesin. Her şey bir yana, tepeden tırnağa takındığın o kurdelalar da ne oluyor, bir külotu tutturmak için beş altı tane kordon nene yetmez? Perukalara avuç dolusu para vermek de sanki şaşırtmış gibi, parasız pulsuz kendi saçımız ne güne duruyor? İnan olsun bu perukalarla kurdelalar yirmi pistol eder; en az yüzde sekiz faizle yatırsan yirmi pistol, senede on sekiz frank altı metelik, sekiz mangır getirir.

Cleante — Hakkınız var.

Harpagon — Bu lafı bırakalım da başka bir şeyden bahsedelim. (Kendi Kendine) Vay? Galiba paramı çalmak için birbirlerine kaş göz ediyorlar. (Yüksek sesle) Bu işaretler de ne oluyor?

Elise — Ağabeyimle ben, hangimiz Önce söyleyelim diye kararsızlık içindeyiz, ikimizin de size söyleyecekleri var.

Harpagon — Benim de her ikinize söyleyecek bir çift sözüm var.

Cleante — Baba, size evlenmekten bahsetmek istiyoruz.

Harpagon — Ben de size evlenmekten söz açmak istiyordum.

Elise — Ne diyorsun, baba!

Harpagon — O çılgılık da nesi? Seni korkutan işin kendisi mi, yoksa lafı mı?

Cleante — Evlenmek, sizin anladığınız anlamda her ikimizi korkutabilir; seçiminizin gönlümüzce olmayacağından korkuyoruz.

Harpagon — Biraz sabırlı olun. Telaş etmeyin. İkinize de kimlerin uygun olduğunu bilirim, siz işi bana bırakın, hiçbirinizin bir diyeceği olmayacak. Hele bir başından başlayalım, (*Cleante'a*) bu yakınlarda oturan Mariane isminde bir kız var, gördün mü hiç?

Cleante — Evet, baba.

Harpagon — Ya sen?

Elise — Bahsini işittim.

Harpagon — Bu kızını nasıl buluyorsun, oğlum?

Cleante — Pek sevimli bir kız. **Harpagon** — Yüzü nasıl?

Cleante — Pek zarif, çok zeki bir yüzü var.

Harpagon — Hâli, tavrı?

Cleante — Çok cana yakın, tabii. **Harpagon** — Böyle bir kız beğenilmeye layık mıdır dersin?

Cleante — Evet, babacığım.

Harpagon — Uygun bir gelin olur mu? **Cleante** — Çok uygun.

Harpagon — İyi bir ev kadını olur mu dersin?

Cleante — Elbette.

Harpagon — Demek kocasını hoşnut edebilir sence?

Cleante — Ona ne şüphe!

Harpagon — Küçük bir zorluk var: Korkarım, serveti az olmasın.

Cleante — Ah, babacığım, insan yüksek meziyetleri olan bir kızla evlenirken hiç servetin sözü mü olur?

Harpagon— Affetmişsin, affetmişsin. Yalnız şu var ki, serveti istenildiği derecede olmasa bile, bu eksikliği başka şeylerle gidermeye çalışırız.

Cleante — Öyle ya.

Harpagon—Düşünceme ortak olmana çok memnun oldum; zarif, uysal haliyle bu kız hoşuma gitti, hele biraz parası da varsa, onu almaya karar verdim.

Cleante — Ha?

Harpagon — Ne o?

Cleante — Neye karar verdiniz, neye?

Harpagon — Mariane'ı almaya.

Cleante — Kim, siz? Siz mi?

Harpagon — Evet, ben, ben, ben. Bu da ne demek oluyor?

Cleante — Birdenbire başım döndü, gidiyorum ben.

Harpagon — Bir şey değildir. Hemen koş. mutfakta bir bardak temiz su iç. Şu çıtkırıldım züppeye bakın hele, koskoca delikanlı olacak, kuş kadar da canı yok. İşte kızım, kendim için verdiğim karar bu. Ağabeyine gelince, ona da dul bir kadın alacağım, bu sabah bana önerdiler; seni de Senyör Anselme'e veriyorum.

Elise — Senyör Anselme'e mi?

Harpagon — Evet, olgun, akli başında, uslu akıllı, henüz ellisini bile aşmamış bir adam, hem çok zenginmiş diyorlar.

Elise(*Reverans yaparak.*) — İzninizle, kocaya varmaya niyetim yok, babacığım.

Harpagon (*Kızının reveransını taklit ederek.*) — Ben de izninizle kızcağızım, şekerim, kocaya varmanı istiyorum.

Elise — Beni hoş görün, babacığım.

Harpagon — Sen de beni mazur gör, kızım.

Elise — Senyör Anselme cenaplarına Tanrı uzun ömürler versin; ama, izninizle, ona varmayacağım.

Harpagon — Sana da Tanrı uzun ömürler versin; ama izninle hemen bu akşam ona varacaksın.

Elise — Bu akşam mı?

Harpagon — Evet, bu akşam.

Elise — İmkânı yok, baba.

Harpagon — İmkânı var, kızım.

Elise — Hayır.

Harpagon — Evet.

Elise — Hayır, diyorum size,

Harpagon — Evet, diyorum sana.

Elise — Beni buna zorlayamazsınız.

Harpagon. — Seni buna zorlayabilirim.

Elise —. Böyle bir kocaya varmaktansa kendimi öldürürüm.

Harpagon — Kendini Öldürmeyecek, ona varacaksın. Hele şu küstahlığa bakın! Bir kızın babasına böyle karşı gelmesi görülmüş şey mi?

Elise — Ya bir babanın kızını böyle kocaya vermesi pek görülmüş şey mi?

Harpagon — Bu kismete hiç diyecek yok; herkes aman ne uygun düşmüş demezse adam değilim.

Elise — Aklı başında tek kimse uygun bulursa ben de adam değilim.

Harpagon, (*Uzaktan Valere'i görerek.*) — İşte Valere: İster inisin aramızda onu hakem yapalım?

Elîse — Kabul.

Harpagon — Ne derse razı olacak mısınız?

Elise — Evet, ne derse, onu yapacağım.

Harpagon — Tamam öyleyse.

Sahne V

Valere, Harpagon, Elîse

Harpagon — Valere, buraya gel. Sana sormaya karar verdik, söyle bakalım kim haklı: Kızım mı, ben mi?

Valere — Hiç şüphesiz siz, efendim.

Harpagon — Neden bahsettiğimizi biliyor musun?

Valere — Bilmiyorum ama, siz yanılmazsınız, akıl mantık demek siz demek.

Harpagon — Onu bu akşam akli başında, zengin bir adama nikahlamak istiyorum: Densiz, yüzüme karşı ona hiç varır mıyım, diyor. Ne dersin bu işe?

Valere — Ne mi derim?

Harpagon — Evet.

Valere — Bilme...

Harpagon — Ne?

Valere — Derim ki, esas itibariyle sizinle aynı fikirdeyim; haklı olmamanız mümkün mü? Ama onun da pek suçu yok, çünkü...

Harpagon — Nasıl? Senyör Anselme bence çok iyi bir kismettir; yumuşak huylu, ilgili, aldı başında, çok zengin, bir soydan bir kişizade, ilk karısından da hiç çocuğu kalmamış, bundan iyisini mi bulacak?

Valere — Doğru, ama kızınız da size diyebilir ki, böyle palaspandırmas olmaz, biraz zaman bırakmalı, düşünsün, taşınsın bakalım, gönlü o zatı...

Harpagon — Böyle fırsat her zaman ele geçmez, kaçırmamalı. Bu işte öyle bir yararım var ki, bir daha

bulamam, kızı çeyizsiz almaya razı.

Valere — Çeyizsiz mi? **Harpagon** — Ya!

Valere — Öyleyse bir diyeceğim kalmaz. Hani bu öyle bir sebep ki, önünde akan sular durur; boyun eğmek gerekir.

Harpagon — Bu benim için büyük bir tasarruf olacak.

Valere — Muhakkak ki bunun su götürür yeri yok. Gerçi kızınız diyebilir ki, evlenmek sanıldığından çok daha önemli bir iştir: İnsanın bütün ömrünce mutlu veya mutsuz olması buna bağlıdır; ölüme kadar sürecek bir anlaşmaya girişirken inceden inceye düşünmek gerekir.

Harpagon — Çeyizsiz.

Valere — Hakkınız var: Tabii, bu hiç kuşkuyla yer bırakmaz. Hani, birtakım kimseler çıkıp diyebilirler ki, böyle işlerde bir kızın

gönlünü de göz önünde tutmak elbette hayırlıdır: Hem iki taraf arasındaki büyük yaş, huy ve duygu farkı bir evlenmeyi kötü sonuçlara uğratabilir.

Harpagon — Çeyizsiz.

Valere — Ah! Buna ne denir: Malum; kim buna karşı gelebilir? Gerçi çok babalar vardır ki paraya bakmaz, kızlarının mutlu olmasına bakarlar. Kızlarını, yararları uğrunda feda etmek istemezler, onları başgöz ederken her şeyden fazla evlilikte dirliği, düzenliği, onuru, namusu

koruyan karakter birliği dedikleri Şey var mı, yok mu ona bakarlar, hem...

Harpagon — eyizsiz.

Valere — Doğru; bu söz karşısında herkese ağzını kapamak düşer, eyizsiz. Böyle bir sebep olunca yelkenleri suya indirmemek mümkün mü hiç?

Harpagon--- (*Bahçeye doğru bakar-, kendi kendine.*) — Aman! Galiba bir köpek havlıyor. Salan paramı çalmaya gelmiş olmasınlar?(*Valere'e*) Kımıldamayın, Şimdi geliyorum {*ıkar*}

Elise — Ne yaptınız, Valere nedir ona bu söyledikleriniz?

Valere — Onu kızdırmamak, kollayarak amacımıza varmak için özellikle yaptım. Arzularına açıktan açığa karşı gelmek, işi büsbütün berbat etmekten başka bir Şeye yaramaz; öyle insanlar vardır ki, ancak yalan dolanla elde edilebilirler, dedikleri dediktir, gerçeklerle karşılaştılar mı huysuz atlar gibi Şahlanır, doğru gitmemekte ayak direrler, böylelerini istenilen yere götürmek için yolu biraz dolaştırmaktan başka çare yoktur. Suyuna gidiyormuş gibi göründün m, muradına erdin gitti; sonra...

Elise — Ya Şu evlenme konusu, Valere?

Valere—Suya düşürmek için bir yolunu buluruz.

Elise—İyi ama, nikâh hemen bu akşam kıyılacaksa, nasıl bir çare bulabiliriz?

Valere— Biraz zaman istemeli, yalancıkdan hastalanmalı falan.

Elise — Ya doktor getirtirlerse, yalan olduğu meydana çıkarsa.

Valere — Amma da yaptınız ha! Sanki doktorların bir şeyden anladıkları varmış gibi. Hiç merak etmeyin, keyfinizin istediği hastalığa tutulabilirsiniz, onlar da hastalığınıza yüz türlü kulp takarlar.

Harpagon(*Sahnenin dibinde, kendi kendine.*) — Çok şükür, bir şey yokmuş.

Valere — Nihayet, baktık ki olmadı, pılıyı pırtıyı toplayıp beraberce kaçar, işin içinden sıyrılırız; canım Elise'm, beni her fedakârlığa katlanacak kadar seviyorsanız... (Harpagon'u görür). Evet, ne diyordum, bir kız babasının sözünden dışarı çıkmamalı, Bir kocanın boyuna posuna bakmamalı; çeyizsiz gibi su götürmez bir sebep olduktan sonra kime olursa olsun varmalı.

Harpagon — Aferin. İşte bu sözüne diyecek yok.

Valere — Efendim, biraz ileri gittimse, kızınıza haddim olmayan şeyler söyledimse, affınızı dilerim.

Harpagon — Ne diyorsun? Bayıldım söylediklerine, onun dizginlerini eline almanı istiyorum. (*Elise'e*) Evet, sen istediğin kadar kaç bakalım. Üzerindeki bütün hukukumu ona devrediyorum, onun her dediğini yerine getireceksin, anlıyor musun?

Valere — Bana bu hakkı verdiler ya, artık öğütlerimi dinlememezlik edin de göreyim! Verdiğim öğütlere devam etmek için onun peşini bırakmayacağım.

Harpagon — Git git, Tanrı senden razı olsun. Şüphesiz ki...

Valere — Dizginlerini biraz kısmak fena olmaz.

Harpagon — Doğru. Ona öyle bir...

Valere — Hiç merak etmeyin efendim. Hakkından geleceğime eminim.

Harpagon — Bildiğin gibi yap. Ben şimdi gideyim, çarşıda biraz işim var, birazdan gelirim.

Valere — Evet, para dünyada her şeyden kıymetlidir, böyle bir babanız olduğu için bir yiyip bin şükretmelisiniz. Görmüş geçirmiş adam. Bir kızı çeyizsiz almaya razı oldukları zaman başka bir şey aranmaz. Her şey bunun içindedir, çeyizsiz dendi mi bu her şeyin yerini tutar, güzelliğin de, gençliğin de, soyluluğun da, onurun da, aklın da, doğruluğun da.

Harpagon — Ah! Ne yaman çocuk! İşte aklı başında söz buna derler. Hizmetinde böyle bir adamı olana ne mutlu!

PERDE II

Sahne I Cleante, La Fleche

Cleante — Vay alçak herif, nereye cehennem oldun? Ne demiştim sana ben...

La Fleche — Biliyorum, efendim, sizi beklemek için buraya gelmiştim, bir yere ayrılmayacaktım; ama o huysuz babanız, beni kovdu, gitmem diyecek oldum da az kalsın beni dövüyordu.

Cleante — Nasıl oldu işimiz? Şimdi daha fena sıkıştık, acele etmek gerek; demin öğrendim: Meğerse babam bana rakip değil miymiş?

La Fleche — Babanız sevdaya mı tutulmuş'?

Cleante — Evet: Bu haberden ne kadar midem bulandığını ondan saklamak için akla kararı seçtim.

La Fleche — Bakın hele, bir de sevdalanmaya kalkışıyor! Ne akla uydu? Elâlemle alay mı ediyor? O yaşta adamın nesine gerek gönül işleri?

Cleante — Bir bu eksikti zaten, başımıza bir de bu sevdayı çıkardı, keyfimiz tamam oldu artık.

La Fleche — İyi ama kızı sevdiğinizi ne diye gizliyorsunuz ondan?

Cleante — Onu büsbütün işkillendirmemek için, icabında bu evlenmeyi önlemek üzere elde daha kolay çareler bulundurmak için. Ne cevap verdiler sana?

La Fleche — Bilmem! Efendim, borç eden zaten yandı demektir; sizin gibi, adam bir kere tefecilerin eline düştü mü, her şeyi göze almalı.

Cleante — İş bozuldu mu yoksa?

La Fleche — İzin verin. Bize salık verdikleri Simon usta, o boşboğaz ve gayretli simsar, sizi memnun etmek için elinden

geleni yaptığını söylüyor; Sizi görünce pek sevinmiş, sadece beyimizin güzel hatırı için uğraşıyorum; diyor.

Cleante — İstedğim on beş bin frangı ve-recekler mi?

La Fleche — Evet; ama birtakım ufak tefek şartlar var, işin olmasını istiyorsanız, bunları kabul etmeniz gerekirmiş.

Cleante — Parayı verecek adamla, görüştürdü mü seni?

La Fleche — Yo! Kazın ayağı bildiğiniz gibi değil. O sizden fazla gizli kalmasını istiyor, tahmin edemeyeceğiniz kadar gizli kapaklı işler bunlar. Adını söylemeye biç yanaşmıyorlar, bugün sizi bir başkasının evinde onunla buluşturacaklar, servetiniz, aileniz hakkında ağzınızdan bilgi almak istiyormuş; eminim ki, yalnız babanızın adını söylemek işi kolaylaştırmaya yeterli gelecek.

Cleante — Hem ölen annemizin mirası da var, tabii hakkımı yiyemezler.

La Fleche — İşe girişmeden önce size gösterilmek üzere bizim aracıya kendisi birtakım şartlar yazdırmış. İşte okuyorum:

"Ödünç veren, parasının tamamıyla güvende olacağından emin olmak, ödünç alan reşit, aynı zamanda serveti büyük, sağlam, emin ve her türlü kuşkudan uzak bir aileye mensup bulunmak şartıyla noter huzurunda tam ve eksiksiz bir borç senedi yapılacak; senedin, usulü dairesinde düzenlenmesi, daha çok ödünç verenin yararı icabı olduğundan bunun için

de noterin son derece dürüst bir adam olması gerektiğinden, noter onun tarafından seçilecektir."

Cleante — Buna diyecek yok.

La Fleche — "Ödünç veren sorumluluk altına girmek istemediğinden parasını sadece yüzde altı" faizle vermek niyetindedir."

Cleante — Yüzde altı mı? Aman çok insafli bir teklif. İnsanın bir şey demeye dili varmıyor.

La Fîeche — Doğru.

"Fakat, sözü geçen Ödünç verici, istenen para eli altında bulunmadığından ve sırf ödünç alana bir hizmet olsun diye bu parayı bir başkasından yüzde yirmi faizle alacağından, sözü geçen ilk ödünç alıcının öteki faizden başka bunu da ödemesi uygun olur, çünkü sözü geçen ödünç verici sırf ona bir iyilik olsun diye bu işe girişmektedir."

Cleante — Ne diyorsun! Vay çıfıt vay, vay çingene vay! Bu, yüzde yirmi beşten de fazlaya geliyor.

La Fleche — Orası Öyle; ben de onu dedim. Artık siz düşünün taşının.

Cleante — Nasıl düşüneyim? Paraya ihtiyacınız var; her istediklerine evet demekten başka çare yok.

La Fleche — Ben de onlara bu cevabı verdim.

Cleante — Başka bir şey de mi var?

La Fîeche — Bir maddecik daha.

"İstenen on beş bin franktan ödünç verici, ancak on iki bin frangını nakden ödeyebilecektir, geri kalan üç bin frank"¹ ödünç alıcının, bir listesi aşağıya çıkarılan kullanılmış elbise, çamaşır ve kıymetli eşyayı alması icap eder, sözü geçen ödünç verici, bunlara elinden geldiği kadar ucuz fiyatlar takdir etmiş-

Cleante— Bu da nesi?

La Fleche — Listeyi dinleyin.

"Önce zeytuni kumaşı Macar işi şeritlerle süslü dört ayaklı bir karyola, aynı kumaştan altı sandalyesiyle birlikte; hepsi iyi durumdadır ve kırmızı mavi yanar döner taftadan astarları vardır. Başkaca, gülkurusu nefis Aumale kumaşından ipek saçak ve sayvanlı karyola perdeleri."

Cleante — Ne işime yarar benim bunlar?

La Fleche — Daha durun bakalım.

"Başkaca, Gombaul ile Macet'nin sevişmelerini tasvir eden bir duvar halısı."

Başkaca, iki ucundan çekilerek açılan, Lorna işi on iki sütun veya destekli büyük bir ceviz masa, altı tane kenarsız sandalyesiyle birlikte."

Cleante — Ne yapayım bunları yahu?

La Fleche — Sabırlı olun.

"Başkaca, telleri tamam veya çok az eksik bir adet Bologna işi rebap. Başkaca, canı sıkılanların zaman geçirmesine pek elverişli bir dama tahtasıyla. trou-madame tâbir olunan" bir oyun tahtası ve eski Yunan tarzında bir adet kaz oyunu takımı. Başkaca, içi saman doldurulmuş iki arşın boyunda bir timsah ki, bir odanın tavanına asılırsa pek hoş a gidecek az bulunan bir süstür. Bütün bu sayılan şeyler dört bin beş yüz franktan fazla ederken ödünç verici insafli davranarak bunları üç bin franga elden çıkarmaktadır."

Cleante — İnsafli ha! Hay insafının da!...

onun da Tanrı belasını versin, alçak, canavar herif! Tefeciliğin böylesi de görülmüş şey mi? İsteddiği o yüzüzce faiz yetmiyormuş gibi, öteden beriden topladığı süprüntüleri de bana üç bin franga yutturmaya kalkışıyor. Bütün bunlar altı yüz frank etmez, ama ne yaparsın, isler istemez kabul edeceğiz; gel de olmaz de bakalım, herif bıçağı dayamış gırtlığımızıza.

La Fleche — Beyim, gücenmeyin ama, görüyorum siz tam Panurge'ün gittiğı yolu tutmuşsunuz: Borç eder, pahalı alıp, ucuz satar, hep sermayeden yermiş." Topu atmak için birebirdir bu yol.

Cleante — Ne halt edeyim? Babalarının insafsızca cimriliğı yüzünden evlatların başına gelmedik kalmıyor, sonra da şaşıyorlar: Nasıl olur da bir oğul babasının ölümünü istermiş.

La Fleche — Doğrusu, babanızın pintiliği de en düzgün adamı bile çileden çıkarır ya! Tanrı'ya şükür, öyle iplik kodeslik işlerle başım hoş değildir, bin türlü dalaverelere burnunu sokan arkadaşlarım arasında ben öyle pek suya sabuna dokunmadan işimi beceririm, çürük tahtaya kolay kolay ayak basmam ama, doğrusunu ister misiniz, babanızın mendeburluğu o kadar canıma yetti ki, hani soy şu herifi de akli başına gelsin, diye aklımdan geçmiyor değil; böylelerini soymak herhâlde sevaptır, diyorum.

Cleante — Ver bana o kâğıdı, bir daha bakayım.

Sahne II

Simon Usta, Harpagon,

Cleante, La Fleche

Simon Usta — Evet, efendim, paraya ihtiyacı olan bir genç; başı sıkışmış, acele para gerekmiş, bütün şartlarımızı kabul edecek.

Harpagon — Güzel ama, bu işte hiçbir tehlike yok mu, dersin? Aracı olduğun adamın adını, sanını, servetini, ailesini biliyor musun?

Siman Usta — Hayır, size bu konuda geniş bir bilgi veremeyeceğini, ona beni tesadüfen tanıtmışlar; ama bütün istediklerinizi kendisinden öğrenirsiniz; adamın dediğine bakılırsa, kim olduğunu öğrenince memnun kalacaktınız. Size bütün söyleyebileceğim şu: Ailesi çok zenginmiş, annesi ölmüş, hatta isterseniz, babasının sekiz aya varmadan öleceğine de senet verebilirmiş,

Harpagon — Bak, bu fena değil. Ah, Simon usta, ne yaparsın, merhamet! Elimizden geldikçe başkalarına yardım etmek boynumuzun borcu.

Simon Usta — Öyledir, öyledir.

La Fleche — Bu da nesi? Bizim Simon usta babanızla konuşuyor.

Cleante — Yoksa kim olduğumu ona haber mi verdiler? Sakın bizi ele vermiş olmayasın?

Simon Usta — Vay! Nedir bu acele canım! Size kim dedi buraya gelin diye? İnan olsun, onlara isminizi söyleyen, evinizi tarif eden ben değilim; ama bana kalırsa bundan bir şey çıkmaz. Bunlar dilini tutmasını bilen insanlardır, karşı karşıya gelip anlaşabilirsiniz.

Harpagon — Ne?

Simon Usta — Sizden on beş bin frank borç almak isteyen zat bu baydır.

Harpagon —Vay, rezil vay! Böyle bataak alışverişlere girişen sendin demek?

Cleante — Vay peder bey, vay! Böyle çirkin işlere bulaşan sizdiniz dernek?

(Simon *usta kaçar.*)

Harpagon — Bu kadar ağır şartlarla borç para alıp ocağıma incir dikmek isteyen sensin ha?

Cleante — Bu kadar insafsız- bir tefecilikle servetinizi arttırmaya çalışan sizsiniz ha?

Harpagon — Hâlâ karşıma çıkmaya yüzün var mı?

Cleante — Hâlâ ortada görünmeye yüzünüz var mı?

Harpagon — Utanmıyor musun bu durumlara düşmekten? Böyle korkunç masraflara girmekten, ananın babanın alın teriyle biriktirdiğı serveti har vurup harman savurmaktan?

Cleante — Ya siz utanmıyor musunuz böyle dalavereli işlerle adınızı lekelemekten.

para istif etmeye, doymak bilmeyen hırsınızla, şerefi, namusu hiçe saymaktan, faizcilikte en adı çıkmış tefecilerin en iğrenç hünelerine taş çıkartmaktan?

Harpagon — Defol, edepsiz, gözüm görmesin seni!

Cleante — Söyleyin bakalım: Kim daha suçludur sizce, ihtiyacı olan bir parayı satın alan mı, yoksa hiç işine

yaramayacak bir parayı çalan mı?

Harpagon — Defol, diyorum, kafamı şişirme! (Yalnız kalır) Böyle olduğu iyi oldu, gözüm açıldı, bundan böyle, her şeyine daha çok gözkulak olayım.

Sahne III

Frosine, Harpagon

Frosine — Beyefendi...

Harpagon — Bekle biraz; şimdi geliyorum. (*Kendi kendine*) Gidip bir bakayım, bizim paralar yerinde duruyor mu?

Sahne IV

La Fleche, Frosine

La Fleche — Bak şu başımıza gelenlere! Herhâlde herifin bir tarafta büyük bir eşya deposu olmalı; çünkü o listedeki eşya arasında bir tanesini bile tanıyamadık.

Frosine — A! Sen misin, La Fleche? Ayol nerden düştün böyle?

La Fleche — Vay, sen misin, Frosine? Ne işin var burada senin?

Frosine — Ne olacak, daima yaptığım iş: Aracılık etmek, şunun bunun işini görmek, böyle şeyler elimden gelir hani, ben de Tanrı ne verdiyse bundan yararlanmaya bakarım. Ne

yaparsın, geçim dünyası bu, gemisini kurtaran kaptan. Benim gibilerin kurnazlıkla açığözölükten başka geliri mi vardır?

La Fleche — Ev sahibiyle bir dalaveren mi var?

Frosine — Ya, onun hesabına küçük bir iş çeviriyorum, beş on para kıvırırız herhalde.

La Fleche — Ondan mı? Tam buldun adamını, zırnık koparabilirsen aşkolsun derim; haberin olsun, metelik sızdırmazlar bu evde.

Frosine — Birtakım hizmetler vardır, adamı yola getirir.

La Fleche — Affedersiniz; ama sen daha senyör Harpagon'u tanımıyorsun. Senyör Harpagon, bütün insanlar içinde insanlıkla en az ilgisi olan insandır, canlılar arasında ondan katı yüreklisi, ondan eli sıkı olanı yoktur. Ona istediğın kadar iyilik et, elini açtırmak ne haddine! İltifat mı dedin, pohpoh mu, muhabbet mi, laftan ibaret kalmak şartıyla canının istediğı kadar. Ama iş paraya geldi mi, hava alırsın. Onun iyiliklerinden, övgülerinden daha kuru, daha bereketsiz bir şey olamaz; vermenin lafından bile öyle tüyleri ürperir ki, “selam verdim demez, selam aldım” der.

Frosine — Adam sen de! Ben insanları sızdırmanın yolunu bilirim; onların hoşnut-luklarını kazanmanın, gönüllerini iyi etmenin, püf taraflarını bulmanın sırrını sen bana sor.

La Fleche — Böyle şeyler sökmez burada. Bizimkini paradan yana yumuşatabilirsen alnımı karışlarım. Para dedin mi, herifin yüreğı taş kesilir, hem öylesine ki, kimse onunla

baş edemez; karşısında gebersen kılı kıpırdamaz. Sözün kısası parayı onurdan da, namustan da, ahlaktan da üstün tutar, biri para istemeye geldi mi ödü kopar. Para istemek onu canevinden vurmaktır, yüreğini deşmek, ciğerlerini koparmaktır demektir; şayet...

Amann... geliyor, ben kaçayım.

Sahne V

Harpagon, Frosine

Harpagon, (*Alçak sesle*) — İşler yolunda. (*Yüksek sesle*,) *E*, Frosine, ne haber bakalım?

Frosine — Oh, oh! İyi! Sizi pek iyi gör-düm! Yüzünüzden kan damlıyor!

Harpagon — Benim mi?

Frosine — Hiç renginizi bu kadar taze, bu kadar canlı görmemiştim.

Harpagon — Etme?

Frosine — Ne diyorsunuz? Ömrünüzde bu kadar genç olmamışsınızdır; yirmi beşinde ne delikanlılar görüyorum ki, sizin yanınızda yaşlı sayılırlar.

Harpagon — İyi ama, Frosine, yaş altmışı buldu,

Frosine — Ne çıkar? Altmış yaş da neymiş ki? Bunun da lafı mı olur hiç! Ömrün en hoş çağı, erkeğin güzel zamanı asıl bundan sonradır.

Harpagon — Orası öyle; ama ne de olsa yaşımdan yirmi yıl eksileydi hani bir şey kaybetmezdim gibime geliyor.

Frosine — Ne münasebet? Buna ne ihtiyacınız var? Hamurunuz sağlam yoğrulmuş sizin. Yüz yaşına kadar rahat rahat yaşarsınız.

Harpagon — Der misin?

Frosine — Ona ne şüphe! Her hâlinizden belli. Şöyle bir durun bakayım. Tamam! İşte iki kaşınız arasında uzun ömür işareti!

Harpagon — Böyle şeylerden anlarsın demek?

Frosine — Elbette anlarım. Gösterin elinizi bana. Aman, şu ömür çizgisine bakın!

Harpagon — Nasıl?

Frosine — Görmüyor musunuz, bakın çizgi nerelere kadar iniyor?

Harpagon — Peki, neye işaret bu?

Frosine — Yüz diyordum ama, siz yüz yirmiye de geçeceksiniz.

Harpagon — Yok canım?

Frosine — İnan olsun, biri hakkınızdan gelmezse ecelinizle ölmezsiniz siz, çocuklarınızı da, çocuklarınızın çocuklarını da gömersiniz.

Harpagon — İsabet! İsabet! E! Bizim iş nasıl gidiyor?

Frosine — Sormaya lüzum var mı? Hangi işe giriştim de sonunu getiremedim? Hele çöpçatanlıkta üstüme yoktur; kimi kiminle isterseniz kaşla göz arasında kavuşturmanın yolunu bulayım, hani aklıma esse Türk padi-şahıyla Venedik Cmhurbaşkanını bile başgöz ederim. Tabii bu işimizde o derece güçlük yoktu. Evlerine gidip geldiğim için ikisine de sizden uzun boylu söz ettim, sokaktan geçerken, penceresinde hava alırken kızı bir iki kere gördüğünüzü, onu almak istediğinizi anasına söyledim.

Harpagon — O ne dedi?

Frosine — Teklife sevindi, Mariane'ın bu akşam kızınızın nikâhında bulunmasını çok arzu ettiğinizi söyleyince hemen razı oldu, kızı sen götürürsün, dedi.

Harpagon — Frosine, Senyör Anselme'i akşam yemeğine çağırmak zorunda kaldım; Mariane da soframızda bulunursa pek memnun olacağım.

Frosine — İyi bir fikir. Mariane öğleden sonra kızınızı ziyaret edecek, ondan sonra biraz panayıra uğramayı düşünüyor, sonra da yemeğe gelir?

Harpagon — Öyleyse arabamı bir saatliğine veririm, beraber giderler.

Frosine — Çok uygun olur.

Harpagon — Âlâ, ama kızına gelinlik ne verebileceği hakkında annesiyle görüştün mü? Ona biraz yardımda bulunması, bir gayret göstermesi, kızının mürüvveti uğrunda kesenin ağzını bir parça açması gerekir. Bu zamanda eli boş gelen bir kızı kimse gelin diye evine almaz.

Frosine — Ne diyorsunuz? Bu kız size on iki bin frank gelir getiriyor.

Harpagon — On iki bin Frank gelir mi?

Frosine — Evet, evvela, hiç boğazı yoktur, Öyle alışmış, öyle büyümüş. Salata, süt, peynir, bir de elma nesine yetmez, onun için başka kadınların düşkün oldukları öyle donatılmış sofralara, yağlılara, ballılara hiç gerek kalmayacak; bu da azımsanacak şey değil, her yıl en az üç bin Franklık bir tasarruf demektir. Bundan başka öyle süste, püste de gözü yoktur, sade giyinir, akranının can attığı o gösterişli elbiselerle, pahalı mücevherlerle, zengin mobilyalarla başı hoş değildir; bu huyu da yılda dört bin franga bedeldir. Üstelik kumardan nefret eder, zamane bayanları içinde böylesi az bulunur; bir tanesini tanırım, kâğıt oyununda bu yıl yirmi bin frank kaybetti. Ama biz yalnız dörtte birini atalım. Kumar için yılda beş bin frank; elbiseler, mücevherler için

dört bin, eder dokuz bin frank.; yemeye içmeye hesap ettiğimiz üç bin frangı da ilave ederseniz, işte size tastamam yılda on iki bin frank.

Harpagon — Evet, bütün bunlar fena değil; ama bu hesaptan elime bir şey geçmiyor.

Frosine — Nasıl bir şey geçmiyor? Size gelinlik olarak az şeyle yetinen, basit alışkanlıkları olan bir miras, kumardan nefret gibi bir hazine getiriyor, az şey mi bunlar?

Harpagon— Alay mı ediyorsun? Kızın yapmayacağı harcamaları bana çeyiz diye yutturmaya mı kalktın? Ben almadığım şey için makbuz veremem; bir şeyler değmeli elime benim.

Frosine — Merak etmeyin, degecek, degecek; bana sözünü ettilerdi, bilmem hangi memlekette mülkleri varmış, bunlar sizin olacak.

Harpagon — Hele bir bakalım, neymiş. Ama, Frosine, beni düşündüren bir nokta daha var. Kız, gördüğün gibi genç; gençler de hep akranını sever, onların grubundan hoşlanırlar. Benim yaşımda bir adam hoşuna gitmez diye korkuyorum; bu yüzden evimde hiç işime gelmeyecek birtakım durumların olmasını istemem.

Frosine — Kızı tanımadığınız nasıl da belli! Size söylemeyi unuttum. Onun bir huyu var. Gençlerden müthiş nefret eder, yalnız yaşlıları sever.

Harpagon — O mu?

Frosine — Evet, o. Neler dediğini bir işit-seydiniz. Genç bir adamı görmeye bile dayanamıyor. Ama şöyle adamakıllı, sakallı güzel bir ihtiyar gördü mü bayılırmış. Erkek ne kadar yaşlı olursa o kadar hoşuna gidermiş. Haberiniz olsun, yaşınızı küçültmeye kalkmayın sakın. Erkek dediğin en aşağı altmışında olmalı diyor; daha dört ay olmadı, tam evlenmek üzereyken, nişanlısının topu topu elli altı yaşında olduğunu, anlaşmayı imzalamak için gözlük kullanmadığını görünce işi bozdu.

Harpagon — Yalnız bunun için mi?

Frosine — Evet. Elli altı yaş pek az buluyormuş; bele burun üstünde bir gözlüğü olanlara bitiyor.

Harpagon — Aaa... Bir yaşma daha girdim doğrusu.

Frosine — Size nasıl anlatayım bilmem ki... Odasında birtakım levhalar, taş basması resimler var; bunlar kimlerin tasviridir, ne tahmin edersiniz? Adonisler, Kephaloslar, Parisler, Apollonlar gibi gençlerin değil mi? Ne münasebet: Saturnus, Kral Priam, ihtiyar Nestor , oğlunun sırtında giden Ankhises gibi birtakım yaşlı ve zayıf adamların...

Harpagon — Güzel! Hiç aklıma gelmezdi böylesi; bu huyunu öğrendiğime pek memnun oldum. Doğrusu ya, ben de kadın olsaydım, gençlerin yüzüne bakmazdım.

Frosine — Elbette. O musibetlerin de yüzüne bakılır mı sanki? Bırak şu yakışıklı züppeleri, Tanrı aşkına; sanki onlarda ne tat bulurlar bilmem ki?

Harpagon — Ben de buna akıl erdiremem; birtakım kadınların gençlere düşkün oluşlarını bir türlü anlayamam.

Frosine — İnsanın akıyla zoru olmalı. Gençlerden hoşlanmak! Olur şey mi bu? O sarışın kuklalar da adam yerine konulur mu? insan gönül verir mi bu türüsüne?

Harpagon — Söyleye söyleye dilimde tüy bitti: Kadın gibi ak pak tenleri, kedi bıyığı gibi dimdik üç tel bıyıkları, kırıktan perukaları, sarkık külotları, karınlarından dışarı fırlayan gömlekleriyle beğenilecek nesi var bunların, kuzum?

Frosine — Sizin yanınızda onların lafı mı olur? Erkek diye ben böylesine derim. İnsanın gözünü doyuruyor. Sevilmek için adamın kalıbı kıyafeti böyle yerinde olmalı.

Harpagon — Beni yakışıklı mı buluyorsun?

Frosine — Ne diyorsunuz, bir içim su, tasviri yapılacak adamsınız. Şöyle bir dönse-nize bakayım, bundan fazlası can sağlığı. Yürüyün bir göreyim. İşte tam bir erkeğe yaraşır, aslan gibi, sereserpe bir vücut: Tanrı uzak etsin, ne kusuru var, ne de illeti.

Harpagon — Tanrı'ya şükür büyük bir illetim yoktur. Yalnız arada bir öksürük nöbeti gelir."

Frosine — Aldırmayın, öksürüğünüz de size yaraşmıyor değil hani, oy ne zarif bir öksürüşünüz var ki.

Harpagon — "Ha, bak ne diyeceğim: Mariane beni hiç görmemiş mi? Kapısı önünden geçerken gözüne ilişmemiş miyim acaba?

Frosine — Yok, görmemiş; ama sizden uzun boylu bahsettik. Ona sizi güzelce tasvir ettim, meziyetlerinizi bir bir saymaktan, böyle bir kocanın kendisi için ne bulunmaz bir kısmet olacağını anlatmaktan geri durmadım.

Harpagon — İyi etmişsin, eksik olma.

Frosine — Efendim, sizden küçük bir ricada bulunacağım. (*Harpagon sert bîr tavır takır.*) Mahkemede bir davam var, önemsiz bir harcı ödeyemediğim için kaybetmek üzereyim; benden iyiliğinizi esirgemezseniz, bu davayı kolaylıkla bana kazandırabilirsiniz. Bilemezsiniz sizi görünce kız ne kadar zevk duyacak. {*Harpagon gene neşeli tavrını takır.*} Ah! Ne kadar hoşuna gideceksiniz! Şu eski zaman modası kırmalı yakanız yok mu, bitecek ona! Ama her şeyden fazla setrenize kordonlarla tutturduğunuz külotunuza bayılacak: Bunu görünce aklı başından gidecek kızın; külotunu böyle kordonlarla tutturan bir sevgiliyi görür de nasıl dayanır?

Harpagon — Hani hoşuma gitmedi değil bu söylediklerin.

Frosine — Gerçekten bu dava benim için son derece önemli. (*Harpagon gene sertleşir.*) Kaybedersem mahvoldum demektir: Ufacık bir yardımla işim yoluna girecek... Ah, bir görseydiniz, ona sizden bahsederken, nasıl sevincinden ağzı kulaklarına varıyordu. (*Harpagon gene yumuşar.*) Meziyetlerinizi anlattıkça ağzının suyu akıyordu, allem ettim kallem ettim nihayet, kız bu nikâh bir an önce olsun diye yerinde duramaz oldu.

Harpagon — Beni çok memnun ettin, Frosine: Ne yalan söyleyeyim, bu iyiliğini hiçbir zaman ödeyemem.

Frosine — Efendim, ne olursunuz, sizden istediğim o küçük yardımı benden esirgemeyin. {*Harpagon sertleşir.*} Bana

hayat verecek, ömrüm oldukça bu iyiliğinizi unutmayacağım. **Harpagon**— Hoşçakal... Yazılacak iş mektuplarım var. Gidip onları bitireyim.

Frosine— Efendiciğim, inan olsun, bana bundan büyük bir iyilik edemezsiniz.

Harpagon—Tembih edeceğim, sizi pazara götürmek için arabamı hazırlasınlar.

Frosine— Başım böyle darda olmasaydı, inanın sizi rahatsız etmezdim.

Harpagon — Yemeği de erken hazırlamalarını söyleyeceğim, neme gerek, çok yersiniz de sonra mideniz bozulur.

Frosine — Sizden yalvardığım iyiliği, benden esirgemeyin. Ah, bilseniz efendim, bana ne büyük bir...

Harpagon— Gidiyorum. Bak: Beni çağırıyorlar. Şimdilik hoşçakal...

Frosine, (Yalnız.) — Hay, boynu altında kalasıca, musibet herif, cehennemin dibine kadar yolun var! Mendebur pintiyi bir türlü yola getiremedim; ama bu işten vazgeçmeye gelmez; öteki taraf var, oradan yüklü bir şey koparacağıma eminim...

PERDE III

Sahne I

Harpagon, Cleante, Elise, Valere,

Claude Kadın, Jacques Usta,

Brindavoine, La Merluche

Harpagon— Hadi, hepiniz buraya gelin de size akşam için emir vereyim, her birinizin yapacağı işi söyleyeyim. Yaklaş bakalım Claude kadın, önce senden başlayalım. (*Kadının elinde süpürge vardır-*) Âlâ, işte silah elde hazırsın. Her yanı temizleme işini sana veriyorum: Ama dikkatli ol, mobilyaları öyle pek hızlı ovuşturma, eskitirsin. Bundan başka, sofrada şişeleri gözden geçirme işi de sana a.it olacak, bir tanesi kaybolur veya bir şey kırılırsa, hesabını senden sorarım, parasını aylığından keserim.

Jacques Usta— Böyle cezalar çok işine gelir.

Harpagon — Hadi bakalım. Sen Brindavoine, bir de sen Merluche, bardakları yıkayıp şarap doldurma işine de ikiniz bakacaksınız, ama yalnız susayanlara vereceksiniz ha, yoksa birtakım uygunsuz davranan uşakların yaptığı gibi adamın bardağını doldurup hiç aklında yokken içmeyi hatırlatmaya kalkışayım demeyin. Bekleyin de sizden birkaç kere istesinler, hele sofraya bol bol su getirmeyi hiç unutmayın.

Jacques Usta—Evet, susuz şarap başa vurur.

Le Merluche— Önlüklerimizi çıkaracak mıyız efendim?

Harpagon — Evet, misafirler gelmeye başladığı zaman; elbiselerinizi kollayın ha, berbat etmeyin.

Brindavoine — Efendim, ceketimin ön tarafında koskoca bir lamba yağı lekesi var, bilirsiniz.

Le Merluche — Benim de külotumun arka tarafı delik deşiktir, nerdeyse...

Harpagon — Yeter. Dikkatli davranır, arkanı duvardan yana, yüzünü de hep sofrada-kilere çevirirsin. Sen de hizmet ederken şapkanı hep şöyle tutarsın. (Harpagon, Brinda-voine'a yağ lekesini nasıl saklayacağını göstermek için, şapkasını ceketinin önünde tutar.) Sana gelince, kızım, sofradan kaldırılacak artıklara gözkulak olur, hiçbir şeyin çarçur olmamasına dikkat edersin. Böyle işler kızlara pek yaraşır. Ondan önce de nişanlıyı iyi karşılamaya bak, seni ziyarete gelecek, beraberce panayıra gideceksiniz. İşitiyor musun?

Elise — Evet, baba.

Harpagon — Sen de çıtkırıldım oğlum, büyüklüğün şanındandır, deminki kepezeliğini affediyorum; ama sakın kıza surat asmaya falan kalkma, emi?

Cleante — Ben mi, baba? Surat asmak mı? Ne diye surat asayım?

Harpagon — Ne diye olacak! Babaları yeniden evlenen çocukların ne türlü davrandıklarını, üvey anaya ne gözle bakma âdetinde olduklarını biliriz. Ama şu son zevzekliğini unutmamı istiyorsan, aklında olsun, kıza güleryüz göster, elinden geldiği kadar iyi karşıla onu.

Cleante — Doğrusunu ister misiniz baba, onun üvey annem oluşuna sevineceğim diyemem, yalan söylemiş olurum; ama onu iyi karşılamaya, kendisine güleryüz göstermeye gelince, bu konuda dediklerinizi harfi harfine yerine getireceğimi söyleyebilirim.

Harpagon — Bari buna dikkat et de.

Cleante — Hiç merak etmeyin, istediğinizden âlâsını yapacağım.

Harpagon — İsabet edersin. Valere, bana bu işte yardım ediver. E, Jacques usta, yaklaş bakalım, seni en sona bıraktım.

Jacques Usta — Efendim, arabacınızla mı konuşmak istiyorsunuz, yoksa aşçınızla mı? İkisi de benim...

Harpagon — İkisiyle de.

Jacques Usta — İyi ama, ilk önce hangisiyle?

Harpagon — Aşçı ile.

Jacques Usta — Lütfen biraz bekleyin. (Sırtından arabacı kaputunu çıkarır, aşçı *kılığıyla görünür*.)

Harpagon — Bu merasim de ne oluyor, yahu?

Jacques Usta — Buyrun, sizi dinliyorum.

Harpagon — Jaccjues usta, bu akşam yemeğe misafirler davet ettim.

Jacques usta — Hangi dağda kurt öldü?

Harpagon — Söyle bakayım, bize güzel yemekler pişirecek misin?

Jacques Usta — Neden pişirmeyeyim? Siz yalnız paradan haber verin.

Harpagon — Al sana... Genepara! Başka bir şey bilmezler ki zaten: "Para, para, para." Para aşağı, para yukarı. Dillerine pelesenk etmişler bunu!

Valere—Münasebetsizlik olursa bu kadar olur. Bol para ile güzel yemekler pişirmek de sanki bir marifetmiş gibi, yahu onu babam da bilir; ben usta diye az para ile sofraya donatmasını bilene derim.

Jacques Usta — Az para ile sofraya donatmak mı?

Valere — Ne sandın ya?

Jacques Usta— Vekilharç efendi, benim yerime mutfağa girip bu sırrını bize de öğretirsen büyük iyilik etmiş olursun; her işe burnunu sokup bol keseden atmak kolay.

Harpagon — Kes sesini. Neler gerekiyor bakayım bu yemek için?

Jacques Usta — İşte vekilharcınız, işte siz! Az para ile size sofraya donatsın bakalım.

Harpagon — E! Sorduğuma cevap ver.

Jacques Usta — Sofrada kaç kişi olacak?

Harpagon— Sekiz on kişi. Ama sen sekiz say: Sekiz kişilik yemekle pekâlâ on kişi de doyar.

Valere — Ona ne şüphe.

Jacques Usta — Öyleyse, dört türlü baş yemekle, beş kap hafif yemek gerek... Etler... börekler...

Harpagon — Yediği naneye bak! Yahu bu kadar yemekle koca bir şehir halkı doyar.

Jacques Usta — Kızartmalar...

Harpagon, (Eliyle *ağzını kapatarak.*) — Vay insafsız herif, ocağıma incir dikeceksin.

Jacques Usta — Sebzeler...

Harpagon — Hâlâ mı?

Valere — Elâlemi çatlatmaya kastın mı var yoksa? Efendimiz, patlayasıya yedirip öteki dünyaya göndermek için mi misafir çağırıyor? Git de biraz sağlık kurallarını öğren, hekimlere sor bakalım, tıka basa yemekten daha zararlı şey mi olur adam için?

Harpagon — Doğru söyledi.

Valere — Jacques usta, senin ve senin gibilerin haberi olsun ki, adamı gereğinden fazla yemekle dolu bir sofraya oturtmak, onun kanına girmek demektir. İnsan çağırıldığı misafirlerle dostluk etmek isterse, öyle. Yağlılardan ballılardan sakınmalıdır; boşuna dememişler: Yaşamak için yemeli, yemek için yaşamamalı.

Harpagon — Aman! Ne güzel söz. Hay ağzını öpeyim. Bundan daha yerinde bir söz ömrümde işitmedim. Yemek için yaşamalı, yaşamak için ye... Yok, Öyle değildi. Nasıldı?

Valere — Yaşamak için yemeli, yemek için yaşamamalı.

Harpagon — Ya! Duydun mu? Hangi büyük adam söylemiş bunu?

Valere — Adı hatırımdan çıkmış.

Harpagon — Unutma da yaz bana bunu: Yemek odasının ocağı üstüne altın yaldızla yazdıracağım.

Valere—Başüstüne. Sofra için de hiç merak etmeyin, siz bana bırakın; gerekeni yaparım ben.

Harpagon — Yap bakalım.

Jacques Usta — İsbet! Beni de zahmetten kurtarmış olursun.

Harpagon — Hani o hiç rağbet görmeyen, ilk ağızda yenilince karın doyuran yemekler yok mu, işte onlardan pişirmeli: Şalgamlı, patatesli, yağlı tarafından bir kuşbaşı, kestanesi bol bir çömlek böreği, falan.

Valere — Siz bana bırakın, merak etmeyin.

Harpagon — Ha, Jacques usta, gidip arabamı temizle bakalım.

Jacques Usta — Durun biraz, bu arabacının işi. (Kaputunu giyer.) Ne buyurdunuz?

Harpagon— Arabamı yıka, hayvanlarım da hazır olsun, panayıra gideceksiniz.

Jacques Usta — Hayvanlarınız mı, efendim? Biçarelerin adım atacak hâlleri yok. Samanların üstüne serilmiş yatıyorlar da diyemem, hayvancıkların üstünde yatacak samanları da

yok, yalan söylemiş olurum; onları öyle sıkı bir perhize soktunuz ki, zavallıcıklar hayali fenere döndüler, atlıktan çıkıp birer gölge haline geldiler.

Harpagon — Elbette hasta olurlar: Boş durmaktan.

Jacques Usta — Boş duruyorlar diye ağızlarına bir şey koymasınlar mı? Çok çalışıp çok yemek, hayvancıkların daha işine gelirdi. Onları böyle bitkin, halsiz gördükçe yüreğim paralanıyor. Atlarımı öyle severim ki, onların çektiklerini sanki kendim çekiyor gibi oluyorum; her gün kendi boğazımdan kesip, onlara yiyecek veriyorum, hemcinsine karşı bu derece insafsız davranmak için adamın yüreği taştan olmalı.

Harpagon — Panayıra kadar gitmek zahmetli bir şey mi sanki?

Jacques Usta — Yok, efendim, hayvanları koşmaya gönlüm razı olmaz, bu hallerinde onları kamçılayıp günaha giremem. Ayakta duracak güçleri yokken, bir de arabayı nasıl taşırlar?

Valere — Efendim, komşumuz Picard'ı arabayı sürmeye razı ederim: Zaten yemeği hazırlamak için de bize gerekecek.

Jacques Usta — Ne âlâ! benim elimde öleceklerine varsın başkasının elinde ölsünler.

Valere — Jacques usta, pek ukalalık ediyor!

Jacques Usta — Vekilharç efendi de her işe burnunu sokuyor.

Harpagon — Sesini kes!

Jacques Usta — Beyim, ben öyle pohpoh-çulardan, dalkavuklardan hoşlanmam; ekmekti, şaraptı, odundu, tuzdu, mumdu, fazla harcanacak diye üstüne titreyip durması, hep sizin gözünüze girmek, gönlünüzü çelmek için. Gördükçe çileden çıkıyorum, her gün hakkınızda neler dediklerini duydukça, içim içime sığmıyor; çok kötülüğünüzü gördüm ama, gene de yüreğim titrer size; hayvanlarımdan sonra en sevdiğim kimse sizsiniz.

Harpagon— Ne diyorlarmış bakayım hakkımda, öğrenebilir miyim?

Jacques Usta — Kızmayacağınızı bilsem söylerim,

Harpagon — Ne münasebet, hiç kızar mıyım!

Jacques Usta — Israr etmeyin, sizi kızdıracağımı çok iyi biliyorum.

Harpagon — Hiç de değil: Tersine, memnun olurum, hakkımda neler dediklerini öğrenmek hoşuma gider.

Jaeques Usta — Pekâlâ beyim, mademki istiyorsunuz, açıkça söyleyeyim: Herkes sizinle alay ediyor; her yanda hakkınızda bin bir şey söylüyorlar; ıacığınızı cıacığınızı ortaya koyuyorlar, pintiliğiniz üstüne uydurmadık hikâye bırakmıyorlar. Yok ev halkını perhize zorlayarak kârlı çıkmak için özel takvimler bastırıp perhiz günlerini iki misline çıkarıyor-muşsunuz, yok yortu günleri hediye vermemek, işlerinden ayrılırken alacaklarını tutmak için uşaklarınızla kavga çıkarmaya fırsat kollarmışsınız. Bir koyun budu artığını yedi diye, sözde bir komşunun kedisini dava etmişsiniz. Bir

başkasının anlattığına bakılırsa, bir gece kendi hayvanlarınızın yemini çalmaya gelirken yakayı ele vermişsiniz de, benden önceki arabacınız karanlıkta size bir temiz sopa çekmiş, siz de hiç sesinizi çıkarmamışsınız. Daha söyleyeyim mi? Nereye gitsem, herkesin dilinde siz; elâlemin gönül eğlencesi, alay konusu olmuşsunuz; sizi hep ne adlarla anıyorlar, biliyor musunuz: Hasis, nekes, cimri, pinti!

Harpagon, (Sopayla *vurarak*.) — Vay sersem, rezil, alçak, kepaze.

Jacques Usta— Gördünüz mü? Dememiş miydim ben? Ama dinletemedim: Doğruyu söylersem, tozarsınız demedim miydi?

Sahne II

Jacques Usta, Valere

Valere — Jacques usta, sözünü sakınmayışın galiba pek kârlı olmadı senin için.

Jacques Usta — Vay! Kabak çiçeği gibi açılıp herkesin keyfine kâhya olan efendi, alay etmek sana kalmadı. Bana güleceğine, iştahını sakla da, kendin sopa yediğin zaman gülersin.

Valere — Kuzum Jacques usta, hemen darılma Tanrı aşkına.

Jacques Usta(Kendi *kendine*.) — Aşağıdan alıyor. Şuna bir çıkışayım bakayım, dolmayı yutarsa, şöyle biraz sırtını okşayayım. (*Yüksek sesle.*) Bana baksana sen, ne sırtıyorsun öyle, benim sırtmaya niyetim yok anladın mı, daha kafamı kızdırırsan gösteririm sana sırtmasını! (*Jacques usta Valere'in üstüne yürür, tehdit ederek onu sahnenin bir ucuna kadar sürer.*)

Valere — Aman! Etme.

Jacques Usta — Ne etmesi? Laf dinlemem ben.

Valere — Ne olursun!

Jacques Usta — Terbiyesiz seni!

Valere — Kuzum Jacques usta...

Jacques Usta — Ben öyle kuzumlara mu-zumlara metelik vermem. Şimdi bir sopa alırsam, pestilini çıkarırım senin.

Valere Ne dedin? Sopa mı? (*Bu defa da Valere onu sahnenin öbür ucuna kadar sürer.*)

Jacques Usta — Yo, onu demek istemedim.

Valere — Sen beni ne sandın, beyinsiz herif? Asıl sopayı ben elime alırsam görürsün gününü sen.

Jacques Usta — Bilirim, bilirim, yaparsınız.

Valere — Kendini bir matah mı sandın, şurada bir aşçı parçasından başka nesin ki?

Jacques Usta — Bilmez olur muyum hiç?

Valere — Pestilimi çıkaracaksın demek, ha?

Jacques Usta — Şaka ediyordum camın.

Valere — Öyle şakalardan hoşlanmam ben (Ona sopa atar.)
Şaka ne demekmiş öğren hele aklın başına gelsin.

Jacques Usta(*Yalnız.*) — Hay lanet olsun, gördün mü sözünü sakınmamamın sonunu? Çıkar yol değilmiş bu. Doğruyu söylemek mi? Tövbeler tövbesi. Bizim efendi hadi neyse, gene diyelim ki dövmeye biraz hakkı var; ama bu vekilharç olacak herif yok mu, elime düşmeye görsün, gösteririm ben ona.

Sahne III

Frosine, Mariane, Jacques Usta

Frosine — Jacques usta, biliyor musunuz acaba, efendiniz evde mi?

Jacques Usta — Evde evde, bilmez olur muyum?

Frosine — Sana zahmet, geldiler diye haber veriver.

Sahne IV

Mariane, Frosine

Mariane — Ah! Frosine, bilsen ne zor durumdayım:
Doğrusunu istersen onunla karşılaşmaktan çok çekiniyorum.

Frosine — Ama neden, nedir çekindiğin?

Mariane — Sormaya ihtiyaç mı var? Darağacına götürülen bir insanın neler duyacağını tahmin edemez misin?

Frosine — Farkındayım, tatlı bir ölümlle ölmek için darağacının Harpagon'dan daha başka biri olmasını isterdin, değil mi? Bana sözünü ettiğin o sarışın delikanlının aklından çıkmadığını gözünden okuyorum.

Mariane — Öyle, Frosine, Tanrı'nın bildiğini kuldan ne saklayayım, bir iki kere evimize geldi, öyle nazik, öyle kibar davrandı ki, doğrusunu istersen, biraz gönlümü kapmadı değil.

Frosine — İyi ama kim olduğunu öğrendin mi?

Mariane — Hayır, kim olduğunu bilmiyorum; bildiğim bir şey varsa, sevmeye layık bir delikanlı; benden sorulsaydı, başka birindense, ona varırdım; beni zorla vermek istedikleri kocadan bu kadar nefret edişimde onun da etkisi yok değil.

Frosine — Bütün o çıtkırıldım delikanlılar hoş şeylerdir, tatlı diller dökerek adamın ağzından girip burnundan çıkmasını da pek güzel bilirler ama, çoğu meteliğe kurşun atanlar soyundandır; en hayırlısı sizi zengin edecek yaşlı bir kocaya varmaktır. Doğrusunu istersen, böyle bir kocanın tatsız, tuzsuz tarafları yok değildir ama, bu sıkıntılar uzun sürmez, çok geçmeden öteki dünyayı boylar, sonra gönlünce birine varır, çektiklerinin acısını fazlasıyla çıkarırsın.

Mariane — Frosine, insanın mutlu olmak için birinin ölümünü dilemesi veya beklemesi, çok acayip bir iş olur, hem ecel her zaman adamın keyfine hizmet etmez ki.

Frosine — Ne diyorsun? Ona seni çok yakında dul bırakması şartıyla varacaksın; anlaşmaya bu madde konulmalı. Üç ay içinde ölmezse doğrusu çok ayıp eder. Hah, işte geliyor.

Mariane — Ay! Frosine, bu ne biçim adam!

Sahne V

Harpagon, Frosine, Mariane

Harpagon — Güzelim, yanınıza gözlükle geldim diye alınayım demeyin sakın. Güzelliğinizin ilk bakışta göze çarptığını, meydanda olduğunu görmek için gözlüğe gerek olmadığını biliyorum; ama yıldızları da dürbünle seyrederek, sizin de bir yıldız olduğunuza ne şüphe, hem öyle bir yıldız ki yıldızlar arasında en güzel bir yıldız. Frosine hiç cevap vermiyor, beni gördüğüne memnun olmuşa benzemiyor.

Frosine — Henüz şaşkınlığı geçmedi de ondan; hem kızlar gönüllerindeki birdenbire ortaya dökmekten utanırlar, efendim.

Harpagon — Hakkın var. Bakın güzelim, kızım sizi karşılamaya geliyor.

Sahne VI

Elise, Harpagon, Mariane, Frosine

Mariane — Ziyaretinize gelmekte hayli geciktim, efendim.

Elise — Bu görev asıl bana düşerdi, efendim, kusurum oldu, sizden önce davranıp, ben size gelmeliydim.

Harpagon — Kızımı büyük buldunuz, değil mi? Arsız ot çabuk boy atar.

Mariane, (*Frosine'ye asalca-*) — Ve bayağı adam!

Harpagon — Güzel kız ne diyor?

Frosine — Sizi pek beğenmiş.

Harpagon — Ah canımın içi, bu iltifatınız benim için ne büyük şeref.

Mariane, {Kendi kendine) — Ne hayvan Şey.

Harpagon — Teveccühünüze canım kurban olsun.

Mariane, {Kendi kendine) — Ay, dayanamayacağım artık.

Harpagon — İşte oğlum da size saygılarını sunmaya geliyor.

Mariane, (*Frosine'e usulca.*) — Ah, Frosine, bu ne tesadüf! İşte sana bahsettiğim gencin ta kendisi.

Frosine, (*Mariane'a*) — Tesadüf olursa, bu kadar olur.

Harpagon — Görüyorum: Bu kadar büyük çocuklarım olduğuna şaştınız, ama pek yakında ikisini de başımdan savacağım.

Sahne VI

Cleante, Harpagon, Elise, Mariane, Frosine

Cleante — Hanımefendi, doğrusunu isterseniz, bu benim için beklenmedik bir olay oldu; babam az evvel niyetini söylediği zaman pek şaştım.

Mariane — Ben de öyle. Bu tesadüf beni de sizin kadar hayrete düşürdü; böyle bir durumla karşılaşacağımı hiç ummamıştım.

Cleante — Gerçi, babamın zevkine diyecek yok, sizi görme şerefine erdiğime de çok memnun oldum, ama ne de olsa üvey annem olacağınızı düşünerek seviniyorum diyemeyeceğim. Böyle bir iltifatta bulunmaya dilim varmıyor; gücenmeyin ama, öyle bir sıfatı temenni edemiyorum. Bu sözler bazı kimselere kabalık gibi görünebilir; ama sizin beni anlayacağınıza eminim. Bu evlenmenin hiç de hoşuma gitmediğini tahmin edersiniz herhalde; beni nasıl bir duruma düşürdüğünü bildiğiniz için bu birleşmenin işime gelmediğini takdir edersiniz; bağışlayın, babamın izniyle şunu da söyleyeyim ki, eğer iş bana kalmış olsaydı evlenmenize engel olurdu.

Harpagon —Amma uygun olmayan bir iltifat! Bunlar da söylenecek söz mü ya!

Mariane — Ben de, cevap olarak diyeceğim ki, duygularımız arasında bir ayrılık yok; beni üvey anneniz

olarak görmek hoşunuza gitmiyorsa, sizi üvey oğlum olarak görmek herhalde benim de hoşuma gitmez... Hoşunuza gitmeyecek bir harekette bulunmak canımı çok sıkır; söz veriyorum, kader beni zorlamazsa bizi üzen bu evlenmeye, asla razı olmayacağım.

Harpagon — Hakkı var; Saçma iltifata saçma cevap gerek. Güzelim, oğlum bir terbiyesizlik etti, kusura bakmayın, daha toydur, sözünü tartmadan söyler.

Mariane — Emin olun, sözlerine hiç de gücenmedim; tam tersine gerçek duygularını böyle açıkça ortaya dökmesi hoşuma gitti. Böyle bir açıklamada bulunmasından memnun oldum; düşündüklerini gizlemiş olsaydı onu daha az takdir edecektim.

Harpagon — Kusurlarını böyle boş görmeniz büyük bir yüce gönüllülük. Zamanla akli başına gelir, göreceksiniz, hislerini nasıl değiştirecek.

Cleante — Hayır, baba, hislerimi değiştirmek elimden gelmez, hanımefendinin buna inanmalarını önemle rica ederim.

Harpagon — Hele şunun zevzekliğine bakın! Dilini tutacağına daha ileri gidiyor!

Cleante — İkiyüzlülük mü edeyim, istiyorsunuz?

Harpagon — Hâlâ mı? Bana bak, sen bırakmayacak mısın bu laflan?

Cleante — Pekâlâ! Madem ki o lafları bı-rakmamı istiyorsunuz hanımefendi, lütfen izin verin de şimdi kendimi babamın yerine koyayım ve size. onun ağzından hitap edeyim: Şu yeryüzünde güzellikte bir eşinizi daha görmedim; hoşunuza gitmekten daha büyük bir mutluluk düşünemiyorum; kocanız olmak onuru bu dünyanın en büyük hükümdarlarının talihlerine değişmeyeceğim bir erişme, bir şereftir. Evet, hanımefendi, size sahip olmak şans bence mutluluğun en büyüğüdür; bütün dileğim, bütün amacım bu: bu derece kıymetli bir hedefe erişmek için hiçbir fedakârlıktan çekinmem, en aşılmaz engeller bile beni...

Harpagon — Yavaş gel, oğlum, ne oluyorsun?

Cleante — Hanımefendiye saygılarınızı sunuyorum.

Harpagon — Ne münasebet! Benim de dilim var, senin gibi bir tercümana ihtiyacım yok. Hadi sandalye verin.

Frosine —Yok, yok; panayıra hemen gitsek daha iyi olur erken döneriz, sonra bol bol konuşacak zaman bulursunuz.

Harpagon — Öyleyse hayvanları arabaya koşsunlar. Güzelim, kusura bakmayın: Gitmeden evvel size bir ikramda bulunmayı akıl edemedim.

Cleante — Ben akıl ettim baba, tarafınızdan adam gönderip birkaç lenger mandalina, tatlı limon, reçel falan getirttim

Harpagon (Valere'e usulca.) —Valere.

Valere (Harpagon'a usulca.) —Aklını oynatmış.

Cleante — Bu ısmarladığım şeyleri az buldunuz değil mi baba? Hanımefendi lütfen artık kusura bakmayın.

Mariane — Ne diye zahmete girdiniz.

Cleante — Hanımefendi, şu babamın par-mağındaki yüzüğün taşı kadar parlak elmas gördünüz mü hiç?

Mariane — Sahi çok parlıyor.

Cleante, (Yüzüğü babasının pannağmdan çıkarıp Mariane'a verir.) — Yakından bir bakın.

Mariane — Pek güzel doğrusu, pırıl pırıl yanıyor.

Cleante, (Yüzüğü, geri vermek isteyen Mart-ane'ı önleyerek.) — Olmaz, hanımefendi, elinize çok yakıştı. Babam onu size hediye ediyor.

Harpagon — Ben mi?

Cleante — Hatırınız için yüzüğü kabul etmesini hanımefendiden rica etmiyor musunuz?

Harpagon, (Oğluna usulca.) — Ne dedin?

Cleante — Bu da sorulacak şey mi? İlle kabul ettir diye bana kaş göz ediyor.

Mariane — Kesinlikle olmaz, ben...

Cleante, (Mariane'a.) — Ne diyorsunuz, efendim? Babam hiç geri alır mı?

Harpagon, (*Kendi kendine.*) — Hafakanlar boğuyor!

Mariane — Ama...

Cleante — (*Mariane'in yüzüğü geri vermesine engel olarak.*) — Olmaz, dedim ya, babamın gücüne gider.

Mariane — Rica ederim...

Cleante — Asla.

Harpagon, (*Kendi kendine.*) — Hay Tanrı cezasını...

Cleante — Bakın işte, kabul etmeyişinize alınıyor.

Harpagon, (*Usulca oğluna.*) — Vay! Alçak.

Cleante, (*Mariane'a*) — Görüyorsunuz ya, canı sıkıldı.

Harpagon, (*Oğlunu tehdit ederek usulca.*)— Canavar!

Cleante — Suç bende değil, baba. Kabul etmesi için elimden geleni yapıyorum, ama almamakta inat ediyor.

Harpagon, (*Öfkeli öjkeli usulca oğluna.*)— Kaatil!

Cleante — Bakın hanımefendi, sizin yüzünüzden babam beni azarlıyor.

Harpagon, (*Aynı öjkeli haliyle usulca oğluna.*) — Rezil!

Cleante — Hasta edeceksiniz onu. Ne olursunuz, efendim, artık ısrar etmeyin,

Frosine — Aman! Bu kadar naz da ne oluyor? Mademki beyefendi öyle arzu ediyorlar, sen de alıver, canım.

Mariane — Sizi kızdırmamak için şimdilik bende kalsın; başka sefer geri veririm.

Sahne VIII

Harpagon, Mariane, Frosine, Cleante, Brindavoine, Elise

Brindavoine — Efendim, bir adam gelmiş, sizi görmek istiyor.

Harpagon — Söyle, şimdi meşgulüm, başka zaman gelsin.

Brindavoine — Dediğine bakılırsa size para getirmiş.

Harpagon —Affınızı dilerim. .Şimdi geliyorum

Sahne IX

Harpagon, Mariane, Cleante Elise, Frosine, La Merluche

La Merluche, (Koşarak gelir ve *Harpa-gon*'u yere düşürür.) — Beyefendi... **Harpagon** — Aman! Bittim.

Cleante — Ne oldu, baba? Bir yeriniz acıdı mı?

Harpagon — Alçak, muhakkak canıma kastetmek için alacaklılarımdan para almıştır.

Valere — Bir şey değil, merak etneyin.

La Merluche — Kusura bakmayın, efendim, hemen koşayım demiştim de.

Harpagon — Ne işin var burada senin, ayı?

La Merluche — Atlarınızın nalları düşmüş de onu haber verecektim,

Harpagon — Çabuk nalbanta götürsünler.

Cleante — Hayvanlar nallanıncaya kadar, sizin yerinize konuklara ikramda bulunayım, kendilerini bahçeye çıkarıp çerezleri de oraya getirteyim.

Harpagon — Valere, sen de onlara gözku-lak ol; ne olursun, getirttiği öteberiden mümkün olduğu kadar fazla bir şey kurtarmaya çalış, dükkâncıya geri göndeririz.

Valere — Anladım.

Harpagon — Ah uğursuz evlat! Ocağıma incir mi dikeceksin?

PERDE IV

Sahne I

Cleante, Mariane, Elise, Frosine

Cleante—Şuraya girelim, daha rahat ederiz. Artık etrafımızda çekinecek kimse yok, serbestçe konuşabiliriz.

Elise — Evet, efendim, ağabeyim sizi ne kadar sevdiğini bana açtı. Bu tür tersliklerin insana ne büyük üzüntüler, sıkıntılar verebileceğini bilirim; onun için, emin olun ki dertlerinizle içten ilgiliyim.

Mariane — Sizin gibi bir insandan ilgi görmek yüreğime su serpiyor. Ne olursunuz, cömert gönlünüzden kopan bu dostluğu benden hiç esirgemeyin, bu dostluk kaderimin bana çektiği acıları hafifletebilir.

Frosine — İkiniz de talihsiz insanlarmışsınız, bunlar olup bitmeden önce sırrınızı bana açmış olsaydınız, sizi bu kaygıdan kurtarırdım; dünyada işleri bu dereceye vardırmazdım.

Cleante — Ne yaparsın? Kader böyleymiş. Peki, güzel Mariane, şimdi neye karar veriyorsunuz?

Mariane — Ah! Karar verecek hâlde miyim? Böyle kısıkvrak bağlandıktan sonra, elimden ne gelir, duadan başka?

Cleante — Gönlünüzde kuru duadan başka bir destek bulamayacak mıyım? Bana sadece acılamakla mı kalacaksınız?

Yardıma koşacak bir iyilik, boş durmayacak bir sevgi yok mu kalbinizde?

Mariane — Ne diyeyim, bilmiyorum. Kendinizi benim yerime koyun da, ne yapabileceğimi söyleyin. Siz, bulun, emredin: Size bırakıyorum, makul bir insan olarak tanıyorum sizi, benden edebe, terbiyeye aykırı bir şey istemeyeceğinize eminim.

Cleante — Ah! Edebin, terbiyenin o sımsıkı bağlarıyla elimi kolumu bağlarsanız elimden ne gelir sonra?

Mariane — Ne yapayım? Biz kadınların göz önünde tutmamız gereken bir sürü kurallara yan çizsem bile, annemin hatırını kıramam. Anneciğim bana büyük bir şefkatle baktı, büyüttü, onun yüreğini üzecek bir harekette bulunamam. Siz onu görün, elinizden geleni yapın, aklını çelin: Size izin veriyorum, anneme istediğinizi söyleyebilirsiniz, iş sadece sizi tercih ettiğimi bildirmeye kalırsa, sizi ne kadar sevdiğimi ona açıklamaya hazırım...

Cleante — Frosine, ah Frosine'ciğim, bize yardım edecek misin?

Firosine — A canım, o da sorulur mu ya? Elbette, elbette. Bilirsiniz, iyi insanımdır; Tanrı bana taştan bir yürek vermemiş, hayırlı bir amaçla sevişen insanlar gördüm mü onlara ufak tefek hizmetlerde bulunmaya bayılırım. Acaba bu konuyu nasıl halledebiliriz?

Cleante — Ne olursun, bir çare düşün.

Mariane — Bize yol göster.

Elise — Yaptığını bozmak için bir kurnazlık bul.

Frosine — Hayli güç iş. Sadece anneniz olsaydı, iş kolaydı, akılsız kadın değildir, belki onu kandırır, kızını, babası yerine oğluna vermeye razı ederiz. Ama işin asıl zor tarafı, onun babanız oluşu.

Cleante — Orası öyle.

Frosine — Hani demek isliyorum ki, ondan yüz çevirdiğimizi kendisine belli edersek bize dış biler, sonra sizin evlenmenize onu bir türlü razı edemeyiz. İşi yoluna koymak için yüz çeviren o olmalı, allem edip kallem edip onu sizden soğutmalıyız.

Cleante — Hakkın var.

Frosine — Evet, hakkım var, onu ben de biliyorum. Gereken bu; ama gelgelelim asıl iş bunun çaresini bulmakta. Durun bakayım: Bir kadıncağzı bulsak, yaşı biraz ilerlemiş, benim kadar becerikli, kibar bir bayan rolünü oynayacak yetenekte bir kadın. Hemencecik ona gereği gibi çekidüzen veririz, şu acayip markiz veya vikontes isimleri yok mu, işte onlardan birini takıp Aşağı Britanya kişizadelerinden olduğunu söyleriz, bütün ustalığını kullanır, konaklarından başka çil para yüz bin ekü sahibi çok zengin bir kadın olduğuna babanızı inandırırım; kadının kendisine fena hâlde abayı yaktığını, karısı olmaya can attığını, bu uğurda nikâh mukavelesiyle varını yoğunu ona. bağışlamaya bile razı olduğunu ballandıra ballandıra anlatırım: Böyle bir teklife kulak vereceğine eminim. Sizi sever, sever ama, ne de olsa parayı daha çok sever; bu yağlı kuyruktan gözleri kamaşıp

hele bir evlenmenize peki desin, sonra varsın markizin meteliksiz olduğunu fark edip paçası tutuşsun, nemize gerek?

Cleante — Çok güzel bir buluş.

Frosine — Siz işi bana bırakın. Ha! Tanıdıklarımdan bir kadın hatırıma geldi, tam bu işin ehlidir.

Cleante — Frosine, bu işi becerebilersen iyiliğini unutmayacağıma emin ol. Ha, sevgili Mariane, önce annenizi elde etmeye çalışalım, emi? Yalnız şu evlenmenizi önlese bile bu da bir iştir. Yalvarırım, siz de elinizden geleni yapın; sizi çok sevdiği için üzülmenizi istemez, onu avucunuza almaya bakın; Tanrı gözlerinize, dilinize her istediğini yaptırabilecek bir yetenek vermiş, bu nimetten sonuna kadar faydalanın, hele o her yüreği yumuşatan tatlı sözleri, yalvarıp yakarmaları, sevip okşamaları hiç ihmal etmeyin.

Mariane — Elimden geleni yapacağım, dediklerinizden hiçbirini unutmayacağım.

Sahne II

Harpagon, Cleante, Mariane,

Elisa, Frosine

Harpagon, (Kendi kendine.) — Vay! Bizim oğlan gelecekteki üvey annesinin elini öpüyor, o da hiç engel olmuyor, yoksa bunun altında bir iş mi var?

Elise — Hah, babam geldi.

Harpagon — Araba hazır. Ne zaman isterseniz gidebilirsiniz.

Cleante — Baba, madem ki siz gitmiyorsunuz, onları ben götüreyim bari.

Harpagon — Olmaz, burada kal. Onlar pekâlâ yalnız giderler. Sana ihtiyacım var.

Sahne III

Harpagon, Cleante

Harpagon — Dinle beni, üvey anne gözüyle bakmadan söyle, şu kızcağızı nasıl buldun?

Cleante — Nasıl mı buldum?

Harpagon — Evet, halini, boyunu posunu, güzelliğini, zekasını?

Cleante — Ohoo!

Harpagon — Söyle canım.

Cleante — Doğrusunu isterseniz, onu umduğum kadar bulamadım. Hoppaca bir şeye benziyor; endamı pek ahım şahım değil, güzelliği su götürür, zekâsı da pek yavan. Sizi ondan soğutmak için söylüyorum sanmayın, baba; çünkü üvey anne olduktan sonra ha bu olmuş, ha bir başkası?

Harpagon — İyi ama biraz önce ona ne diller döküyordun...

Cleante — Sizin namınıza biriki nezaket sözü söyledim, hoşunuza gider sanmışım da.

Harpagon — Demek ki ona karşı bir meylin yok?

Cleante — Benim mi? Ne münasebet.

Harpagon — Yazık, çünkü aklıma bir şey gelmişti, ama görüyorum ki olmayacak. Kızı burada görünce yaşımı başımı düşündüm; bu kadar genç bir kızla evlendiğimi görenler beni tefe koyarlar, dedim. Onun için bu işten vazgeçmeye karar verdim, ama kızı bir kere istemiş bulunuyorum, söz de kesildi, biraz olsun hoşuna gitmiş olsaydı, onu sana verecektim.

Cleante — Bana mı?

Harpagon — Sana.

Cleante — Karı diye mi?

Harpagon — Karı diye.

Cleante — Ha bakın, baba; her ne kadar pek zevkime göre değilse de, sizi memnun etmek için almaya razı olurum, eğer istiyorsanız?

Harpagon — Ben mi? Yo, ben sandığın kadar insafsız adam değilim, mademki gönlün yokmuş, ısrar etmem.

Cleante — Zararı yok, hatırınız için buna katlanmaya razıyım.

Harpagon — Yo, yo: Gönüller birleşmedikçe karı koca arasında dirlik olmaz.

Cleante — Belki sonradan o da olur, babacığım; nikâhta keramet var, demezler mi?

Harpagon — Hayır: Erkeğin kızda gönlü olmadıkça, böyle bir işe girişmek doğru değildir; arkası hayra çıkmaz, ben böyle bir günah işleyemem. Kız biraz hoşuna gitseydi, bak o zaman iş değişirdi; Onu benim yerime sana alırdım; ama hâl böyle olmadığına göre, bildiğimden şaşmayayım, kızı ben alayım.

Cleante — Ya, öyle mi, baba? O hâlde, size içimi dökeyim, sırrımızı açayım. Doğrusu şu ki, Mariane'ı bir gezinti yerinde gördüğüm günden beri seviyorum; onu bana almanızı sizden istemeye niyet etmiştim; ama maksadınızı öğrenince canınız sıkılacak diye ve sırf bunun için sesimi çıkarmadım.

Harpagon — Kızın evine gittin mi?

Cleante — Gittim, baba.

Harpagon — Çok mu?

Cleante — Eh, tanıştığımız çok olmadığına göre, epey.

Harpagon — Seni karşıladılar mı?

Cleante — Çok iyi karşıladılar, ama kim olduğumu bilmiyorlardı; demin Marine'ın şaşırması da bu yüzdendi.

Harpagon — Ona sevgini açtın mı, kendisini almak niyetinde olduğunu söyledin ini?

Cleante — Tabii; hatta annesine bile işi biraz çıtlattım.

Harpagon — Kızın adına teklifini iyi karşıladı mı?

Cleante — Büyük bir nezaketle karşıladı.

Harpagon — Kız da sevgine karşılık veriyor mu?

Cleante — Görünüşe bakılacak olursa, bana karşı kayıtsız olmadığına eminim.

Harpagon [*Kendi kendine.*] — Bu sırrı öğrendiğime pek sevindim, istediğim de buydu. (Yüksek sesle.) Hey! bana bak, oğlum, sana söyleyeyim mi ben? Artık bu sevdadan vazgeçmeye bak; onu ben alacağım, anladın mı? Ümidi kes ondan; yarından tezi yok sana uygun gördüğüm kadınla evlenirsin.

Cleante — Ya, baba, demek bana oyun ettin ha? Öyle olsun! Mademki iş bu noktaya geldi, ben de haber vereyim, Mariane'ı sevmekten asla geri duracak değilim, onu elinizden almak için hiçbir şeyden çekinmeyeceğim, annesi sizden yana çıkacak olursa, benim de amacıma ulaşacak çareler bulunur elbet.

Harpagon — Vay edepsiz! Sıkılmadan kısmetimi elimden almak istiyorsun ha?

Cleante — Asıl siz benim elimden almaya çalışıyorsunuz, ben onu sizden önce tanıdım.

Harpagon — Baban değil miyim senin? Sözümden dışarı çıkmamak boynunun borcu değil mi?

Cleante — Bu gibi işlerde evlatlar, babaları hesabına fedakârlıkla bulunmaya zorunlu değildir; gönül ferman dinlemez...

Cleante — Böyle tehditlere pabuç bırakmam ben.

Harpagon — Mariane'dan vazgeçeceksin.

Cleante — Asla.

Harpagon — Çabuk bana bir sopa.

Sahne IV

Jacques Usta. Harpagon, Cleante

Jacques Usta — Aman, aman beyler, bu da nesi, aklınızı mı kaçırdınız?

Cleante — Böyle şeyler vız gelir bana.

Jacques Usta — Ay! Etmeyin efendim.

Harpagon — Bana karşı böyle edepsizlik ha!

Jacques Usta — Ay! Ayağınızı öpeyim, yapmayın.

Cleante — Bildiğimden şaşmam ben.

Jacques Usta — Aman, ne yapıyorsunuz? Babanıza mı el kaldırıyorsunuz?

Harpagon — Tutma beni.

Jacques Usta — Aman, ne yapıyorsunuz? Oğlunuza mı? Bana olsa, gene neyse.

Harpagon — Jacques usta, bak haklı mıyım, değil miyim, bu işte sen kararını ver.

Jacques Usta — Pekâlâ. (Cleante'a: Siz şöyle uzak durun biraz)

Harpagon — Bir kızda gönlüm var, onunla evleneceğim; edepsiz utanmadan nişanlıma göz koymuş, bana karşı gelip, onu almaya kalkışıyor.

Jacques Usta — Yo! Hata etmiş doğrusu.

Harpagon — Bir evladın babasıyla rekabete kalkışmasından büyük rezalet olur mu? Sıraya saygı gözetip, benim gönül verdiğim bir kıza dokunmaktan sakınması gerekmez ini?

Jacques Usta — Haklısınız. Bırakın da onunla görüşeyim, siz burada durun.

(Sahnenin *Öbür ucunda Cleante'in yanına gider.*)

Cleante — Pekâlâ! Mademki bu işte seni hakem yaptı, ben de oyunbozanlık etmeyeceğim; ha sen, ha bir başkası; aramızdaki anlaşmazlığın çözümünü ben de sana bırakıyorum, Jacques usta.

Jacques Usta — İltifat buyuruyorsunuz.

Cleante — Ben bir kıza tutkunum, onun da bende gönlü var, evlenme teklifinde bulundum, ilgiyle karşıladı, babam da şimdi o kıızı almaya kalkışıp, kara kedi gibi aramıza giriyor.

Jacques Usta — İyi etmemiş doğrusu.

Cleante — O yaşta adamın evlenmek nesine? Hiç sıkılması yok mu? Yakışır mı ona böyle sevdalanmak? Bu işi gençlere bırakmalı değil mi?

Jacques Usta — Hakkınız var, uygunsuzluk etmiş. Durun ona bir çift laf söyleyeyim. (*Harpagon'a gelir.*) Yok canım! Oğlunuz dediğiniz kadar dik kafalı değil, yola geliyor. Sözüünüzden dışarı çıkmamanın görevi olduğunu söylüyor, ilk hamlede kendini alamamış da biraz serkeşlik etmiş, ama şimdi emirlerinizi yerine getirmeye hazır, yalnız kendisine biraz daha iyi davranmanızı ve hoşuna gidecek bir kızla evlenmesine izin vermenizi istiyor.

Harpagon — Ya! Öyleyse söyle ona Jacques usta, buna razı olursa benden çok şeyler ümit edebilir. Mariane'dan başka kiminle isterse evlenmesine izin veriyorum.

Jacques Usta — Siz merak etmeyin. (*Oğluna gider.*) Yok canım! Babanız hiç de dediğiniz kadar mantıksız adam değil; siz serkeşlik edince o da öfkesine kapılmış; sadece sert davranışlarınız gücüne gitmiş, aşağıdan almak, bir evladın babasına borçlu olduğu sıra ve saygıda, itaatte kusur etmemek şartıyla istediğinizi yerine getirmeye hazırmış.

Cleante — Öyle mi! Jacques usta, o hâlde söyle ona, bana Mariane'ı verirse ona karşı kuzu gibi uysal olacağım; hiçbir konuda sözünden dışarı çıkmayacağım.

Jacques Usta (Harpagon'a)— Oldu bitti. dediğinize razı oldu.

Harpagon — Tamam öyleyse, mesele yok.

Jacques Usta, (Cleante'a) — Mesele halledildi. Verdiğiniz sözden memnun kaldı.

Cleante — Oh! Tanrı'ya şükür!

Jacques Usta — Beyler, başbaşa verip görüşebilirsiniz; anlaştınız artık; birbirinizi anlamadığınız için az kalsın kavga edecektiniz.

Cleante — Ah benim Jacques ustacığım, bu iyiliğini ömrümün sonuna kadar unutmayacağım.

Jacques Usta — Vazifemiz, efendim.

Harpagon — Beni hoşnut ettin, Jacques usta, bunu karşılıksız bırakmam. (Cebinden bir mendil çıkarır, Jacques usta, kendisine bir şey verecek sanır.) Hadi Tanrı razı olsun senden.

Jacques Usta — Eksik olmayın efendim, ellerinizden öperim.

